

**STUDIU
PILOT**

RAPORT DE CERCETARE

**Cartografierea
programelor de educație
parentală furnizate
în Republica Moldova**

OAK
FOUNDATION

RAPORT DE CERCETARE

**Cartografierea
programelor de educație parentală
furnizate în Republica Moldova**

Studiul a fost realizat de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

Autori: Anastasia OCERETNÎI și Veceaslav BĂTRĂNESCU
Coordonator: Daniela SÎMBOTEANU, președinte, CNPAC

La realizarea acestui studiu au contribuit:

Natalia GRÎU, Secretar de Stat, MECC

Maria VRÂNCEANU, MECC

Svetlana MOISA, CNPAC

Datele și constatările prezentului raport reflectă opinia intervievaților și nu reprezintă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor. Autorii își asumă responsabilitatea pentru interpretările și concluziile studiului.

Mulțumim tuturor celor care ne-au sprijinit în realizarea acestui raport.

CUPRINS

GLOSAR	8
SUMAR EXECUTIV	9
INTRODUCERE	13
I. PROGRAME DE EDUCAȚIE PARENTALĂ PRESTATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	16
I.1. Profilul prestatorilor de programe/activități de educație parentală.....	16
I.2. Tipuri de programe de educație parentală	21
I.3. Cadrul de desfășurare a programelor de educație parentală	28
I.4. Acreditarea programelor de educație parentală.....	32
I.5. Locația desfășurării programelor de educație parentală.....	34
I.6. Dificultăți în organizarea programelor	36
I.7. Atitudini cu privire la necesitatea și utilitatea programelor de parenting.....	40
II. FORMATORII PROGRAMELOR DE PARENTING	43
II.1. Profilul formatorilor	43
II.2. Instruirea formatorilor	46
II.3. Recrutarea formatorilor: modalități și dificultăți	52
III. BENEFICIARII PROGRAMELOR DE PARENTING.....	56
III.1. Profilul beneficiarilor	56
III.2. Modalități și dificultăți în recrutarea beneficiarilor programelor.....	60
III.3. Probleme în motivarea și menținerea interesului beneficiarilor.....	63
IV. PROMOVAREA PROGRAMELOR DE PARENTING.....	66
IV.1. Finanțarea programelor de parenting	66
IV.2. Modalități de promovare a programelor.....	69
V. EVALUAREA ȘI MONITORIZAREA PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE PARENTALĂ.....	72
V.1. Practici de evaluare a programelor	72
V.2. Modalități de monitorizare a programelor de parenting.....	74
VI. PROGRAMELE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ ÎN VIITOR	75
VI.1. Tematici necesar de abordat în cadrul programelor de educație parentală	75
VI.2. Necesități de intervenție pentru dezvoltarea parentingului în Republica Moldova..	78
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	82
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....	84
ANEXĂ Lista programelor de educație parentală	86

LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR

Figura 1. Domenii de activitate ale organizațiilor/instituțiilor din Republica Moldova, prestatoare de activități/programe de educație parentală.....	17
Figura 2. Programe de educație parentală conform perioadei de desfășurare	18
Figura 3. Durata în ani a programelor de educație parentală prestate în Republica Moldova	18
Figura 4. Grupurile țintă/beneficiarii serviciilor prestate de către organizațiile/instituțiile participante la studiu	19
Figura 5. Tipuri de activități prestate de organizațiile/instituțiile participante la studiu..	20
Figura 6. Numărul de programe prestate în Republica Moldova	21
Figura 7. Tematicile programelor de educație parentală prestate în Republica Moldova	25
Figura 8. Materiale în baza cărora se prestează programele de educație parentală.....	29
Figura 9. Validarea programelor de educație parentală.....	30
Figura 10. Locul unde s-au desfășurat programele de educație parentală organizate de prestatori în Republica Moldova.....	34
Figura 11. Opinia prestatorilor privind locația potrivită de desfășurare a programelor	35
Figura 12. Percepții privind complexitatea organizării programelor de educație parentală	36
Figura 13. Dificultățile în dezvoltarea și organizarea programelor de educație parentală	39
Figura 14. Opinia prestatorilor cu privire la modalitățile/formele de organizare a educației parentale	40
Figura 15. Distribuirea răspunsurilor cu privire la cursurile de formare a formatorilor.....	47
Figura 16. Modalități aplicate în recrutarea formatorilor	52
Figura 17. Dificultăți în recrutarea formatorilor	54
Figura 18. Profilul beneficiarilor care au participat în cadrul programelor de educație parentală desfășurate în Republica Moldova în funcție de gen și vârstă	57
Figura 19. Profilul beneficiarilor care au participat în cadrul programelor de educație parentală desfășurate în Republica Moldova, în funcție de nivelul de studii și bunăstare.....	58
Figura 20. Mediul de reședință a beneficiarilor care au participat la instruirile din cadrul programelor de educație parentală	55
Figura 21. Numărul beneficiarilor care au participat la programe de educație parentală	59
Figura 22. Modalități de recrutare a părinților/îngrijitorilor în programele de educație parentală	61
Figura 23. Dificultăți în recrutarea beneficiarilor de programe de educație parentală	62

Figura 24. Surse de finanțare a programelor.....	66
Figura 25. Opinii cu privire la necesarul de programe în funcție de implicarea financiară a beneficiarilor	69
Figura 26. Mijloace de promovare a programelor de parenting.....	70
Figura 27. Numărul de modalități de evaluare a programelor de educație parentală aplicate de prestatori.....	72
Figura 28. Modalități de evaluare a programelor de parenting	33
Tabel 1. Structura eșantionului în rândul reprezentanților organizațiilor/instituțiilor participante la studiu.....	15
Tabel 2. Repartizarea pe categorii de intervievați	15
Tabel 3. Programele de educație parentală care își mai continuă activitatea la moment.....	18
Tabel 4. Distribuirea programelor de educație parentală în funcție de durata tipul programului.....	22
Tabel 5. Distribuirea programelor de educație parentală conform criteriilor de clasificare.....	25
Tabel 6. Distribuirea profesioniștilor conform tipurilor de programe	44
Tabel 7. Profilul formatorilor	44
Tabel 8. Tematici necesare a fi dezvoltate în cadrul programelor.....	76

LISTA ABREVIERILOR

ANACEC – Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare

ANAS – Agenția Națională Asistență Socială

CIDDC – Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului

CNAPSS – Consiliul Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale

CNETIF – Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informarea Familiei

CNPAC – Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

IA – Interviu aprofundat

MECC – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

MSMPS – Ministerul Sănătății, Muncii Protecției Sociale

ONG – Organizație Non-guvernamentală

SRL – Societate cu răspundere limitată

GLOSAR

Formator - profesionist cu calificare de a instrui grupuri și implicat în formarea specializată a educatorilor parentali și a facilitatorilor

Educator parental/facilitator – profesionist care poate avea o pregătire inițială în domeniul sociouman sau medical (educatori, profesori, medici, asistenți sociali, asistenți medicali, psihologi, psihopedagogi etc.), dar care a participat la un program de formare specializată în domeniul educației parentale și care prestează servicii de instruire părinților/viitorilor părinți sau îngrijitorilor

Beneficiar al programului de educație parentală – persoană care a participat la activități desfășurate în cadrul programelor de educație parentală

Prestator al programului de educație parentală – unități de drept public sau privat care desfășoară programe de educație parentală (pentru părinți și profesioniști)

Activități de educație parentală – evenimente de scurtă durată care au ca scop sensibilizarea și informarea participanților cu privire la educația parentală pozitivă și tematici adiacente

Program structural de educație parentală - program prestat conform unui curriculum bazat pe dovezi și materiale didactice, prin aplicarea instrumentelor de evaluare pre și post program, de lungă durată, prin intermediul formatorilor specializați

Program de lungă durată - program care se desfășoară în 3 și mai multe sesiuni

Program de scurtă durată - program care se desfășoară în cel mult 2 sesiuni

Validare – procedură de confirmare a valabilității și eficacității programului de educație parentală și de aprobare a setului curricular, desfășurată de o autoritate în domeniu, experți naționali/internaționali sau mediul academic

Accreditare – proces de evaluare externă în baza standardelor de calitate, a calității unui program de educație parentală și a capacității prestatorilor, indiferent de forma de proprietate și de organizare juridică, de a presta programe de educație parentală

SUMAR EXECUTIV

Educația parentală, ca și domeniu de cercetare și de intervenție prin politici publice, este unul relativ nou atât în plan național, cât și european. Prin adoptarea, în anul 2006, la Lisabona (Portugalia) a *"Declarației politice a miniștrilor responsabili de politicile în domeniul familiei"*, s-a relevat necesitatea adoptării și implementării la nivel european a măsurilor necesare pentru susținerea educației parentale și crearea condițiilor pentru educația pozitivă în interesul suprem al copilului.¹ În anul 2012, Comitetul Economic și Social European a accentuat necesitatea creării programelor de educație parentală care să ofere suport părinților și familiilor în prevenirea abuzului, inclusiv cel sexual, în rândul copiilor². În același timp, centrarea politicilor și a măsurilor pe formarea abilităților parentale este un obiectiv stabilit în cadrul *Strategiei Consiliului Europei pentru Drepturile Copilului (2016-2021)*³.

Studiile efectuate la nivel național au constatat existența unor cunoștințe, atitudini și practici lacunare și neadaptate la condițiile socioculturale actuale în rândul familiilor, referitoare la aspecte ce țin de îngrijirea, educarea și dezvoltarea copilului⁴. În acest context, aprobarea *Strategiei*

*intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*⁵ a reprezentat una din acțiunile Guvernului care a contribuit la dezvoltarea domeniului educației parentale în Republica Moldova, dar care se implementează în afara unui plan de acțiuni. Chiar dacă în 2018 a fost elaborat un astfel de document de politici, Guvernul nu a reușit să îl aprobe, fapt ce împiedică buna implementare și monitorizare a desfășurării programelor de educație parentală. În același timp, necesitatea consolidării și extinderii programelor de educație parentală și de instruire a specialiștilor care lucrează cu și pentru copii în scopul promovării unor forme pozitive, nonviolente și participative de creștere și disciplinare a copilului, este una din recomandările Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, formulate în anul 2017 în *"Observații finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova"*⁶. În acest context, în cadrul *"Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030"*, Guvernul își propune elaborarea și implementarea programelor de cultivare și îmbunătățire a abilităților parentale, urmărind crearea unui mediu propice și sigur pentru dezvoltarea copiilor⁷.

Pe parcursul anilor, un aport deosebit la promovarea educației parentale în Republica

1 Council of Europe Recommendation Rec (2006) 19 on policy to support positive parenting//<https://archive.crin.org/en/library/legal-database/council-europe-recommendation-rec200619-policy-support-positive-parenting.html>

2 Opinion of the European Economic and Social Committee on 'Preventive measures for the protection of children against sexual abuse' (additional opinion), 2012/C 24/33//https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2012.024.01.0154.01.ENG

3 Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021)//https://childhub.org/ro/system/tdf/library/attachments/strategy_2016_2021_web_a4.pdf.pdf?file=1&type=node&id=20377

4 Studiu național. Cunoștințele, atitudinile și practicile familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării timpurii a copiilor. Chișinău, 2009.//<https://www.unicef.org/moldova/media/1411/file/ECD-KAP-study-2010-RO.pdf>

5 HG nr. 1106 din 3 octombrie 2016 cu privire la aprobarea *Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*

6 Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Observații finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova (2017)//https://www.unicef.org/moldova/sites/unicef.org.moldova/files/2019-08/INT_CRC_COC_MDA_29111_E_EngRom.pdf

7 Proiectul HG cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea *Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030"*, aprobat în 10 iunie 2020//https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect38_2.pdf

Moldova l-a avut sectorul asociativ și partenerii de dezvoltare, care au contribuit la implementarea unor programe de educație parentală validate la nivel internațional. Au fost desfășurate programe care au pus accent pe dezvoltarea abilităților parentale, în special prin servicii de informare, și a competențelor parentale, prin desfășurarea unor proiecte-pilot de educație a părinților. De asemenea, au fost depuse eforturi în elaborarea cadrului metodologic în domeniu, fiind elaborate curriculumuri și materiale didactice pentru profesioniști, precum și materiale informative pentru părinți. În același timp, s-au înregistrat unele progrese în formarea profesională a resurselor umane în domeniul educației parentale, fiind inițiate în special programe de masterat⁸.

Desfășurarea programelor de educație parentală a avut loc dispersat. Acestea au fost implementate, în special, de sectorul asociativ prin intermediul unor proiecte externe, fapt care nu asigură vizibilitatea și durabilitatea acestora. De asemenea, majoritatea programelor de parenting s-au concentrat, în special, pe etapa timpurie a copilăriei și pe formarea unor abilități la părinți cu copii cu cerințe educaționale speciale, chiar dacă astfel de programe erau o necesitate pentru diverse categorii de părinți, indiferent de vârsta sau starea de sănătate a copilului. Drept urmare, în baza studiilor desfășurate⁹, în ultimii ani au fost lansate și implementate programe axate pe dezvoltarea abilităților parentale la părinți de adolescenți, precum și a programelor mixte.

În contextul implementării *"Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022"*,

8 Cara A. Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni. Studiu de politici educaționale. Chișinău, 2019. pag. 13.

9 Vlădicescu N. Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și disciplinarea acestora. Studiu sociologic calitativ. Chișinău, 2018. http://cnpac.org.md/uploaded/Amicel/Studii/Studiu_nevoile%20parintilor%20de%20adolescenti_CNPAC-CBS%20AXA.pdf

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC), în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, a lansat, în ianuarie 2020, studiul de față, *"Cartografierea programelor de educație parentală furnizate în Republica Moldova"*, care a avut drept scop analiza serviciilor și a programelor de educație parentală care sunt livrate, în special, de sectorul asociativ din țara noastră, stabilindu-se profilul programelor dezvoltate.

Principalele constatări ale studiului:

La nivel național nu există informații exhaustive cu privire la prestatorii de programe de educație parentală. Totodată, domeniul educației parentale nu este inclus în Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2).

În cadrul acestui studiu, au fost identificați 32 de prestatori de programe de educație parentală, dintre care 28 sunt organizații neguvernamentale, 3 - instituții private, iar 1 - instituție publică. Marea majoritate (62,5%) au, ca domeniu de activitate, prestarea serviciilor educaționale. Mai mult de jumătate (51,9%) din numărul acestora desfășoară programe de educație parentală începând cu anul 2018.

La fel, începând cu anul 2018 constatăm un interes și o implicare a **sectorului privat** în prestarea programelor de educație parentală, fiind dezvoltate 5 programe (18,5%) de către 3 prestatori privați. Doar un singur program (3,7%) a fost lansat de instituții publice.

În total, au fost identificate **52 de programe de educație parentală** care, în marea majoritate, sunt programe nestructurale (73,1%) și de lungă durată (71,2%). În medie, un program de educație parentală este prestat pe o perioadă de circa 3 ani.

Doar un singur program se desfășoară online,

celelalte fiind desfășurate față în față cu beneficiarii (ianuarie – februarie 2020).

Conform profilului părinților-beneficiari, marea majoritate a programelor (59,6%) sunt prestate pentru populația generală de părinți, cu copii de diferite vârste. Un număr mic de programe a fost identificat ca fiind destinat taților și viitorilor părinți.

În funcție de scopul programului, sunt implementate 10 programe pentru formarea educatorilor parentali/facilitatorilor, acestea fiind prestate de 6 furnizori, iar 42 de programe - pentru formarea abilităților parentale.

Educația parentală este promovată inclusiv prin o serie de activități, precum: tabere de vară, sesiuni de informare, conferințe. Acestea, însă, au un caracter sporadic. De asemenea, au fost create și dezvoltate unele platforme online în domeniu, sub forma unor pagini web sau pagini în rețele de socializare.

Tematicile abordate cel mai frecvent în cadrul programelor și activităților de educație parentală sunt: modalitățile de îngrijire și protecție a copiilor (23,1%), educația fără violență (23,1%) și îngrijirea copiilor cu dizabilități (17,3%).

Circa 75% dintre programe se desfășoară în baza unui **curriculum elaborat** de specialiștii organizației prestatoare, iar 25,5% dintre programe sunt prestate în baza unui **curriculum adaptat** după un model internațional validat. În cazul a 41,2% dintre programe s-a stabilit aplicarea ghidurilor/manualelor de pregătire a formatorilor.

Din totalul programelor de educație parentală identificate, 61,5% sunt **validate**: la nivel internațional – 65,6%, la nivel național – 34,4%. Validarea programelor la nivel național este considerată ca fiind un proces lent care implică anumite dificultăți. Prestatorii întâmpină

dificultăți în înțelegerea specificului validării și acreditării unor astfel de programe.

Acreditarea programelor de educație parentală este un subiect sensibil din cauza lipsei unei clarități cu privire la instituția care se ocupă de acest domeniu - pe de o parte, este atribuția ANACEC, iar pe de altă parte - a ANAS și CNAPSS -, dar și a birocratizării procesului de acreditate.

Dificultățile cu care se confruntă prestatorii în desfășurarea programelor sunt: recrutarea părinților-beneficiari ai programului (56%), lipsa sau insuficiența resurselor financiare pentru desfășurarea programelor (40,6%), recrutarea formatorilor pregătiți în domeniu (37,5%), acreditarea programelor (21,9%) etc.

Factorii care influențează asupra promovării programelor de educație parentală sunt: lipsa de abilități parentale, cunoștințe limitate în rândul profesioniștilor, necesitatea solidarizării părinților (în special a celor cu copii cu dizabilități), expunerea în mediul online a copiilor, numărul insuficient de programe.

În programele de educație parentală sunt implicați 282 de **profesioniști**, dintre care 69,1% sunt facilitatori, iar 30,9% - formatori. În mare parte, formatorii sunt femei (75% dintre prestatori menționează acest fapt), cu vârsta cuprinsă între 30-44 ani (81,3%), cu studii superioare de masterat sau doctorat (62,5%), de regulă cu o formare profesională în domeniul pedagogiei sau a psihologiei. Majoritatea formatorilor (59% dintre prestatori menționează acest fapt) au o pregătire în domeniul educației parentale. Totodată, 47% dintre prestatori organizează instruirii pentru formatorii din cadrul programelor pe care le desfășoară. Cel mai frecvent aceste instruirii au loc în țară șo doar 22% dintre prestatori organizează instruirii pentru formatori peste hotare.

Certificarea formatorilor are loc, în mare parte, doar în cadrul programelor validate la nivel internațional. Certificarea educatorilor parentali are loc doar pentru programul în care au fost instruiți. Nu există standarde naționale de certificare în domeniul educației parentale.

Pentru **recrutarea formatorilor**, prestatorii aplică diverse modalități. Cel mai frecvent, ei desfășoară acest proces prin intermediul unor organizații-partenere (50%) și prin competiție deschisă (31,3%). Dificultățile cu care se confruntă prestatorii în recrutarea formatorilor sunt: lipsa specialiștilor în domeniul educației parentale (62,5%), acoperea financiară a serviciilor prestate de formatori (56,3%) și lipsa unor programe de formare profesională în domeniul educației parentale pentru specialiști (50%).

Profilul beneficiarului pentru programele de educație parentală conține următoarele particularități ale acestora: mai frecvent femei (78%), cu vârsta cuprinsă între 30-44 ani (65,8%), cu studii medii (46,9%), din mediul rural (46,9%), fiind atât persoane din categoria celor defavorizate, cât și înstărite (50%).

Recrutarea beneficiarilor are loc prin intermediul altor organizații din teritoriu, cu care prestatorul de servicii colaborează în acest domeniu (59,4%), adresarea directă a beneficiarilor (56,3%), adresarea prin intermediul administrației publice locale (56,3%) și a rețelelor de socializare (43,8%). Printre dificultățile cu care se confruntă prestatorii în recrutarea beneficiarilor sunt: lipsa interesului față de programe de educație parentală (59,4%), lipsa de timp (53,1%), lipsa de cunoștințe privind educația parentală (53,1%), nivelul scăzut de promovare a acestor programe (43,8%).

Finanțarea programelor de educație parentală are loc, în mare parte, în cadrul unor proiecte. Doar 2 prestatori își finanțează programele exclusiv din sursele proprii.

Programele sunt prestate beneficiarilor **în mod gratuit** de către marea majoritatea organizațiilor societății civile, doar 5 furnizori prestează astfel de programe contra cost. În medie, costul unui program este de 4875 lei. În opinia a 57% dintre prestatori, este necesar ca prestarea acestor programe să se întâmple atât contra cost, cât și gratuit pentru beneficiari.

Evaluarea programelor de educație parentală este o practică întâlnită la majoritatea prestatorilor (90,6%), dintre care 82,7% desfășoară evaluare post-program, iar 72,4% - evaluarea pre-program. În total, 69% dintre prestatori aplică ambele tipuri de evaluări.

Monitorizarea programelor are loc prin monitorizare externă, efectuată de către finanțatorii/comanditarii programelor sau de către formatori internaționali, și monitorizare internă, efectuată de către specialiști selectați la nivel local.

În scopul fortificării domeniului educației parentale, s-au stabilit următoarele **arii de intervenție**: dezvoltarea standardelor minime de calitate și a mecanismului de validare/certificare/acreditare a programelor, fortificarea colaborării intersectoriale, dezvoltarea mecanismului de contractare a serviciilor de educație parentală, dezvoltarea unor programe de formare continuă a formatorilor, dezvoltarea de către mediul academic a programelor de educație parentală și aplicarea acestora, introducerea unității "pedagog educațional în parenting" în instituțiile de educație, informarea părinților despre educația parentală.

INTRODUCERE

Educația parentală are un scop nobil - de a dezvolta relațiile dintre părinți și copii prin încurajarea comportamentelor de sprijin ale părinților și modificarea comportamentelor non-productive sau vătămătoare. Parafrazând-o pe Simone de Beauvoir, am putea menționa că nu ne naștem, dar devenim părinți, abilitățile parentale formându-se în timp. În acest sens, sunt necesare eforturi conjugate ale părinților și ale instituțiilor care pot contribui la formarea abilităților parentale.

Programele de educație parentală îi ajută pe părinți să își dezvolte și să-și îmbunătățească abilitățile parentale, să înțeleagă specificul dezvoltării copilului, să învețe cum să reducă stresul care poate afecta funcționalitatea parentală și să învețe să folosească modalități alternative de abordare a situațiilor dificile în raport cu copiii.

Pe măsură ce părinții participă la programe de educație parentală, aceștia devin capabili să ofere o îngrijire mai atentă copiilor. Nu este suficientă doar informarea populației, prin diferite campanii de informare, pentru a schimba comportamente: producerea unor schimbări la nivelul comportamentelor presupune înțelegerea complexă a culturii, a factorilor personali și sociali, asigurarea unor contexte de interacțiune și control social capabil să motiveze și să susțină schimbarea. În acest sens, în formarea unei noi culturi parentale, sunt necesare intervenții intersectoriale, multiple.

În ultimii douăzeci de ani, Republica Moldova s-a confruntat cu multiple provocări și schimbări de ordin economic și sociocultural

care, implicit, au generat diverse inegalități, inclusiv în ceea ce privește asigurarea dreptului fiecărui copil la dezvoltare, bunăstare și educație. Inegalitatea socioeconomică, culturală, alături de fenomenele de migrație, exodul rural, dispersarea familiilor și perturbarea sistemului de valori al familiei au afectat îngrijirea și educația copiilor, precum și modul de percepere și exercitare a rolului de părinte.

Studiile efectuate în domeniile sănătății, educației și protecției copilului au constatat lipsa totală sau existența unor cunoștințe, atitudini, practici lacunare și neadaptate la condițiile socioculturale actuale în rândul familiilor privind aspecte ce țin de îngrijirea, educarea și dezvoltarea copilului. Studiul *„Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”*, desfășurat cu sprijinul UNICEF în perioada 2003-2004 și repetat în anul 2009, a constatat că practicile parentale de îngrijire, educație și protecție a copilului mic sunt perimate și depășite¹⁰.

Deși, până nu demult, educația parentală nu s-a remarcat ca o prioritate în cadrul politicilor educaționale din Republica Moldova, în anul 2016 a fost aprobată *„Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022”*¹¹. În prezent, implementarea strategiei se desfășoară în afara unui cadru normativ de punere în aplicare a acesteia. Chiar dacă în anul 2018

¹⁰ Studiu național. Cunoștințele, atitudinile și practicile familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării timpurii a copiilor. Chișinău, 2009//<https://www.unicef.org/moldova/media/1411/file/ECD-KAP-study-2010-RO.pdf>

¹¹ HG nr. 1106 din 3 octombrie 2016 cu privire la aprobarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022.

a fost elaborată o propunere a *"Planului național de acțiuni pe anii 2018-2022 privind implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022"*¹², acesta nu a fost aprobat de Executiv, fapt care afectează implementarea, dar și monitorizarea implementării Strategiei.

În Republica Moldova s-au făcut mai multe încercări în acest sens din partea instituțiilor statului, în special, din partea sectorului neguvernamental, societății civile, grupurilor informale și chiar a mediului privat. Aceste încercări s-au axat pe educarea părinților, cu accent pe părinții cu copii mici, fiind abordate diverse subiecte cum este îngrijirea copiilor, educația fără violență, implicarea taților în educație etc. În mare parte, acest efort a aparținut ONG-urilor care activează în bază de proiecte cu finanțare, fapt care nu asigură o durabilitate și o continuitate a serviciilor prestate.

În acest sens, studiul *"Cartografierea programelor de educație parentală furnizate în Republica Moldova"* și-a propus analiza serviciilor și programelor de educație parentală furnizate, în special, de sectorul asociativ din țara noastră, stabilindu-se profilul programelor dezvoltate.

Obiectivele cercetării:

- identificarea tipurilor de programe de educație parentală;
- stabilirea cadrului de activitate a programelor;
- determinarea particularităților de desfășurare a programelor;
- relevarea profilului și a modalităților de recrutare a beneficiarilor pentru programele de educație parentală;

- determinarea modalităților de formare și recrutare a formatorilor (pregătire profesională, studii etc).
- identificarea modalităților de informare a publicului cu privire la oferta de programe de educație parentală;
- identificarea modalităților de evaluare și monitorizare a programelor;
- stabilirea dificultăților în prestarea programelor de educație parentală în Republica Moldova.

Metodologia de cercetare:

Studiu sociologic s-a realizat printr-o strategie mixtă de cercetare, fiind aplicate metode cantitative și calitative.

Cercetarea cantitativă s-a realizat prin:

- I. Aplicarea chestionarului screening** prin interviu telefonică a 120 de organizații obștești din întreaga țară, care sunt prestatori de servicii în domeniile educație, social și apărarea drepturilor copilului/omului. În baza screening-ului, a fost stabilit eșantionul de bază: 32 de organizații/instituții. Tipul eșantionului este neprobabilist, cu scop predefinit/dirijat.
- II. Aplicarea chestionarului autoadministrat** pe eșantionul de bază, constituit din organizații/instituții care au prestat în ultima perioadă sau la moment prestează activități/programe de educație parentală.

¹² http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_5188_Planul-national-de-actiuni-pe-anii-2018-2022.pdf

Tabel 1. **Structura eșantionului în rândul reprezentanților organizațiilor/instituțiilor participante la studiu**

Caracteristici socio-demografice		Număr	%
Ani lucrați în cadrul organizației/instituției, experiența de muncă	Mai puțin de 1 an	4	12,5%
	Între 1 an – 3 ani	1	3,1%
	Între 3 ani – 5 ani	6	18,8%
	Între 5 ani – 10 ani	4	12,5%
	Mai mult de 10 ani	17	53,1%
Funcția deținută în cadrul organizației/instituției	Președinte/director	23	71,9%
	Membru ONG	5	15,6%
	Altă funcție	4	12,5%
Zona de activitate	Chișinău	26	81,3%
	Alte raioane	6	18,7%

Cercetarea calitativă s-a realizat prin:

- I. Analiză documentară:** au fost analizate cadrul normativ în domeniu, unele studii sociologice desfășurate anterior, precum și informația publicată pe paginile web ale furnizorilor de programe de educație parentală și profilul acestora pe rețelele de socializare.
- II. Interviu individual aprofundat,** fiind realizate 13 interviuri cu 5 formatori și 8 prestatori în domeniu.

Tabel 2. **Repartizarea pe categorii de intervievați (interviul individual aprofundat)**

Tip IA		Numărul IA
Formatori	din cadrul instituțiilor private	1
	din cadrul instituțiilor publice	1
	din cadrul ONG-urilor	3
Prestatori	din cadrul instituțiilor private	1
	din cadrul ONG-urilor	7

Perioada de colectare a datelor:

Ținând cont de diversitatea metodelor de culegere a datelor, acestea au fost aplicate în două valuri: chestionarul screening a fost aplicat în perioada 20-24 ianuarie 2020, iar studiul de bază (colectarea datelor cantitative și calitative) s-a desfășurat în perioada 4 – 28 februarie 2020.

I. PROGRAME DE EDUCAȚIE PARENTALĂ PRESTATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1. Profilul prestatorilor de programe. Activități de educație parentală

În plan național, nu au putut fi identificate date administrative exhaustive cu privire la prestatorii privați și publici cu mandat de activitate în domeniul educației parentale. Analiza *"Registrului de stat al unităților de drept după genurile de activitate declarate"*¹³ și a *"Registrului de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale"*¹⁴, gestionate de Agenția Servicii Publice, nu a permis identificarea acestor instituții/organizații. În același timp, domeniul educației parentale nu este inclus în *"Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2)"*¹⁵, fapt care face dificilă identificarea acestui domeniu în spectrul domeniilor economice. Furnizarea datelor complete cu privire la prestarea educației parentale ar contribui la monitorizarea evoluției acestui domeniu și la accesarea acestor servicii de către beneficiari. Mai mult, *"Clasificatorul Ocupațiilor"*¹⁶ nu include funcția de educator parental, fapt care are impact asupra dezvoltării programelor

de formare profesională pentru această categorie de specialiști și angajarea acestora în funcția dată.

Domeniul educației parentale a luat amploare în Republica Moldova după anul 2000. Studiul de față stabilește faptul că organizațiile care desfășoară activități în acest domeniu au, în mare parte, o experiență nu atât de îndelungată: 56,3% (18) dintre organizații/instituții au indicat o activitate cu o durată mai mare de 15 ani. În același timp, aproximativ 44% (14) din eșantionul total al organizațiilor activează de mai puțin de 15 ani.

De asemenea, educația parentală este, la moment, un domeniu preponderent al organizațiilor societății civile, decât al instituțiilor publice, aspect indicat inclusiv în *"Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022"*: "Încercări fragmentare în dezvoltarea parentală au fost întreprinse de către unele organizații nonguvernamentale, susținute de către donatorii internaționali, prin elaborarea și implementarea unor programe de formare a specialiștilor pentru a acorda sprijin familial, dar care nu au avut o acoperire la nivel național"¹⁷.

13 http://asp.gov.md/node/1659?fbclid=IwAR1IL1_rh-fq6eaf87VdlEIBYxyAqdP9QJ-vlf8XS7dc2r_kqoG5Lfs-vK2HY

14 <https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/18516-date-din-registrul-de-stat-al-unitatilor-de-drept-privind-organizatiile-necomerciale>

15 Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2).//<https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=385>

16 Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-14).//<http://www.angajat.md/files/Clasificatorul%20ocupatiilor%20%281%29%20ro.pdf>

17 Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022. pag. 6-11.

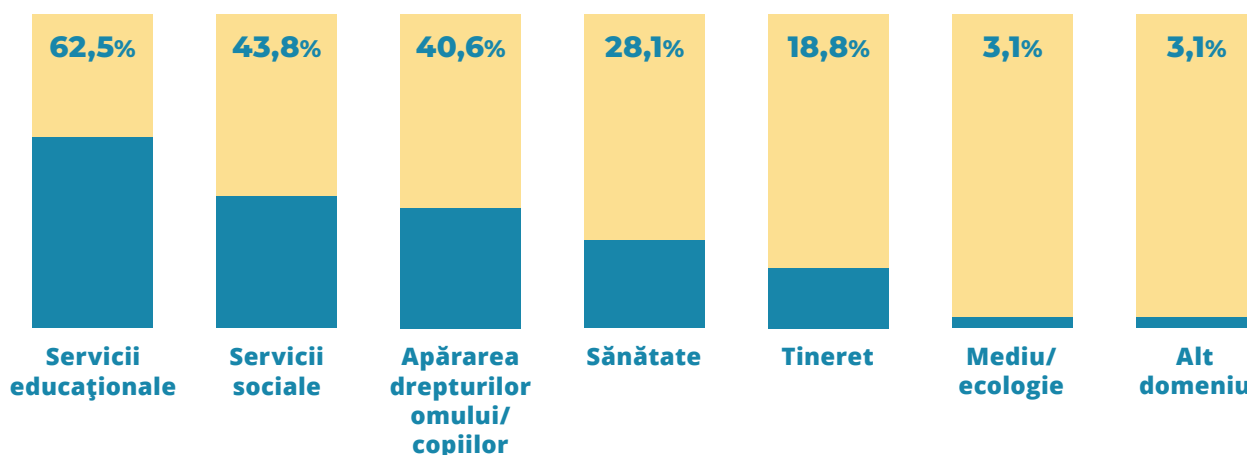
Astfel, din totalul celor 32 de organizații/instituții eșantionate, 87,5% (28) au **statut de ONG**. Din cele 28 de organizații neguvernamentale participante la studiu, 89,3% (25) își desfășoară activitatea la nivel național. În același timp, 7,1% (2) dintre ONG-uri își desfășoară activitatea la nivel local, iar 3,6% (1) - la nivel regional.

De asemenea, 9,4% (3) din eșantion sunt **instituții private** și doar o (1) instituție este **publică**. Datele studiului relevă un interes scăzut al statului în dezvoltarea programelor parentale, fapt care ar putea fi explicat, în

primul rând, prin lipsa resurselor financiare care să asigure durabilitatea programelor.

Studiul sociologic a stabilit că, din totalul organizațiilor/instituțiilor prestatoare de activități/servicii/programe de educație parentală, 62,5% (20) au, ca și domeniu de activitate, prestarea **serviciilor educaționale**. Din instituțiile eșantionate, într-o pondere mai mică, de circa 44% (14) sunt cele care activează în domeniul **serviciilor sociale** și aproximativ 41% (13) – în domeniul **apărării drepturilor omului/copilului** (vezi Figura 1).

Figura 1. **Domeniile de activitate ale organizațiilor/instituțiilor din Republica Moldova, prestatoare de activități/programe de educație parentală**

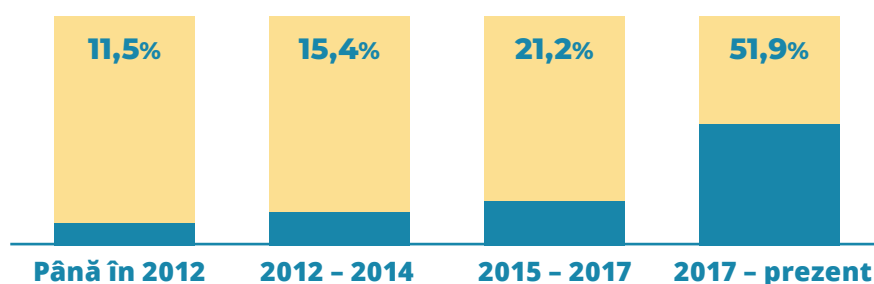

Într-o pondere mai mică din totalul organizațiilor și instituțiilor participante la studiu, de circa 28,1% (9), sunt cele care activează în domeniul **sănătății**, iar 18,8% (6) activează în domeniul **tineretului**. Un aspect important, relevat de studiu, este faptul că 15,6% (5) dintre organizații/instituții se implică în **dezvoltarea politicilor publice**.

Din totalul instituțiilor eșantionate, 62,5% (20) au indicat, pe lângă activitățile de bază, desfășurarea activităților care țin de domeniul **educației parentale**. Doar o singură instituție din eșantion, care este una privată, a indicat educația parentală ca domeniu de activitate de bază.

Datele studiului relevă faptul că primele activități în domeniul educației parentale au fost desfășurate de organizațiile/instituțiile eșantionate în perioada anilor 2003-2005, însă au luat amploare începând cu anul 2010. Din totalul programelor menționate, 11,5% (6) au fost prestate **până în anul 2012**. În același timp, 15,4% (8) dintre programe au fost desfășurate în perioada **anilor 2012-2014**. În perioada **anilor 2015-2017** au fost demarate circa 21% (11) dintre programe. Ponderea cea mai mare o au programele desfășurate începând cu **anul 2018** - 51,9% (27) (vezi Figura 2).

Figura 2. **Programele de educație parentală conform perioadei de desfășurare**

În prezent, din cele 11 programe care și-au început activitățile în perioada 2015-2017 mai sunt active 3 (27,3%) programe. Este important de menționat faptul că 5 (62,5%) din cele 8 programe care s-au lansat în perioada 2012-2014 mai sunt active și în

prezent, iar din cele 7 programe care își desfășurau activitățile până în anul 2012, doar 1 (16,7%) este activ în prezent. Restul programelor și-au încheiat activitățile odată cu finalizarea proiectelor/finanțarilor (vezi *Tabelul 3*).

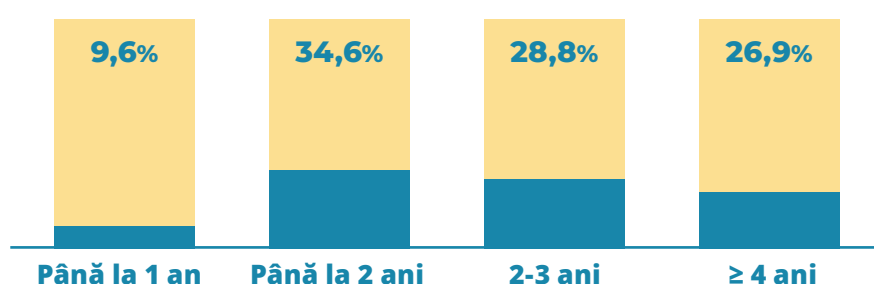
Tabel 3. **Programele de educație parentală care își continuă activitatea până în prezent**

Anul de lansare a programului	Și-au încheiat activitatea		Își continuă activitatea	
	Număr	%	Număr	%
Până în 2012	5	83,3%	1	16,7%
Din 2012 până în 2014	3	37,5%	5	62,5%
Din 2015 până în 2017	8	72,7%	3	27,3%
Din 2018 până în prezent	12	44,4%	15	55,6%

În acest context, doar 9,6% (5) dintre programe au avut un ciclu de viață de până la un an, iar restul au avut o durată mai mare de 1 an. În

medie, un program de educație parentală în Republica Moldova este prestat pe o perioadă de circa 3 ani.

Figura 3. **Durata în ani a programelor de educație parentală prestate în Republica Moldova**

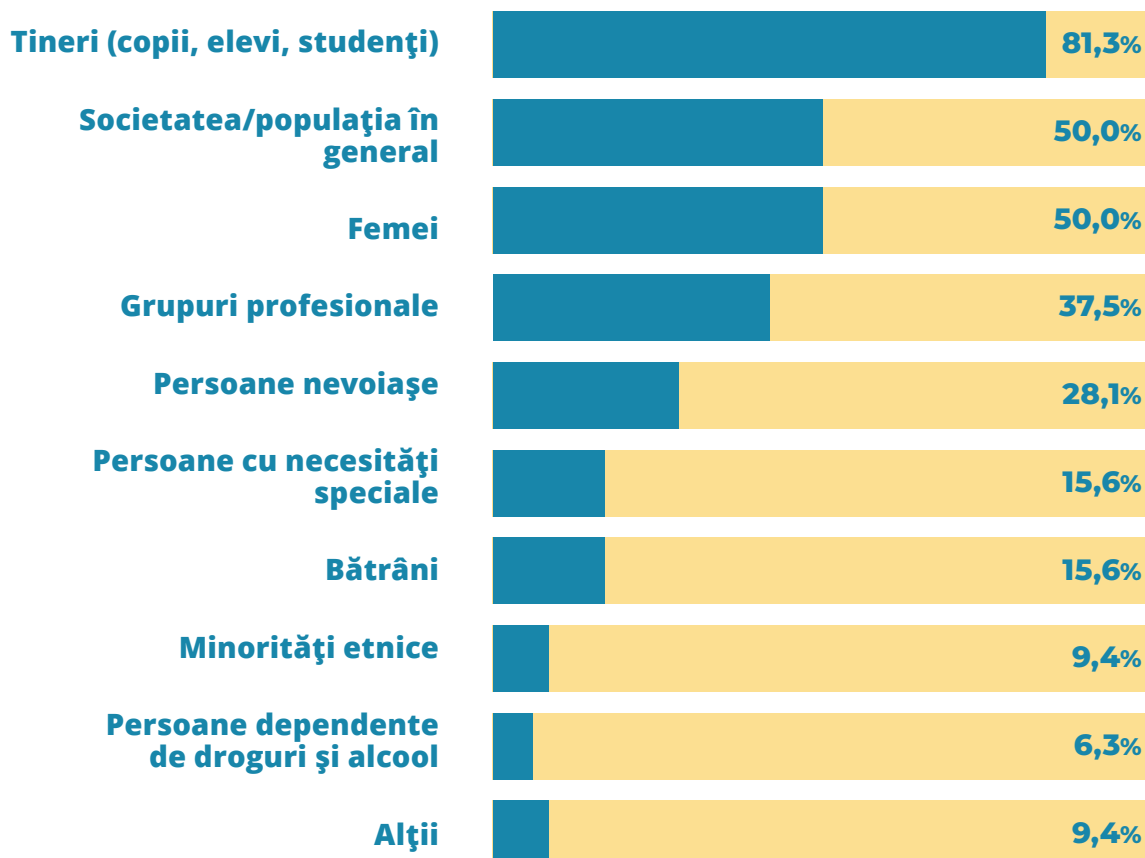

Analiza datelor colectate de acest studiu atestă faptul că, până în anul 2018, toate programele de parenting au fost desfășurate de către ONG-uri naționale. Începând cu anul 2018, înregistrăm programe demarate de ONG-uri locale și regionale, însă ponderea acestora este destul de mică. Astfel, dintre cele 27 de programe desfășurate de sectorul asociativ, 7,4% (2) au fost inițiate de ONG-uri locale, iar 3,7% (1) - de către un ONG regional. De asemenea, începând cu acest an, se constată un interes al sectorului privat față de domeniul educației parentale, fiind dezvoltate 5 programe (18,5%) de către 3 prestatori privați. Inițiativele de dezvoltare a unor astfel de programe de către instituțiile publice sunt rudimentare, fiind demarat un singur program (3,7%). În acest context, putem concluziona că domeniul educației parentale rămâne a fi un domeniu

de intervenție al societății civile, fiind necesare acțiuni de încurajare și susținere pentru programele publice, dar și a celor private.

În funcție de grupurile-țintă ale activităților care au fost desfășurate de organizațiile/instituțiile eșantionate, constatăm că, marea majoritate, și-au concentrat atenția pe **tineri** - 81,3% (26). În același timp, a câte 50% (16) dintre organizații/instituții au, în calitate de beneficiari, **populația în general** și **femeile**. De asemenea, 37,5% (12) din totalul eșantionului sunt organizațiile axate pe diverse **grupuri profesionale**. **Vârstnicii** și **persoanele cu necesități speciale** reprezintă categorii de beneficiari pentru a câte 15,6% (5) dintre organizațiile eșantionate, în mod special menționându-se persoanele cu dizabilități (vezi Figura 4).

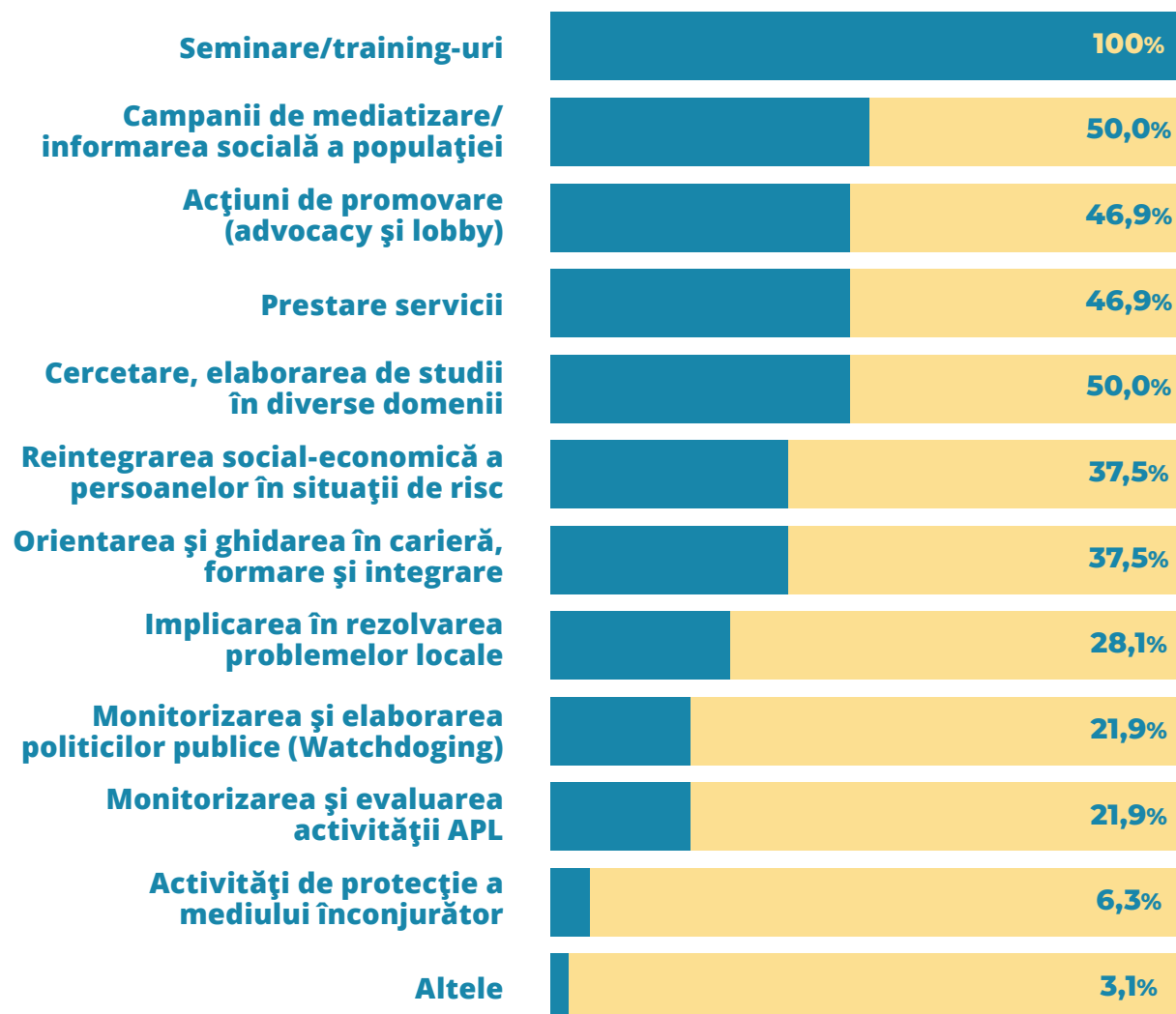
Figura 4. **Grupurile-țintă/beneficiarii serviciilor prestate de către organizațiile și instituțiile participante la studiu**

Spectrul activităților desfășurate de către organizațiile și instituțiile participante la studiu este divers, variind în funcție de domeniul de activitate al acestora. Astfel,

o activitate desfășurată de toți participanții la eșantion este **organizarea instruirilor** (seminare, training-uri) (vezi Figura 5).

Figura 5. **Tipuri de activități prestate de organizațiile/instituțiile participante la studiu**

De asemenea, 50% (16) dintre organizații/instituții au organizat **campanii de mediatizare/informare socială a populației**. În același timp, studiul a relevat faptul că circa a câte 47% (15) dintre participanții la studiu au desfășurat activități, precum: **acțiuni de promovare** (advocacy și lobby), **prestare de servicii** și **cercetare/elaborare de studii în diverse domenii**. Din totalul organizațiilor și instituțiilor, 38% (12) au

organizat activități de **reintegrare social - economică a persoanelor în situații de risc** și **orientare și ghidare în carieră**. Aproximativ 28% (9) dintre organizații s-au implicat în **rezolvarea problemelor locale**. În ultimii 3 ani, aproximativ 44% (14) dintre instituții au desfășurat activități de **monitorizare**: fie a politicilor publice, fie a activității administrației publice locale - 21,9% (7 organizații).

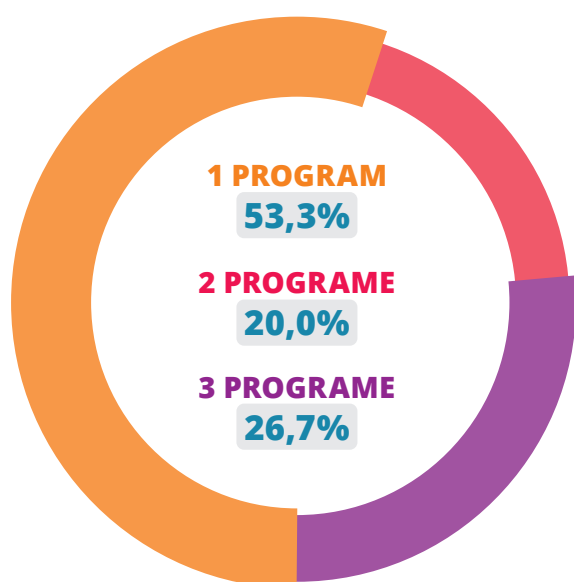
Studiul a stabilit, de asemenea, faptul că prestatorii din aria educației parentale dețin cunoștințe limitate cu privire la instituțiile și programele dezvoltate și/sau prestate în acest domeniu. Cele mai cunoscute organizații/instituții sunt AO "Parteneriate pentru fiecare copil", "Terre des Hommes" și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC). Totodată, 25% (8) dintre prestatori nu cunosc alte organizații/instituții prestatoare din domeniul educației parentale. În acest context, lipsa de cunoștințe despre întreaga gamă a prestatorilor de activități, servicii și programe de educație parentală relevă o transparență scăzută a prestatorilor, fapt care face dificilă referirea persoanelor către un alt prestator în cazul în care programele nu răspund nevoilor acestora. În același timp, situația dată impune necesitatea dezvoltării unei baze de date a

tuturor programelor de educație parentală și a organizațiilor prestatoare în acest domeniu, astfel încât să fie posibilă monitorizarea acestora, dar și extinderea opțiunilor de accesare a programelor de către potențialii beneficiari.

2. Tipuri de programe de educație parentală

Studiul sociologic a scos în evidență un număr de 52 de programe de educație parentală prestate de furnizorii naționali. Circa jumătate dintre prestatorii programelor de educație parentală – 53,3% (16) – prestează doar un singur program, câte 2 programe sunt prestate de 20% (6) dintre prestatori, iar 8 prestatori (26,7%) desfășoară câte 3 programe în domeniu (vezi Figura 6).

Figura 6. Numărul de programe de educație prestate în Republica Moldova

Datele cu privire la programele de educație parentală au permis gruparea acestora în câteva categorii (vezi Tabelul 4).

Conform **tipului de program**, au fost identificate:

- programe structurale: 14 programe (26,9%), prestate de 9 organizații din domeniu;
- programe nestructurale: 38 programe (73,1%), prestate de 23 de organizații.

După **durata programului**, a fost stabilită următoarea tipologie:

- programe de lungă durată, existente în proporție de 71,2% (37 programe);
- programe de scurtă durată, existente în proporție de 28,8% (15 programe).

Tabel 4. **Distribuția programelor de educație parentală în funcție de durata/tipul programului**

Criterii de clasificare	Categoria programului	Număr de programe	%
Durata programului	Program de lungă durată	37	71,2%
	Program de scurtă durată	15	28,8%
Tipul programului	Structural	14	26,9%
	Nestructural	38	73,1%
Scopul programului	Programe de formare a educatorilor parentali	10	19,2%
	Programe de formare a abilităților parentale	42	80,8%

După **scopul programului**, au fost identificate:

– **programe de formare a educatorilor parentali/facilitatorilor** – 19,2% (10), în mare parte fiind instruiți educatori, cadre didactice, asistenți sociali. Unii prestatori de programe de educație parentală susțin necesitatea formării educatorilor parentali din rândul cadrelor didactice, reieșind din specificul activității profesionale a acestora, mai ales în situația în care constatăm o insuficiență a abilităților parentale la această categorie profesională.

Cel mai des, când începem să lucrăm cu profesioniștii din educație, înțelegem că însăși ei nu au abilități parentale dezvoltate și pentru mulți sunt lucruri noi, începând de la nevoile pe care le are un copil, terminând cu metodele de educație, care cumva ar trebui să vină natural. Dar ea (educația parentală) nu poate fi aplicată atâta timp cât omul nu cunoaște ce este un copil și de ce are nevoie un copil de orice vârstă. (IA2. Prestator)

– **programe de formare a abilităților parentale** – 80,8% (42). Aceste programe au demarat în țara noastră având, în calitate de beneficiari, părinții din rândul familiilor

social-vulnerabile, fiind incluși în instruire părinții cu mulți copii, părinții care au copii cu dizabilități, părinții din familii sărace care au probleme de relaționare cu propriii copii. Categoriile date sunt considerate prioritare, având în vedere lipsa resurselor financiare necesare pentru acoperirea costurilor care sunt solicitate de programele de educație parentală prestate contra plată.

La noi au fost și din familii vulnerabile, noi un pic și le-am căutat, ca să fie cu mai mulți copii. De exemplu eu am avut în grup trei părinți care aveau copii cu sindromul Down, o mămică care avea un copil cu defect locomotor. Programul este implementat și pentru părinții cu copii mai deosebiți, nu doar pentru ... (IA3. Formator)

Beneficiarii sunt, de obicei, părinții care au probleme de relaționare, de gestionare a comportamentului cu copiii lor, ce au probleme de sănătate mintală, cei care la rândul lor nu și-au format abilitățile parentale (de a fi părinte), deoarece nu au avut un model, au avut probleme la rândul lor în copilărie. Accentul este pus pe părinții care au anumite probleme de relaționare. (IA4. Formator)

Datele studiului cantitativ scot în evidență faptul că un program de educație parentală are o durată medie de 9 sesiuni, iar durata maximă este de 12 sesiuni. Studiul calitativ confirmă datele studiului cantitativ, cu mici diferențe. Unii intervievați optează pentru programe de educație parentală cu un număr de 7-12 sesiuni.

În mediu este vorba de vreo 10 - 12 sesiuni, care sunt repartizate în timp. (IA1. Formator)

Următoarea etapă au fost împărțite grupurile de părinți, erau grupuri care frecventau doar la 5 sesiuni și grupuri care veneau la 10 sesiuni, să vadă care e cea mai bună metodă. Astfel la grupurile cu 5 sesiuni era mai dificil, fiindcă în aceste trei ore trebuia să încapi cu toată ședința și atunci se întindea și fetele solicitau 7 sesiuni, 5 e puțin, 10 deja e mult. (IA3. Formator)

Programul durează 14 săptămâni, câte o sesiune într-o săptămână, iar fiecare sesiune durează 5-6 ore. (IA4. Formator)

Programul este gândit pentru 12 ore de lucru direct cu părinții cu teme pentru acasă (6 sesiuni). Aceste 12 ore, după cum arată practica, uneori se transformă în 15-16 ore, spre exemplu, o lecție este planificată pentru 2 ore. (IA5. Formator)

Din punctul meu de vedere un program de parenting trebuie să fie de mai lungă durată. Cred că sunt necesare vreo 10 activități, cel puțin odată pe săptămână. (IA5. Prestator)

Unele programe de scurtă durată sunt organizate sub forma unor tabere de vară, unde părinții sunt implicați în activități educaționale.

Vara se organizează un pic diferit, se organizează sub forma de tabere, timp de 2 zile, în afara Chișinăului, cu activitate de mai de lungă durată, se încearcă dezvoltarea unor abilități sau aptitudini parentale. (IA8. Prestator)

Am început să-i adunăm în așa-zisele "tabere de vară", unde au început să se vadă cu copiii, acolo erau voluntari, care lucrau separat cu copii și noi cu părinții aveam diferite discuții. (IA7. Prestator)

Un criteriu de clasificare a programelor este **modalitatea de desfășurare a acestora**. Astfel, doar un singur program (1,9%) are loc online, majoritatea desfășurându-se față în față cu beneficiarii.

Programul online conține activități pe care părinții trebuie să le facă acasă, fiind descrise detaliat toate acțiunile pe care să le întreprindă părintele.

Am făcut platforma online, pentru ca părintele, indiferent unde se află, poate să stea la dânsul acasă, să bea un ceai fierbinte, ascultă exact cursul care-l interesează și implementează, pentru că sunt lecții, care au teme pentru acasă, deci ele sunt foarte structurate, care spune exact ce ai de făcut, cum procedezi și care ar trebui să fie finalitatea. (IA2. Formator)

Acum suntem în proces de creare a platformei online, unde vom plasa foarte multe informații utile pentru părinți, începând de la date de contact ale unor organizații unde ei ar putea ei apela, cadrul legal, ș.a.m.d. accesarea va fi gratuită. (IA7. Prestator)

Plus la asta, pe pagina suntparinte.md de fiecare dată scriem un articol despre unde urmează să ajungem, ce subiecte vor fi abordate și care experți vor fi prezenți. (IA2. Prestator)

Am mers și prin raioane, dar în mare parte activăm în Chișinău și interacționăm cu cei din Chișinău. Și oamenii optează pentru seminare în auditoriu, dar reieșind din faptul că suntem în Chișinău și în țara noastră căile de acces nu sunt atât de bune, oamenii de la distanță au nevoie și de programe Online. Iar noi avem 2 direcții de dezvoltare, avem programe Online – o platformă educațională online, și avem cursuri pentru părinți în auditoriu. (IA1. Prestator)

Noi mergem peste tot, adică mergem în orice raion, acolo unde suntem solicitați, dar sunt foarte mulți care au acces și pot să acceseze platforma noastră de curs online, în cazul în care omul vrea să se informeze care sunt nevoile copilului meu, pentru că e foarte important să-ți cunoști foarte bine copilul (IA2. Formator)

Avantajele programului online constă în posibilitatea de a extinde accesul beneficiarilor la program, inclusiv a celor din afara țării, precum și în posibilitatea de a face, la solicitare, consilierea suplimentară individuală a beneficiarilor.

Părintele, pe tot parcursul cursului video (online), are posibilitatea să se adreseze, în orice moment, cu orice întrebare, dacă ceva nu înțelege. Deci platforma îi asigură chestia aceasta. Indiferent unde s-ar afla, noi avem persoane din Canada, de peste tot. ... are posibilitatea să adreseze întrebări

în privat sau să facem o conferință skype ca să concretizeze anumite întrebări. (IA2. Formator)

În funcție de **profilul părinților beneficiari**, distribuția programelor este următoarea:

- Populația generală, care reprezintă circa 60% (31 programe);
- Părinți ai copiilor cu dizabilități - 17,3% ceea ce constituie 9 programe;
- Tați, fiind prestate acestora 9,6% (5 programe);
- Părinți din categoria grupurilor vulnerabile - 9,6% (5 programe).

Câte un program (1,9%) este prestat pentru părinți adoptatori și viitori părinți.

Distribuția programelor de educație parentală în funcție de **vârsta copiilor** se prezintă astfel:

- 42,3% (22 programe) sunt destinate părinților cu copii de orice vârstă;
- 23,1% (12 programe) sunt adresate părinților cu copii de vârstă preșcolară;
- 23,1% (12 programe) sunt adresate părinților cu copii de vârstă școlară;
- 7,7% (4 programe) sunt pentru părinții de adolescenți;
- 3,8% (2 programe) se adresează viitorilor lor părinți.

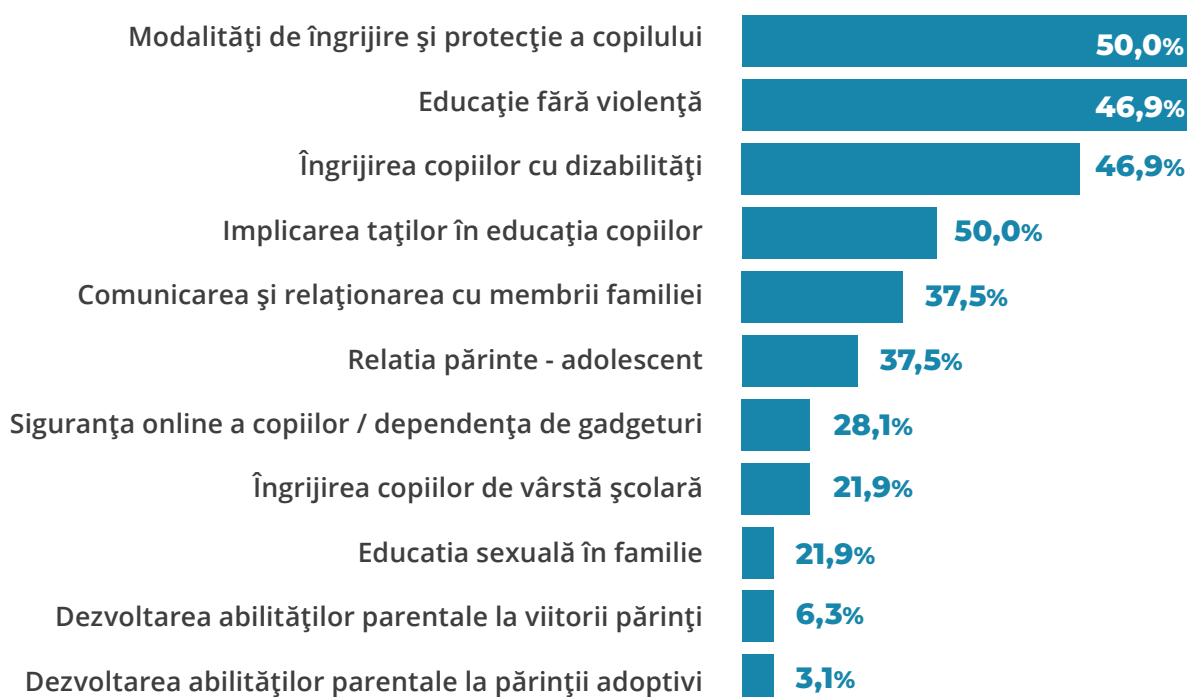
Tabel 5. Distribuirea programelor de educație parentală conform criteriilor de clasificare

Criterii de clasificare	Categorie program	Număr de programe	%
Modalitatea de desfășurare	Online	1	1,9%
	Față în față	51	98,1%
Profilul părinților-beneficiari	Tați	5	9,6%
	Părinți ai copiilor cu dizabilități	9	17,3%
	Viitori părinți	1	1,9%
	Populație generală de părinți	31	59,6%
	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	5	9,6%
Vârsta copiilor	Toate categoriile de vârstă	22	42,3%
	Copii de vârstă preșcolară	12	23,1%
	Copii de vârstă școlară	12	23,1%
	Adolescenți	4	7,7%
	Viitori părinți (perioada prenatală)	2	3,8%

Programele de educație parentală au drept scop formarea abilităților parentale și urmăresc educarea copiilor într-o manieră pozitivă, non-violentă. În funcție de **tematicile** abordate în cadrul programelor de educație parentală, studiul constată că cele mai explorate tematici

(vezi Figura 7) sunt modalitățile de creștere, îngrijire și protecție a copilului, precum și educația fără violență – 23,1% (câte 12 programe la fiecare tematică). În mare parte, aceste tematici fac subiectul programelor de lungă durată.

Figura 7. Tematicile programelor de educație parentală prestate în Republica Moldova

În opinia unor prestatori de servicii, tematica violenței este una centrală în majoritatea programelor de educație parentală, ținând cont de faptul că aproximativ 75% dintre copii au fost supuși unor forme de violență fizică sau psihologică.¹⁸ În același timp, în Republica Moldova, educația non-violentă este subiectul unui program separat - Programul „Fără Palme” (CNPAC).

Conceptul central este educația parentală pozitivă. Orice tematică noi am aborda, noi mergem pe principiul acesta: educarea copiilor fără violență, fără pedepse fizice etc. Respectiv, de aici reies tematicile pe care le propunem la părinți: Cum să-ți înțelegi copilul corect? Cum să-ți studiezi copilul? Cum să-i corectezi comportamentele fără violență și agresivitate? Cum să stabilești o relație prietenoasă cu copilul ca să fie de lungă durată? (IA1. Prestator)

Noi optăm pentru ca educația să se facă fără violență, să avem metode pozitive de educație; este obiectivul nostru strategic. (IA2. Prestator)

În cadrul programului, părintele învață cum să interacționeze cu copilul, cum să-l disciplineze pozitiv. (IA6. Prestator)

Noi îi învățăm pe părinți cum trebuie să fie cu 2 pași înaintea copilului. Avem o abordare bazată pe disciplinarea pozitivă, fără pedepse și fără strigăte, și fără furie. (IA2. Formator)

Programul „Fără Palme” are ca rezultat final învățarea părinților a unor metode neabuzive

de educație, dar de fapt învață părinții și alte competențe, care sunt necesare zi cu zi, nu doar pentru a preveni violența în situații X, dar și pentru a forma o altfel de personalitate în general a copilului. Orice program de parenting nu este limitat doar la un singur segment, dar este - și trebuie să fie - un program de formare complexă a competențelor parentale. (IA5. Formator)

Un subiect abordat în programele de educație parentală este **îngrijirea copiilor cu dizabilități**, cu o pondere de 17,3% (9 programe), subiectul fiind abordat în special în programele de lungă durată. Importanța acestor programe este determinată de faptul că copiii cu dizabilități necesită o abordare specială în îngrijire, iar programul ajută la identificarea și dezvoltarea abilităților parentale care lipsesc la această categorie de părinți.

Am acordat suport părinților care au fost de acord să colaboreze – practic, asistență și instruire în metodele de îngrijire, în tot, tot, tot, pentru că nimeni nu le-a spus cum să îngrijească persoane cu dizabilități. La început, a fost bazat mai mult pe îngrijire, pe comunicare, stabilirea relațiilor, prevenirea stigmei, discriminarea. (IA7. Prestator)

O altă tematică a programelor de educație parentală este **implicarea tatilor în îngrijirea copiilor** - 9,6% (5 programe) abordează acest subiect. 3 din cele 5 programe sunt de lungă durată. Tematica dată este relevantă pentru Republica Moldova, studiile stabilind că sarcina de îngrijire a copiilor este atribuită, de cele multe ori, mamelor¹⁹.

¹⁸ Combaterea violenței împotriva copiilor//<https://www.unicef.org/moldova/ce-facem/protec%C5%A3ia-copilului/combaterarea-violen%C5%A3ei-%C3%AEmpotriva-copiiilor?fbclid=IwAR10kVsbBERv8G6Z1eEBFisS5m9T2qdKTckIJQnKG5EafG4Kef0UUB8U8Io>

¹⁹ Statistica gender//<https://genderpulse.md/ro/abilitare-economica/munca-platita-si-lucrul-casnic/participarea-la-activitati-casnice>

Din totalul programelor, 7,7% (4 programe) abordează subiectul **comunicării și relaționării între membrii familiei**, iar 3 dintre acestea sunt programe de scurtă durată. Un alt subiect abordat în cazul a 5,8% (3 programe, toate de lungă durată) este axat pe **relația părinților cu copiii la vârsta adolescenței**. Într-o pondere mai mică sunt abordate în programe subiectele referitoare la siguranța online a copiilor, educația sexuală, îngrijirea copiilor de vârstă școlară sau a copiilor mici etc.

Erau cazuri când mamele au participat la programul pentru bebeluși, de la 0 - până la 18 luni, dar mai este programul pentru bebeluși de la 18 luni - până la 4-5 ani, este pentru copiii mici. (IA4. Formator)

Cel mai important program este sănătatea reproductivă, fiindcă UNFPA Moldova a solicitat mai multe evenimente în diferite localități ale țării. Noi am realizat foarte multe evenimente cu tineri și cu adulți, despre cum poate fi prevenită o sarcină în adolescență, care sunt cele mai sigure metodele de contracepție și, desigur, serviciile disponibile atât pentru tineri, cât și pentru adulți. (IA3. Prestator)

Siguranța online a copiilor este un program destinat atât pentru copii, cât și pentru părinți și profesori. (IA4. Prestator)

Un aspect identificat în cadrul studiului se referă la furnizarea **programelor cu subiecte multiple**, care pot fi adaptate în funcție de necesitățile părinților-beneficiari.

El poate fi adaptat ușor. De fapt, are și multe module, adică pentru copii mici, pentru copii mai mari. El e foarte complex, pentru

diverse grupuri, pentru mame cu copii nou-născuți, copii mici până la 5 ani, pentru mame cu copii cu dizabilități. Acum, noi vrem să-l testăm pentru adolescenți, adică nu pentru părinți, dar pentru adolescenți, pentru mame gravide și partenerii lor, îi foarte, foarte complex. (IA6. Prestator)

Noi am preluat și am dezvoltat programul acesta de educație parentală pentru că programul dat este, de fapt, o familie de programe, subprograme, ei au un program pentru femei gravide în 6 săptămâni și viitorii tați, program pentru părinți care au adolescenți, care trec printr-o perioadă foarte grea și trebuie să cunoască cum să-și gestioneze emoțiile și cum să se autoaprecieze, precum și programul pentru părinții care au copii cu o dificultate de învățare. (IA4. Formator)

În concluzie, profilul programelor de educație parentală evidențiază că acestea sunt, în mare parte, nestructurale, de lungă durată și pun accent pe diversitatea tematică. În același timp, unii prestatori s-au specializat în anumite tematici și în abordarea anumitor categorii de copii-beneficiari. Spre exemplu, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) – în dezvoltarea abilităților parentale la părinții de adolescenți și în promovarea educației pozitive; CIDDC – în parenting pozitiv; AO „Sănătate pentru tineri” – în formarea abilităților parentale la părinți de adolescenți; ”Parteneriate pentru Fiecare Copil” – în parenting pozitiv; ”Keystone”, ”LUMOS”, Centrul de Intervenție Precoce „Voinicel”, ”SOS Autism” se adresează părinților de copii cu dizabilități; CNETIF – în parenting pozitiv, iar grupul de beneficiari sunt copiii de vârstă preșcolară; AO ”Concordia” susține persoanele vulnerabile; ”Terre des Hommes” – în dezvoltarea abilităților parentale la grupuri etnice și la tați etc.

I.3. Cadrul de desfășurare a programelor de educație parentală

În ultima perioadă, în Republica Moldova se discută mult despre necesitatea și importanța educației parentale, fiind abordate aspecte ca elaborarea de curricule și materiale didactice în domeniu. Necesitatea educației parentale este determinată și de lacunele stabilite în *"Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022"*: "... universitățile și colegiile, instituțiile de formare continuă nu au incluse în planurile de învățământ discipline legate de parentalitate și de educație pentru dezvoltarea parentalității pozitive, chiar dacă abordează tematici conexe cu aceasta".²⁰ De asemenea, *Strategia* menționează lipsa unei curricule bine structurate, care să ajute specialiștii să pună în aplicare unele tehnici de lucru cu părinții: *"Lipsește un curriculum național pentru educație parentală (structurat pe categoriile de vârstă ale copiilor, pe necesitățile specifice ale acestora și ale părinților etc.), sunt insuficiente materialele informative de suport pentru specialiști în domeniul dezvoltării abilităților parentale"*²¹.

Pentru depășirea situației, au fost întreprinse un șir de acțiuni care au urmărit scopul asigurării curriculare a domeniului educației parentale. Analiza domeniului, realizată de cercetătoarea Cara A.²², a stabilit următoarele documente elaborate în domeniul educației parentale:

- Curriculumul „Educația parentală pentru formarea continuă”;
- Metodologia de organizare a programelor

- de educație parentală și de lucru cu părinții;
- Suporturi de curs (ghid teoretic și ghid practic) pentru educatorul parental, care conțin patru programe parentale elaborate pe categorii de părinți;
- Modulul „Educație parentală pentru formarea inițială a educatorilor parentali” (curricula și suporturile de curs, teoretic și practic, aprobate de Consiliul științific al Facultății de Pedagogie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”) etc.

Studiul de față a stabilit faptul că cei mai mulți dintre prestatori își elaborează singuri curriculum-ul pentru programele de educație parentală. Astfel, circa 75% dintre prestatori (38 programe) se ghidează de un **curriculum elaborat de către specialiștii organizației prestatoare**. Dintre acestea, 29 programe sunt de lungă durată. Specialiștii din cadrul organizațiilor prestatoare de programe care își elaborează singuri curriculum-ul și materialele de instruire susțin că, în procesul de elaborare, nu preiau alte modele pe care să le adapteze la contextul Republicii Moldova. Acestea sunt elaborate în baza cunoștințelor și experienței lor de lucru, inclusiv în baza activității pedagogice.

Programul și curriculumul pe care le avem sunt elaborate în exclusivitate de noi, este progresiv, se axează pe principiile de educare pozitivă a copiilor, ceea ce are la bază psihologia copilului. Nu, nu avem preluat nimic de la nimeni, noi suntem 3 specialiști care avem formare în domeniu, respectiv, reieșind din studiile pe care le avem și experiența de lucru, elaborăm programe de educație parentală. Toți 3 avem experiență de predare la Universitate. (IA1. Prestator)

În mare parte colegii au pregătire psihologică sau pedagogică, universități, masterate, mai avem și instruiți periodice organizate

²⁰ Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022. pag. 6.

²¹ ibidem. pag. 11.

²² Cara A. Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni. Studiu de politici educaționale. Chișinău, 2019. pag.13

de organizația noastră centrală și, desigur, experiența pe care am acumulat-o în tot acești ani de lucru cu copiii, părinții, profesorii. (IA5. Prestator)

În același timp, studiul a stabilit că, în procesul de elaborare a setului curricular (curriculum, materiale de instruire etc.), unii prestatori se informează din experiența țărilor care au dezvoltat programe în domenii conexe. De asemenea, unii desfășoară studii de evaluare a nevoilor de instruire a beneficiarilor de programe pentru a se asigura că, la elaborarea acestora, vor răspunde solicitărilor acestora.

În general, toată informația pe care noi o pregătim și o folosim este în baza studierii practicii internaționale, ceea ce se face peste hotare, pentru că ei au și mai multă experiență. Nu preluăm, noi încercăm să înțelegem. Iar în baza analizei deja, a situației actuale în RM, elaborăm un produs nou. Noi ne bazăm pe observație și lecții învățate, discuții anterioare cu părinții și în baza cercetărilor pe care le realizăm, pentru a înțelege care sunt comportamentele copiilor, cu ce problemă se confruntă și cum părinții se implică sau înțeleg acest lucru. (IA3. Prestator)

Singuri elaborăm anumite tematici, subiecte reieșind din specificul și nevoile părinților. Mai întâi, identificăm care sunt nevoile părinților

și, ulterior, reieșim din nevoile părinților, mergem cu anumite subiecte care sunt mai sensibile și atractive pentru părinții cu copii mai mari (adolescenți, preadolescenți). (IA1. Formator)

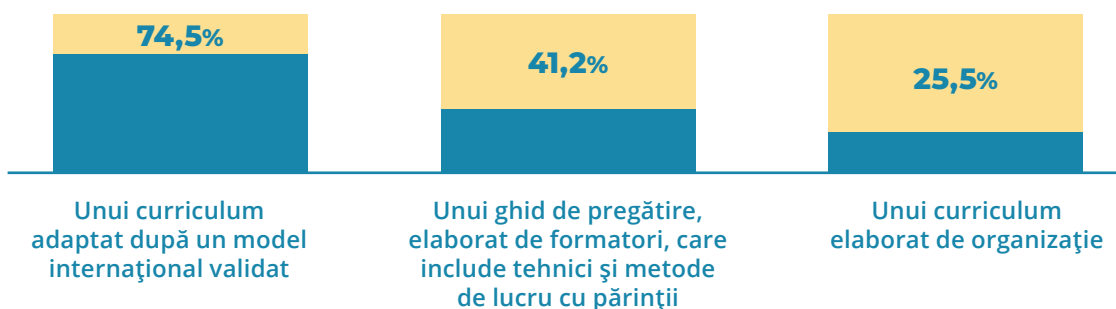
În cadrul echipei, o colegă care era responsabilă de instruirea continuă a părinților educatori a aplicat un chestionar, a evaluat nevoile părinților-educatori și a făcut un alt curriculum, care era pe instruirea continuă pentru părinții educatori. (IA8. Prestator)

Curriculumul este elaborat în dependență de nevoile care au fost identificate și sesizate de noi, de specialiști, în rezultatul discuțiilor, interviurilor sau în rezultatul unor chestionare, care le completăm cu părinții. Asta, practic noi am reieșit din nevoi. (IA7. Prestator)

O altă practică identificată de studiu de față se referă la faptul că 25,5% (13) dintre programe sunt prestate în baza **unui curriculum adaptat după un model internațional validat**, acestea fiind, în mare parte, programe de lungă durată - 92,3% (12) (vezi Figura 8).

Are structura lui elaborată de către organizație, și aplicăm, modificat puțin, pentru realitatea noastră, dar are structură, program, ghid de aplicare. (IA5. Formator)

Figura 8. **Materiale în baza cărora sunt prestate programele de educație parentală**

Din totalul programelor identificate, 41,2% (21) conțin un ghid de pregătire pentru formatori, care include tehnici și metode de lucru cu părinții. Dintre acestea, 61,9% (13) sunt programe de lungă durată.

Conține informație utilă, sfaturi pentru toate 3 categorii, forme de articole la diferite teme și aspecte. De asemenea sunt și filmulețe, spoturi video, teste și resurse informative, didactice în formă de pliante în format PDF, ghiduri pentru părinți. (IA4. Prestator)

În cadrul studiului calitativ, a fost identificat un prestator din domeniul asistenței sociale, care se pregătește să implementeze un program de educație parentală preluat din România, adresat profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale. În acest sens, a fost achiziționat tot setul de materiale pentru a putea fi pus la dispoziția profesioniștilor.

În Republica Moldova, Urania Cremene a avut câteva activități, în care a prezentat programul. Unii colegii de-ai noștri au fost la seminarul de instruire, de informare și au zis că este un instrument foarte important și că ar fi bine să-l avem. Și l-am cumpărat, ca ei să-l utilizeze. (IA8. Prestator)

Un subiect de interes al studiului se referă la **validarea programelor**. Din totalul celor 52 de programe de educație parentală identificate, 61,5% (32) sunt validate. Dintre acestea, la nivel internațional au fost validate 21 programe (65,6%), iar la nivel național – 11 programe (34,4%) (vezi Figura 9). Printre instituțiile naționale enunțate sunt Consiliul Național pentru Curriculum, MSMPS, MECC, "Pro Didactica".

Da, programul este validat, la nivel internațional facem parte din comitetul SID - Safer Internet Day și, la nivel de țară, noi suntem acea organizație care organizează sau este validată ca organizație care efectuează mai multe activități în această direcție. Alta este că platforma sigurOnline este inclusă în Planul Național de Prevenire și Protecție a Copilului în Mediul Virtual. (IA4. Prestator)

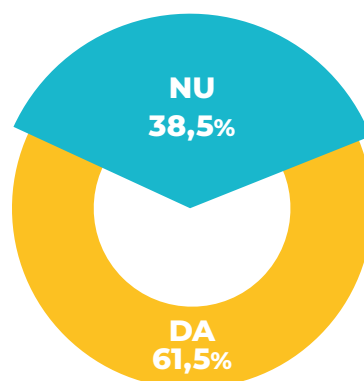
Este un program adus din Marea Britanie, din Scoția, în particular pentru organizația noastră, pentru a fi testat și implementat cu părinții, viitorii părinți în situație de risc. (IA6. Prestator)

Acest program este un studiu făcut de o Universitate din Marea Britanie, ei iau în considerație toate variabilele, este destul de sofisticat. (IA1. Formator)

Noi colaborăm cu „Salvați Copiii România” și am preluat de la ei acest program. (IA2. Prestator)

Din totalul programelor validate, 81,3% (26) sunt de lungă durată, iar 18,7% (6) sunt programe de scurtă durată.

Figura 9. **Validarea programelor de educație parentală**

Validarea programelor de educație parentală la nivel național este considerată de către prestatori o necesitate, fapt ce va asigura inclusiv formarea educatorilor parentali în baza unor programe standardizate. Accesul la programe validate și acreditate este foarte complicat. Unii intervievați în cadrul studiului calitativ au menționat faptul că, pentru a avea acces la un program validat, este necesar ca specialiștii instituției să urmeze anumite cursuri de instruire oferite de universități din străinătate, fapt ce implică cheltuieli financiare pe care organizațiile nu și le pot asuma.

Avem nevoie de programe validate, standardizate, avem nevoie de oameni formați în programele date. (IA2. Prestator)

Este un program validat, dar noi nu avem acces la el. Pentru ca acest program să fie validat în RM, noi trebuie să mergem la instruire, care este oferită de o universitate din Canada. Astfel, nu avem cum să ajungem acolo. (IA2. Prestator)

De asemenea, unii prestatori au menționat faptul că procedura de validare este un proces destul de lent, din cauza că anumite tematici/programe puse în discuție spre validare pot fi considerate mai puțin importante pentru contextul Republicii Moldova. Iar pentru a demonstra importanța subiectului, sunt necesare mai multe activități de lobby.

A fost o provocare pentru noi, pentru că, de fapt, asta presupune mai multe activități de

lobby, pentru că siguranța online a copiilor în acea perioadă nici nu se regăsea pe agenda politică și națională. Și, respectiv, nu erau nici strategii elaborate, nici acțiuni care urmează să fie efectuate și nici organizații sau ministere responsabile, implicate în acest domeniu, nu erau. (IA4. Prestator)

Validarea programelor-pilot de educație parentală este, la fel, una dificilă, dat fiind faptul că, în perioada pilotării, sunt modelate diferite scenarii de realizare a programului.

Programul urmează să fie validat, fiindcă a fost implementat o variantă, după care au fost încă două, una cu 5 sesiuni, alta cu 10 sesiuni, să vadă care mai bine funcționează. Cu prânz și fără prânz, cu niște cadouri la sfârșit pentru cei care au participat la toate sesiunile, cu supervizare a facilitatorilor și fără supervizare, au fost mai multe variabile incluse și acum suntem la etapa de evaluare a facilitatorilor, să vedem în ce măsură au aplicat corect programul, iar mai apoi va fi validat și acreditat. (IA1. Formator)

În concluzie, putem menționa faptul că procedura de validare a programelor de educație parentală în Republica Moldova nu este una instituționalizată. De asemenea, intervievații au sesizat o neînțelegere a noțiunilor de validare și acreditare, fiind necesare intervenții în cadrul normativ pentru clarificarea acestor două procese.

1.4. Acreditarea programelor de educație parentală

Problema privind acreditarea programelor de parenting este un subiect des abordat în rândul prestatorilor, menționându-se dificultatea acreditării acestora în baza standardelor stabilite prin HG nr. 616/2016²³. Se atestă o procedură dificilă din perspectiva actelor solicitate. Unii prestatori de programe de educație parentală, deși dispun de programe validate și/sau acreditate la nivel internațional, susțin că, prin mecanismele utilizate de MECC și MSMPS, programul implementat de ei nu poate fi acreditat. Astfel, ei sunt confuzi, fiindcă nu există o instituție concretă care ar putea acredita aceste programe.

În general noi am inițiat procedura de acreditare, ne-am informat cum va fi, informația a fost un pic confuză, pentru că noi am inițiat, după procedurile ANACEC-ului, care erau niște proceduri așa mai complicate, și niște resurse financiare trebuie să plătești. (IA7. Prestator)

La noi nu există, nu poți să-l acreditezi prin intermediul mecanismului care este la Ministerul Educației : La moment, și pentru noi rămâne încă întrebarea deschisă: de fapt, cine trebuie să-l acrediteze, pentru că el este bazat pe evidență... (IA6. Prestator)

Erau anumite proceduri de la Ministerul Educației și nu am reușit noi să acredităm...

²³ HG nr. 616/2016 pentru aprobarea "Metodologiei de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă" și a "Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calității programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă".

și mai trebuia de făcut și alte acte... - și noi am renunțat. (IA8. Prestator)

Este programul acesta național, care ar trebui să le acrediteze pe toate, dar încă se lucrează la acest aspect, fiindcă nu avem mari mișcări. (IA1. Formator)

În Republica Moldova, după cum cunosc, sunt acreditate până ce doar programe de studii, programe de formare n-am auzit să fie acreditate. (IA5. Formator)

Unii intervievați consideră că programele de educație parentală ar putea fi acreditate în calitate de servicii sociale. Această opinie este determinată de cine sunt beneficiarii și de finalitatea unor programe de parenting: familii în situații de risc și prevenirea separării, aspecte care țin, în special, de domeniul asistenței sociale. În acest caz, o cerință importantă este elaborarea și aprobarea standardelor minime de calitate, doar că aplicarea acestui model trebuie realizată cu precauție în contextul multitudinii de programe parentale. În elaborarea standardelor de calitate se vede necesară implicarea a două autorități publice centrale: MECC și MSMPS.

Asta-i problema de standarde (în asistența socială). Poate fi acreditat, dar el nu are standarde. Aici e marea problemă, adică nu are standarde minime de calitate. El (programul) are instrumentul, manualul de instruire care, în sine, este un standard cumva, dar în contextul derulării mai multor programe educaționale, aici ar trebui de gândit, de fapt... instituția care ar trebui să-l acrediteze, pentru că, de fapt, ele merg mai mult spre social, deoarece depinde de grupuri de risc cu care tu lucrezi. (IA6. Prestator)

Cele 2 ministere în colaborare... probabil ca

să facă o comisie mixtă, poate că în Consiliul Național de Acreditare să fie o notă, că în momentul dat să existe și un specialist din educație care merge cu specialistul din social și evaluează, adică nu obligatoriu... Pentru un specialist din domeniu social e destul de complicat să evalueze abilitățile omului de a face activitatea de instruire sau cât este de calitativă informația care se oferă. (IA8. Prestator)

În același timp, unii prestatori consideră că prevederile Hotărârii de Guvern nr. 38/2019²⁴ - prin care sunt stabilite procedurile cu privire la aprobarea programelor de formare inițială și continuă a specialiștilor din domeniul asistenței sociale - sunt neclare în raport cu programele parentale implementate în domeniul asistenței sociale. În situația creată, anumiți prestatori întâmpină dificultăți în acreditarea programelor elaborate.

Avem un portofoliu de instruirii, însă am fost blocați de o hotărâre de Guvern, care a apărut cu privire la instruirea continuă a profesioniștilor care lucrează în domeniul asistenței sociale ș.a.m.d. ... Și am fost parte al unui proiect, implementat împreună cu MSMPs... Au fost elaborate multe metodologii, mecanisme, cum vor fi acreditate - și atunci noi ne-am dus că să găsim răspunsul la întrebarea: cine va certifica, va acredita cursurile? Pe de o parte, noi, conform legislației și documentației pe care exista la acel moment, știam niște condiții. Pe de altă parte, Ministerul ne dădea garanția că el va fi responsabil, adică va fi instituția care va forma și aproba toată metodologia

aceasta de acreditare. Până acum am rămas, practic, în aer, pentru că nu ne-am pornit nici pe filiera ANACEC-ului, nici pe filiera a doua. (IA7. Prestator)

În condițiile în care programele de educație parentală sunt intersectoriale - sănătate, educație, protecție socială -, este necesar să fie determinată autoritatea care va fi responsabilă de acreditarea programelor.

Noi subiectul acesta (al acreditării) de foarte multe ori l-am analizat și discutat...inclusiv și cu Ministerul Educației și cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Pentru că el este un program socio-educational... În Scoția, în Marea Britanie, în general, serviciile sociale sunt acreditate de către o instituție, și programele astea educaționale sunt acreditate de altă instituție. (IA6. Prestator)

Greu de spus, pentru că o parte din ele se referă la Agenția Națională pentru Asistență Socială, ca și conținut, altele se referă la Ministerul Educației. Pentru mine, când spunem Ministerul Educației, parcă mai mult s-ar referi la... a evalua curriculum-urile sau programele pe care le utilizăm în învățământul primar, secundar și până la ultimul nivel... Atunci când dezvoltăm aptitudini și abilități, probabil mai mult Agenția de Asistență Socială (IA8. Prestator)

Chiar și în cazul programelor de educație parentală prestate în domeniul asistenței sociale, activitatea de acreditare este o sarcină distribuită între două autorități: Consiliul Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale – în cazul în care programele de educație parentală sunt dezvoltate în calitate de servicii sociale, și Agenția Națională

24 HG nr. 38/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului de instruire inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale.

de Asistență Socială – în cazul în care programele sunt destinate formării abilităților în parenting a specialiștilor din domeniul asistenței sociale. În acest caz, este necesară asigurarea unei proceduri clare de acreditare a programelor de parenting, inclusiv prin identificarea autorității responsabile.

Dacă în cadrul serviciului de sprijin familial, la sprijinul familial secundar punem componenta dezvoltarea abilităților parentale separat, atunci îl evaluează Consiliul Național de Acreditare, iar în momentul în care avem instruire continuu pentru specialiști - asta înseamnă că e Agenția Națională de Asistență Socială... (IA8. Prestator)

Lipsa unei clarități cu privire la procedura de acreditare a programelor de educație parentală influențează dorința prestatorilor de a acredita programele. În condițiile în care majoritatea programelor se desfășoară în cadrul unor proiecte, nu există o solicitare clară cu privire la acreditarea acestora.

Încă nu ne-am gândit dacă o să mai încercăm să acredităm. Dar, până la urmă, pentru noi nu este clar cine va pune în valoare că ești acreditat sau nu, pentru că fac instruire toți -ai tu acreditarea, nu ai acreditarea, ai program bun sau nu. Majoritatea cursurilor de instruire în țara noastră sunt realizate în baza proiectelor, unde sunt gratis și oamenii vin la ele. (IA6. Prestator)

Unele organizații prestatoare de programe de educație parentală, în special cele care își elaborează de sine stătător setul curricular, ar dori să acrediteze programul pentru a-și proteja drepturile de autor.

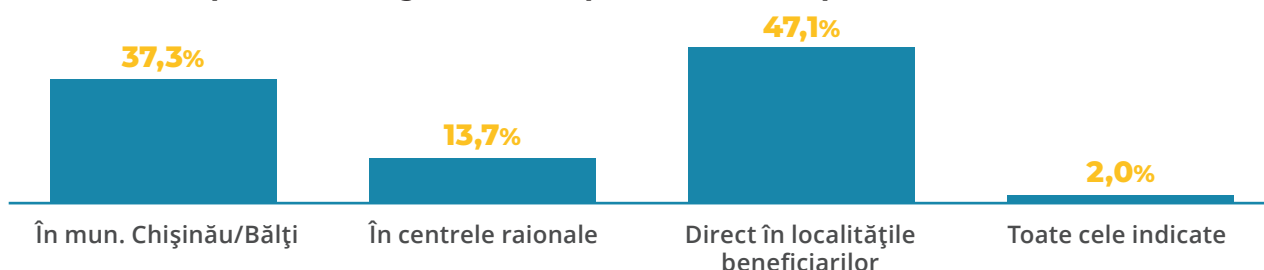
Noi oricum o să facem drept de autor în timpul apropiat, pentru că noi putem să dăm din coate și să nu-l acredităm. Eu cumva am investit timp, n-am făcut-o la 18 ani, dar la 40 ani, am acumulat o experiență și eu știu că stăm foarte bine în țară la capitolul copiere. Știu că este foarte ușor să iei dintr-o parte și să pui în alta. (IA2. Formator)

Astfel, studiul relevă necesitatea reglementării clare a procedurii de acreditare pentru programele de educație parentală și a informării prestatorilor referitor la aceasta.

1.5. Locația pentru desfășurarea programelor de educație parentală

Un subiect de interes pentru studiu este locul de desfășurare a activităților în cadrul programelor de educație parentală. Datele cercetării scot în evidență faptul că 47,1% (24) dintre programe se desfășoară direct **în localitățile beneficiarilor**. Circa 37% (19) au fost prestate **în municipiile Chișinău și Bălți** și doar o mică parte dintre acestea au fost desfășurate **în centrele raionale** – 13,7% (7) (vezi Figura 10).

Figura 10. **Locul unde s-au desfășurat programele de educație parentală organizate de prestatori în Republica Moldova**

Desfășurarea programelor de educație parentală în localitățile beneficiarilor este argumentată prin dificultatea unor categorii de beneficiari de a se deplasa la sediul prestatorului (de regulă, în Chișinău). Astfel, se consideră că se mărește accesul diferitor categorii de beneficiari la aceste programe.

Eu am grupuri de părinți cu care mă întâlnesc în diferite regiuni, din diferite sate... Din cauza faptului că noi lucrăm mai mult în localitățile rurale, fiindcă ei mai greu au acces la astfel de instruiți. (IA1. Formator)

În primul rând, trebuie să fie comod pentru participanți. Și dacă lor le este mai comod să vină în localitate unde ei sunt, atunci exact acolo, evident pentru că ei au familii, dacă trăiesc în localitate rurală, au animale, au mai multe întrebări pe care trebuie să le rezolve. Și uneori formarea aceasta le vine ca o activitate în plus. (IA5. Formator)

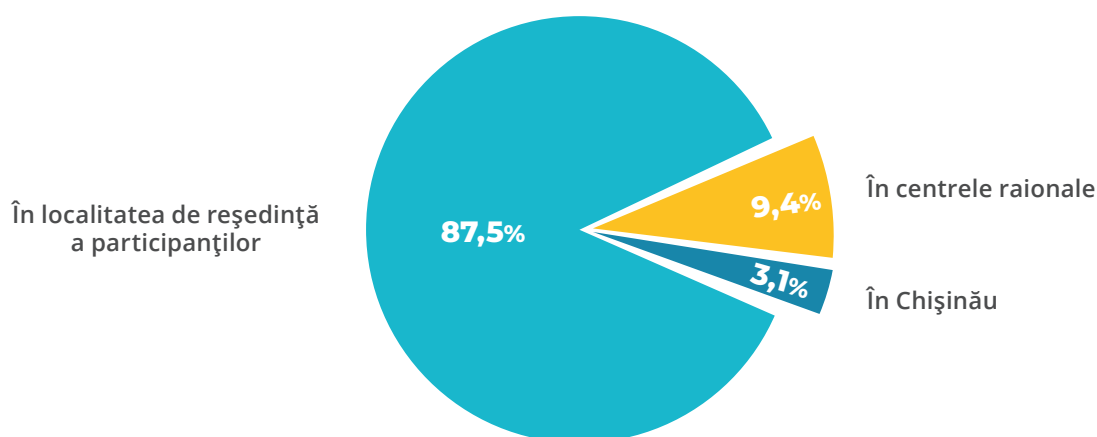
Studiul calitativ a stabilit o practică adoptată de unii prestatori de a rambursa cheltuielile de transport în cazul în care activitățile sunt desfășurate în afara localității beneficiarilor.

De obicei, în centrele raionale sau chiar în sate. Dacă organizăm în centrele raionale, facem tot posibilul ca transportul să le fie rambursat. (IA3. Prestator)

Dacă veneau și din diferite sate, li se rambursa cheltuielile de transport. Pentru că ne dăm seama că asta este o problemă. (IA4. Formator)

Locația potrivită pentru desfășurarea programelor de educație parentală, în opinia prestatorilor, este **localitatea de reședință a participanților** – 87,5% (28). Doar 9,4% (3) dintre prestatori ar prefera să-și desfășoare programele în centre raionale, iar în Chișinău – doar 3,1% (1), acesta fiind prestator de servicii contra cost (vezi Figura 11).

Figura 11. **Opinia prestatorilor privind locația potrivită pentru desfășurarea programelor**

Proporția mare de programe desfășurate direct în localitățile beneficiarilor se explică prin facilitatea de a organiza și costurile pe

care le suportă prestatorii. Totuși, studiul calitativ din 2018 - "Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și

*disciplinarea acestora*²⁵ - a stabilit preferința părinților pentru ca astfel de activități să fie organizate în centrele raionale, ceea ce poate fi explicat prin dorința de a le fi asigurată confidențialitatea.

Atunci când programele se desfășoară în afara sediului organizației prestatoare, încăperile sunt închiriate. De cele mai multe ori, activitățile se desfășoară în incinta instituțiilor de educație timpurie sau în instituții de nivel preuniversitar din localitate sau din centrul raional. Acest fapt se explică prin comoditatea privind procesul de organizare, în special în cazul în care beneficiarii sunt fie cadre didactice, fie părinți.

De obicei, dacă lucrăm la nivel de raion, colaborăm cu direcția raională de educație și ei ne oferă spațiu în cadrul unei instituții de învățământ din teritoriu. Sau, dacă este vorba de nivel local, mergem direct în instituția de învățământ, fiindcă școala este cea mai aproape de părinți. (IA2. Prestator)

Cel mai des, în instituția de învățământ din localitate, părinții sunt chemați de către administrația instituției de învățământ. (IA1. Formator)

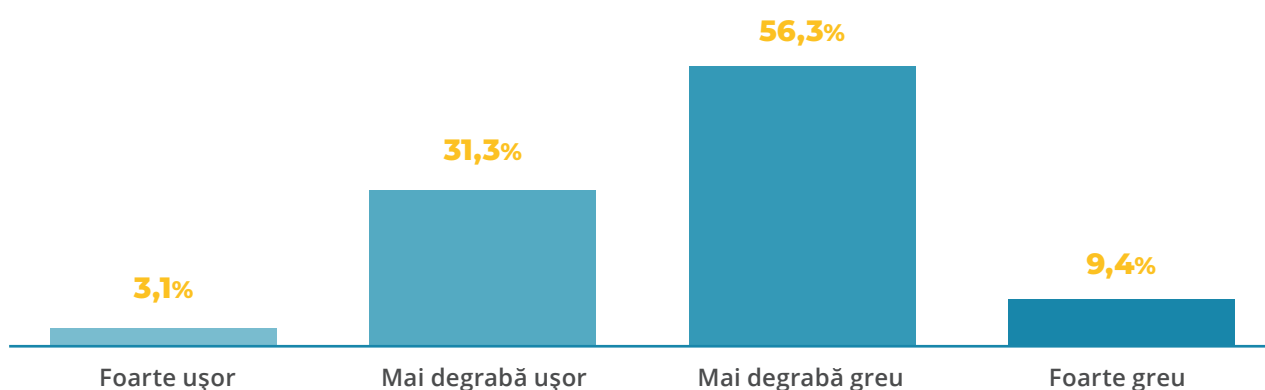
Erau mai multe mămici participante, care activau la grădiniță și, în timpul cât copii dormeau la amiază, se făceau aceste ședințe. (IA3. Formator)

Indiferent de locația unde se desfășoară programele de educație parentală, este importantă asigurarea siguranței participanților.

I.6. Dificultăți în organizarea programelor

Reprezentanții organizațiilor și instituțiilor care au participat la studiu susțin că organizarea unui program de educație parentală este destul de anevoios și deloc ușor: circa 66% (21) dintre ei au menționat acest lucru ("mai degrabă greu" – 56,3% (18) și "foarte greu" – 9,4% (3)). În același timp, doar 34,4% (11) au susținut că acest tip de programe se pot organiza destul de ușor ("foarte ușor" – 3,1% (1) și "mai degrabă ușor" – 31,3% (10)) (vezi Figura 12).

Figura 12. **Percepții privind complexitatea organizării programelor de educație parentală**

²⁵ Vlădicescu N. Studiu sociologic calitativ: Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și disciplinarea acestora. Chișinău, 2018. pag. 21.

Prestatorii de programe de educație parentală care au fost intervievați susțin că menținerea și desfășurarea unui program necesită mult timp, dedicație și efort suplimentar pentru a îmbunătăți și dezvolta programul.

Nu aș spune că este ușor sau foarte, foarte dificil - este un efort care trebuie depus în continuu și luate întotdeauna toate aspectele analizate, pentru a crea și a dezvolta mai departe programul. (IA4. Prestator)

Eu cred că cel mai dificil este ca să aduci părinții la activitate, să-i faci să înțeleagă că asta este pentru binele lor și a copilului și să găsești timpul potrivit pentru desfășurarea activităților. (IA5. Prestator)

Dificultatea de a organiza programe de parenting este o altă problemă identificată în cadrul unui studiu sociologic desfășurat în România "Educația parentală în România"²⁶, în anul 2011, de către Fundația de Consultanță și Servicii Sociale pentru Copii și Familii HOLT România. Conform studiului, cele mai importante probleme cu care se confruntă prestatorii programelor de educație parentală sunt disponibilitatea părinților/lipsa motivației, dificultăți de identificare a părinților care au caracteristici comune (să facă parte din aceeași categorie, grup de părinți: părinți cu copiii mici, copii preșcolari sau școlari etc.), calitatea și competența educatorilor (formatorilor) și absența măsurilor de suport din partea autorităților.

Studiul de cartografiere a permis identificarea următoarelor probleme în desfășurarea programelor (vezi Figura 13):

- **recrutarea părinților-beneficiari ai programului** a fost menționată de 56% (18) dintre prestatori. De cele mai multe ori, aceștia refuză să participe la astfel de programe, invocând lipsa de timp sau faptul că ei cunosc toată informația referitoare la educația copilului, atribuind sarcina dată instituției educaționale.

Este foarte greu să aduni oamenii. De multe ori, este nevoie ca direcția raională de educație să emită niște ordine, care să recomande fiecărui diriginte să anunțe părinții despre eveniment și să înainteze câțiva părinți. (IA3. Prestator)

Părinții, în general, sunt o categorie de public foarte complicat, pentru că ei, pe de o parte, vor să-și protejeze copiii, sunt gata să facă orice, dar pe de altă parte, ei nu găsesc timp să vină să se informeze. Deci au tendința aceasta de a lăsa responsabilitatea pentru educație pe școală, lasă pe ei la școală să-i educe, lasă lor acolo să le vorbească. Că eu trebuie să-i asigur cu mâncare, să lucrez și să am cu ce să-i întrețin (IA4. Prestator)

Noi avem informație, noi avem tot, dar iată unicul impediment este cum să aduc părintele aici, cum să monitorizez și asta chiar e dificil. Am întâlnit la programul acela această dificultate, iar acum mă gândesc cum să găsesc părinți pentru programul acesta. (IA3. Formator)

În același timp, constatăm dificultatea de a asigura participarea părinților cu copii mici, în lipsa unei alternative de îngrijire a copiilor, pe durata instruirii.

Este mai complicat, fiindcă dacă părinții au copiii de vârstă mică, apare problema

²⁶ Cojocaru Șt., Cojocaru D. Educația parentală în România. București, 2011, pag. 49.

că nu au cu cine să-i lase. Am avut situații când părinții veneau cu copiii la program. În aceste situații este și mai interesant de lucrat cu părinții, mai ales dacă copilul este de 2-3 ani. (IA1. Formator)

O altă problemă care afectează recrutarea participanților este **frica unor beneficiari**, determinată de lipsa de cunoștințe și informații despre cele ce urmează să se discute în cadrul programului. Însă aceste îndoieli se împrăștie în timpul activităților. Suspiciunile apar, îndeosebi, și din partea bărbaților. Astfel, pentru a spulbera toate suspiciunile, prestatorii desfășoară unele activități împreună cu tații: în anumite zile, toată familia este prezentă la activități.

Când se formează un grup, într-adevăr apar multe întrebări. Ca părinți, mamele tot vin, de la început, cam cu frică, cu unele momente de îndoială: oare ce o să fie acolo? De asemenea, se încurajează invitarea partenerilor la niște sedințe comune, ca ei tot să cunoască, să știe, să vadă, să interacționeze cu toții, să vadă că aceasta nu este nici o amenințare, că, de fapt, este un lucru pozitiv. Pentru că, deseori, noi chiar și ne-am ciocnit cu asemenea întrebări din partea bărbaților, taților: dar ce faceți voi acolo? Dar nu este oare o sectă? (IA4. Formator)

Pentru a preveni apariția unor probleme legate de recrutarea părinților pentru participarea la programe de educație parentală, majoritatea prestatorilor intervievați susțin că evită să organizeze aceste activități în perioadele de vacanță (pe durata verii) și a sărbătorilor de iarnă. Astfel, majoritatea prestatorilor încearcă să organizeze grupurile de părinți toamna

și primăvara, ținând cont de finalizarea muncilor agricole.

Noi suntem nevoiți să ne adaptăm la stilul de viață al moldovenilor. Respectiv, ne străduim să lansăm programele în perioadele cele mai productive, de asta organizăm doar două programe anual și nu mai multe. Deoarece vara nu are rost să organizezi nimic, în perioada de iarnă, circa o lună jumătate toți sunt în sărbători. Respectiv, ne organizăm mai des primăvara și toamna cu câte un grup. (IA1. Prestator)

În perioada rece anului, începând cu luna noiembrie până în februarie. (IA2. Prestator)

Dacă nu trebuie să se deplaseze dintr-o localitate în alta, atunci este cel mai bine iarna. Anume în această perioadă, când afară este frig și nu prea este de lucru pe lângă case. (IA1. Formator)

În primul an, am început, pare-mi-se, în mai, iunie, iulie și ceea ce am văzut că vara nu este bine, nu aveam cu cine desfășura activitățile. Atunci, în al doilea an, am început din toamnă, când toți sunt acasă, nu sunt vacanțe. (IA3. Formator)

O modalitate de a asigura participarea părinților este formarea grupurilor de părinți cu interese apropiate (**părinți care au copii de aceeași vârstă**). În cazul unor grupuri de părinți care au copii de diferite vârste, unii părinți își pot pierde interesul față de activitate și pot pleca dacă consideră irelevantă informația pentru ei.

Eu cred, că ar trebui să se formeze grupuri cu părinți care au copii de vârstă apropiată, dar

nu foarte diferită, pentru că asta contează, în așa caz ei au nevoie de informație diferită. (IA2. Prestator)

Cumva și grupurile și seminarele obișnuim deja să facem ca grupurile să fie mult mai omogene Dacă vorbim despre frici, atunci vin părinți care se confruntă cu fricile la copii. Dacă vorbim despre agresivitate, vin doar părinți, copiii cărora se confruntă cu agresivitatea. (IA2. Formator)

- **lipsa sau insuficiența resurselor financiare** pentru a continua prestarea programului sau extinderea acestuia în alte localități – 40,6% (13);
- **recrutarea formatorilor pregătiți în domeniu** este o problemă cu care se confruntă 37,5% (12) dintre prestatori;
- **acreditarea programelor** – 21,9% (7), ceea ce conduce la faptul că majoritatea programelor de educație parentală prestate în Republica Moldova nu sunt acreditate.
- **dificultăți organizatorice** (deplasare, cazare, alimentare etc.) – 15,6% (5) prestatori;
- **dificultăți în obținerea programelor validate** – 9,4% (3) prestatori.

Cel mai dificil este să ai un program și să știi că tu faci ceea ce vrei să faci, noi avem o viziune, ne creăm niște subiecte, dar până la urmă ne batem de stereotipuri foarte puternice, de neînțelegere a lucrurilor. (IA2. Prestator)

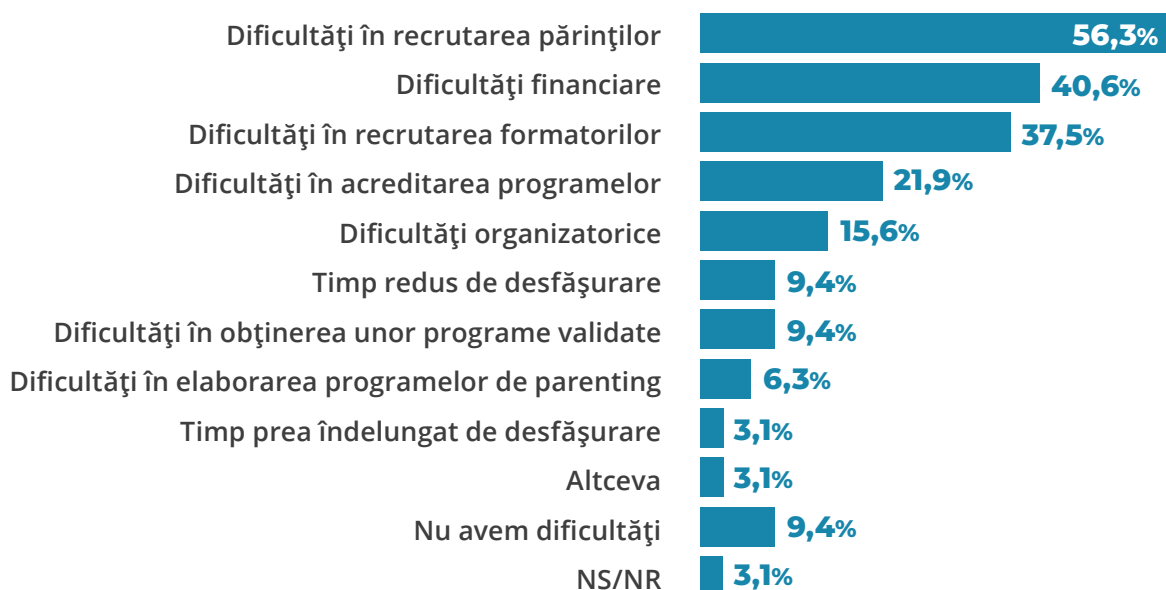
Noi nu avem un program, o carte după care să ne conducem, dar în funcție de temele pe care dorim să le abordăm, identificăm experți, mergem în teritoriu și organizăm evenimente pentru părinți. (IA3. Prestator)

- **perioada mică de timp** în desfășurarea programului – 9,4% (3) prestatori;

Pentru formarea unui comportament este nevoie de mai mult timp – minimum 3 luni: câte o dată în săptămână sau odată la 2 săptămâni. (IA2. Prestator)

- **dificultăți în elaborarea programelor de educație parentală sau a curriculelor** – 6,3% (2) prestatori.

Figura 13. **Dificultățile în dezvoltarea și organizarea programelor de educație parentală**

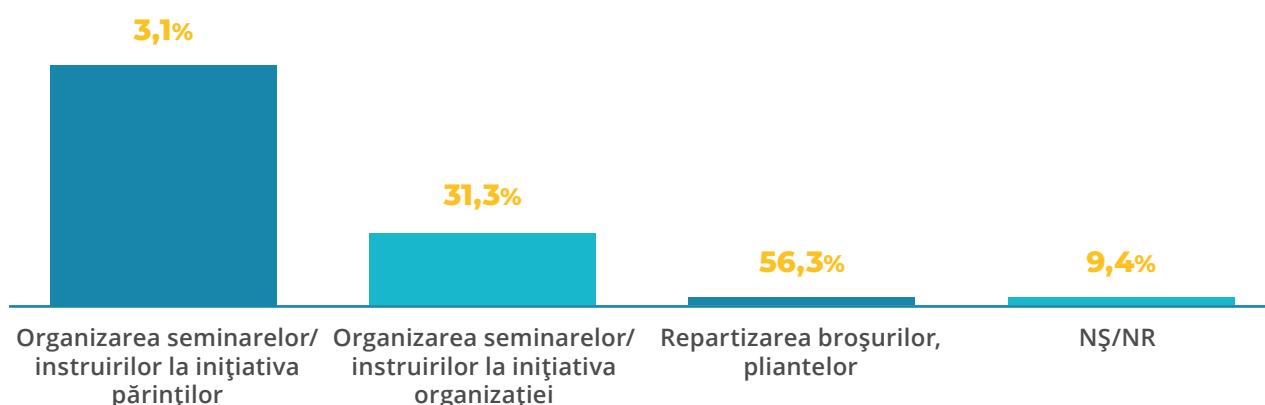

Dintre toți prestatorii de programe, doar 9,4% (3) au afirmat că **nu întâmpină nici o dificultate** în dezvoltarea și prestarea programelor de educație parentală.

Circa 72% (23) dintre prestatorii de programe de educație parentală sunt de părerea

că nu s-ar confrunta cu probleme dacă **organizarea seminarelor/instruirilor ar fi din inițiativa părinților**. Doar 21,9% (7) dintre prestatori sunt de părerea că **organizarea seminarelor/instruirilor ar trebui să fie la inițiativa organizației/instituției** (vezi Figura 14).

Figura 14. **Opinia prestatorilor cu privire la modalitățile/formele de organizare a educației parentale**

1.7. Atitudini cu privire la necesitatea și utilitatea programelor de parenting

Dezvoltarea și prestarea programelor de educație parentală sunt influențate de atitudinile furnizorilor cu privire la necesitatea unor astfel de programe și la impactul acestora asupra familiilor. În acest context, toate organizațiile și instituțiile participante la studiul cantitativ (32) au menționat faptul că, în Republica Moldova, programele de educație parentală sunt **foarte necesare** (100%) **și utile** ("foarte utile" 84,4% (27)/"utile" 12,5% (4)) pentru părinți. Datele cantitative sunt confirmate inclusiv de datele studiului calitativ. Necesitatea și utilitatea acestor programe rezidă în:

- **lipsa unor abilități parentale**

Studiul de cartografiere a evidențiat faptul că

prestarea programelor de educație parentală este determinată de creșterea numărului de părinți care aplică violența asupra copiilor, fapt care relevă lipsa abilităților parentale și necesitatea programelor de educație pozitivă. În același timp, a fost identificată nevoia de extindere a tematicilor incluse în programele de educație parentală, cu accent pe relația părinte-adolescent, necesitate determinată de dificultățile pe care le întâlnesc părinții în relaționarea și comunicarea cu adolescenții.

S-au făcut studii în Republica Moldova referitor la violență sau pedepsele fizice aplicate de către părinți și s-a demonstrat că numărul acestor familii crește. Situația dată necesită implicare și vorbește despre actualitatea acestei teme. Plus la asta, este

un studiu, care este făcut recent, despre adolescenți: acest studiu a arătat că acei adolescenți care au competențe dezvoltate de inteligență socială, adică înțelegerea comportamentelor altor persoane, înțelegerea propriilor comportamente, au multe întrebări față de lumea care o înconjoară, pentru că dacă vrei să înțelegi ceea ce se întâmplă trebuie să pui întrebarea: Ce se întâmplă? Evaluarea părinților acestor adolescenți a arătat ca ei nu prea sunt bucuroși că, copiii pun aceste întrebări și corelația dintre aceste lucruri era inversă. Adică, cu cât va crește nivelul de inteligență socială a copiilor, cu atât mai puțin părinți sunt satisfăcuți de situația de acasă. Ei consideră că situația de acasă va fi mult mai tensionată, dacă copiii vor să se dezvolte din perspectiva competențelor sociale. Și aceasta este un lucru care a fost demonstrat pe un eșantion valid care, într-adevăr, arată că există tendința aceasta. Ipotetic, dar eu presupun că acești părinți pur și simplu nu sunt pregătiți să facă față cerințelor din partea copiilor lor, care au deja niște competențe dezvoltate. (IA5. Formator)

El este bun pentru toți părinții, pentru că lipsa în general a programului pentru educație parentală este o problemă și părinții, în general, nu se pregătesc. (IA6. Prestator)

Consider că acest program este relevant, fiindcă, pentru preșcolari, părinții deseori aplică metode mai distructive de educație, iar alte alternative nu cunosc și nu își dau seama de unde și până unde au ajuns copiii lor să preia anumite comportamente. (IA1. Formator)

Conform datelor cercetării realizate în anul 2016 în România "Studiu de cercetare cu privire la educația parentală și nevoia de

servicii de sprijin pentru părinți"²⁷, circa 82,93% dintre părinți spun că ar dori să participe la anumite programe sau activități pentru părinți. De asemenea, datele aceluiași studiu reflectă faptul că 7 din 10 părinți (71,83%) consideră că ar fi "foarte util" și "util" ca în comunitatea lor să fie dezvoltate servicii/programe/cursuri de educație parentală. Studiul sociologic calitativ "Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și disciplinarea acestora"²⁸, desfășurat în Republica Moldova în anul 2018 de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC), stabilește că majoritatea părinților au menționat lipsa unei pregătiri pentru a comunica eficient cu adolescenții pe marginea unor subiecte sensibile, precum pubertatea și/sau sexualitatea. Alți părinți au declarat că simt lipsa cunoștințelor la această temă, dar, în plus, se confruntă și cu bariere psihologice marcate de rușine și/sau îngrijorări vis-a-vis de viața sexuală timpurie a copiilor lor. Discuțiile cu părinți de adolescenți confirmă necesitatea unor măsuri de promovare a educației parentale în Republica Moldova pentru a facilita comunicarea dintre părinți și adolescenți și identificarea metodelor optime de relaționare reciproc avantajoasă din perspectiva nevoilor adolescenților, dar și a preocupărilor părinților acestora.

• cunoștințe limitate ale profesioniștilor

Viața și experiența au arătat că, de fapt, astfel de programe sunt foarte necesare. Sunt percepute ca foarte bune, atât de către profesioniști din toate cele 9 raioane în care-l

27 Preda V. Studiu de cercetare cu privire la educația parentală și nevoia de servicii de sprijin pentru părinți. București, 2016, pag. 52-53.

28 Vlădicescu N. Studiu sociologic calitativ. Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și disciplinarea acestora. Chișinău, 2018, pag. 3.

implementăm, dar și de beneficiari. (IA6. Prestator)

Necesitatea de astfel de programe este foarte mare. Noi asta o simțim, noi asta vedem și nu numai pentru părinții copiilor, dar și a persoanelor care deja sunt adulte. (IA7. Prestator)

Din analiza diferitor situații cu părinții, când lucrez ca psiholog sau cu studenții, când le predau la universitate, am identificat că părinții au nevoie de formare adăugătoare, cel puțin de informare adăugătoare. (IA5. Formator)

-
- **solidarizarea și crearea unor comunități ale părinților**, în special în cazul celor cu copii cu dizabilități, care, după finalizarea programului, să continue să comunice între ei pe rețelele de socializare, să se ajute cu diverse sfaturi etc.

Avem grup de suport între părinți, un fel de rețea între ei. Între ei nu exista comunicare. Acum, datorită tehnologizării și rețelelor sociale, există grupuri viber, whats-up și discută multe probleme, de exemplu caută un medicament și nu-l găsesc sau o anumită problemă de comportament al copilului și atunci repede au scris pe grup și părinții își expun părerile din experiența și punctul lor de vedere. (IA7. Prestator)

După câteva sesiuni cu un grup, se formează o mini comunitate, să zicem așa, în care se discută lucruri foarte delicate, care țin de istoriile lor de viață. (IA4. Formator)

-
- **riscurile expunerii online a copiilor, în special riscul exploatarei sexuale**

Una dintre activitățile organizației este prevenirea traficului de ființe umane și, în cazurile asistate de către specialiștii organizației, s-a observat tendința de racolare a victimelor folosind spațiul virtual. Evident, copiii erau mai vulnerabili, la fel ajungeau să devină victime și exploatați sexual online. Și atunci am hotărât să dezvoltăm mai mult partea de prevenire, de informare a comportamentelor sigure, a evitării riscurilor, recunoașterea situațiilor riscante. (IA4. Prestator)

-
- **numărul insuficient de programe de educație parentală**

Am observat că este o criză de educație parentală în Republica Moldova. Până la urmă, oamenii se informează mult de pe forumuri, surse online neverificate, ceea ce generează, mai târziu, comportamente negative. (IA1. Prestator)

Părinții trebuie de informat că sunt așa programe pentru că eu cunosc părinți care vor să-și dezvolte capacitățile lor părintești, dar nu știu unde să se adreseze. Și ei încep a căuta prin Internet, prin Facebook, prin diferite organizații. Dar primul lucru care trebuie să fie făcut este elaborarea programelor de educație parentală; al doilea - părinții trebuie informați despre existența acestor programe, unde pot fi accesate, să aibă posibilitatea să-și aleagă. (IA5. Prestator)

Programele de educație parentală necesită a fi dezvoltate și implementate în Republica Moldova în funcție de o serie de factori, dar, în mod special, de relevanța acestora în formarea abilităților parentale pozitive.

II. FORMATORII PROGRAMELOR DE PARENTING

II.1. Profilul formatorilor

În dezvoltarea și prestarea programelor de parenting, un rol important îl au formatorii specializați în educație parentală. Studiul a identificat o dificultate în definirea și utilizarea de către participanți a noțiunii de formator. Astfel, a fost identificat faptul că, prin noțiunea "formator", se are în vedere atât profesioniștii care participă la formarea educatorilor parentali și a facilitatorilor, cât și cei implicați în programe de educație parentală pentru formarea abilităților parentale. Totuși, este necesar să precizăm faptul că formatorii sunt profesioniștii implicați în pregătirea educatorilor parentali/facilitatorilor, iar facilitatorii sunt axați pe formarea de abilități parentale în rândul beneficiarilor programelor de educație parentală (părinți, viitori părinți, îngrijitori). De asemenea, s-a constatat faptul că unii profesioniști pot avea ambele roluri, atât de formatori, cât și de facilitatori, doar că în programe diferite.

Utilizarea confuză a noțiunii de formator este o urmare a lipsei unei clarități cu privire la rolurile formatorilor și, respectiv, a facilitatorilor, precum și a unei definiții comprehensive cu privire la acești profesioniști. Or, "*Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*" definește doar noțiunea de educator parental. În acest context, se impune o revizuire a noțiunilor-cheie din domeniul educației parentale.

Datele studiului atestă că, în programele de educație parentală, sunt implicați 282 de profesioniști, dintre care 69,1% (195) sunt facilitatori care participă în programe adresate părinților, iar 30,9% (87) sunt formatori ai educatorilor parentali/facilitatorilor. Numărul formatorilor ar putea fi mai mic, dat fiind că aceeași formatori sunt contractați de diferiți prestatori de programe de educație parentală. În cazul în care ar exista o bază de date a formatorilor în domeniul educației parentale, ar fi posibilă cuantificarea acestora.

Studiul a permis identificarea a 10 programe de formare a educatorilor parentali/facilitatorilor și 42 programe de formare a abilităților parentale. Prin intermediul acestora, au fost instruiți 49375 de beneficiari în ultimele 12 luni. În programe de formare profesională a educatorilor parentali/facilitatorilor sunt implicați (în cazul a 6 programe) mai mult de 6 formatori, iar în cazul a 4 programe - de la 1 la 5 formatori.

Privitor la programele de formare a abilităților parentale, în 18 (42,9%) programe au participat 1-2 profesioniști (educatori parentali/facilitatori), iar în 12 (28,6%) programe - 3-5 profesioniști. Numărul programelor cu participarea a mai mult de 6 facilitatori este de 10 programe (vezi Tabelul 6)

Tabel 6. Distribuirea profesioniștilor conform tipurilor de programe

Număr de profesioniști implicați	Programe de formare a educatoarelor parentali		Programe de formare a abilităților parentale	
	Număr absolut	%	Număr absolut	%
1-2	2	20,0%	18	42,9%
3-5	2	20,0%	12	28,6%
6-10	3	30,0%	7	16,7%
Mai mulți de 10	3	30,0%	3	7,1%
Nu răspunde			2	4,8%
Total	10		42	

Studiul în cauză a scos în evidență câteva **femei** – 75% (24 organizații). Totuși, 25% (8) **caracteristici** ale formatorilor. Astfel, în mare parte, organizațiile optează pentru formatori **femei** și **femei** (vezi Tabel 7).

Tabel 7. Profilul formatorilor

		Număr de prestatori	%
Genul formatorului	Mai mulți bărbați	0	0,0%
	Mai multe femei	24	75,0%
	Bărbați și femei, în egală măsură	8	25,0%
Vârsta formatorului	18-29 ani	1	3,1%
	30-44 ani	26	81,3%
	45-59 ani	5	15,6%
	60 + ani	0	0,0%
Studiile formatorului	Studii medii generale	1	3,1%
	Studii profesional-tehnice	0	0,0%
	Studii superioare (licență)	11	34,4%
	Studii postuniversitare (masterat, doctorat)	20	62,5%

Noi ne străduim ca la fiecare eveniment să avem atât bărbați, cât și femei. Dacă este nevoie de 2 formatori, atunci organizăm să fie 1 bărbat și 1 femeie; dacă sunt 4 formatori, atunci încercăm 2 bărbați și 2 femei. În cel mai rău caz, 1 bărbat și 3 femei - a fost doar un eveniment pentru care nu am reușit să găsim nici un formator de gen masculin. Iar la celelalte evenimente a fost prezent cel puțin un bărbat. (IA3. Prestator)

Din totalul organizațiilor eșantionate, mai mult de 81% (26) dintre acestea implică în activități formatori cu **vârsta de 30-44 ani**. În același timp, optarea pentru formatori trecuți de 45 ani sau sub 29 ani este mai mică. Este de remarcat faptul că marea majoritate a formatorilor au studii superioare: dintre aceștia, mai mult de 34% au **studii superioare de licență (Ciclul I)** și 62,5% - **studii superioare de masterat și doctorat (Ciclul II și III)**.

Datele studiului calitativ au scos în evidență faptul că formatorii și educatorii parentali cu experiență au, ca primă specializare, o **formare profesională în domeniul psihologiei sau pedagogiei**, ceea ce le facilitează activitatea în domeniu cercetat. În același timp, constatăm că, fără o pregătire în domeniul pedagogiei sau a psihologiei, în special a psihologiei vârștelor, este dificilă desfășurarea activității în domeniul educației parentale, fiind necesară cunoașterea particularităților de dezvoltare a copilului.

Instruirea de bază este formarea în psihoterapie integrativă, unde modulele legate de parenting și gestionarea emoțiilor și altele au fost studiate timp de 3 ani (...) Nu fiecare poate fi un formator de parenting. În primul rând, ca să fii un formator sau să faci parenting, trebuie să cunoști foarte bine psihologia vârștelor. (IA1. Formator)

Obligativu ca persoana să fie/să aibă studii pedagogice sau psihologice. Din experiența mea proprie, sigur este mai bine ca persoana să aibă niște cunoștințe în domeniul dezvoltării copilului; nu-i neapărat ca sa aibă studii superioare în domeniul pedagogiei sau psihologiei, dar să aibă o experiență în acest domeniu. (IA4. Formator)

Ca să răspund la nevoile acestea (a părinților), eu, ca specialist, trebuie să am pregătiri nu doar înguste în abuz, dar și în relații interpersonale, în ceea ce privește atitudinea sau motivația internă, în ceea ce privește sănătatea mintală sau legătura dintre sănătatea somatică și sănătatea mintală, pentru că aceste lucruri pot influența unele momente. (IA5. Formator)

În mare parte colegii au pregătire psihologică sau pedagogică. (IA5 Prestator)

Formatorii, de obicei, sunt psihologi, cu care colaborăm de ani de zile și-i cunoaștem, le știm abilitățile și capacitățile lor și care, de asemenea, au fost și ei instruiți în program. (IA2. Prestator)

Cei care au studii pedagogice, ne-am axat așa, ca să fie mai aproape de acel părinte și să aibă cunoștințe cât de cât. Au fost și medici, un pic le-a fost mai greu și am observat că părinții care aveau copii de aceeași vârstă, le era mai ușor ca facilitatori, căci implementau programul și vedeau unde merge, ce nu merge, cum se face. Care deja au o vârstă mai înaintată, le era mai dificil, deoarece este deja altfel decât se făcea înainte - modul de a educa, de a discuta cu copilul. (IA3. Formator)

În baza studiului, a fost identificat faptul că numărul mic de formatori cu experiență în domeniu determină participarea lor în programe organizate de prestatori diferiți.

Sunt persoane care au mai fost implicate și în alte programe de educație parentală din cadrul altor ONG-uri, sunt persoane care predau la facultăți și acolo au diferite cursuri și au programe și abilități să facă diferite tipuri de formări - astfel avem încredere în capacitățile lor. (IA2. Prestator)

Peste 59% (19) dintre organizații au indicat faptul că majoritatea formatorilor au trecut printr-o pregătire în domeniul educației parentale, iar 25% (8) dintre organizații au menționat că doar o mică parte dintre formatori au o astfel de formare. În cazul a două organizații, formatorii nu au nici o formare în domeniu.

Tematica programelor de parenting determină profilul formatorilor invitați să participe în program. Deseori, prestatorii invită o gamă mai largă de formatori, în special formatori specializați pe domenii înguste din domeniul mai larg al sănătății sau legate de cadrul normativ etc. Atragerea acestora în program este dictată de nevoia transmiterii către beneficiari a unei informații corecte, dar și de nevoia unor programe interactive, care să nu plictisească auditoriul.

Noi colaborăm și cu alți specialiști. În funcție de specificul programului, implicăm medici pe tematici care noi nu avem competență să le acoperim. Sunt unele teme în program ce țin de educație sexuală, igiena copilului... (IA1. Prestator)

Cei mai mulți dintre formatori sunt psihologi, apoi ginecologi; îi selectăm în funcție de subiect. (IA3. Prestator)

De obicei, sunt membri ai organizației, dar uneori invităm specialiști din afara țării sau din Moldova care sunt cu experiență și expertiză pe un domeniu anume. (IA5. Prestator)

Astfel, în urma cercetării, determinăm următoarele caracteristici ale formatorilor care sunt atrași în programe de parenting: sunt mai des femei, cu vârsta cuprinsă între 30 și 44 de ani, cu studii universitare de masterat sau doctorat, cu o pregătire în domeniul pedagogiei sau psihologiei.

II.2. Instruirea formatorilor

Studiile de evaluare internațională a programelor de educație parentală arată că educatorii parentali/formatorii sunt

mai importanți pentru beneficiari, decât conținuturile predate. Prin urmare, calitatea și competențele educatorilor/formatorilor sunt un element fundamental pentru eficiența acestor programe. Plasate într-un univers extrem de dinamic, programele de educație parentală răspund provocării de a produce rafinări ale prescripțiilor instituționale și de a pregăti profesioniști capabili să transmită adecvat beneficiarilor conținuturile programului. În lipsa unui sistem coerent de pregătire profesională, pentru dezvoltarea unui nucleu comun de competențe pentru diferiți profesioniști care au specializări diferite, programele de educație parentală se bucură de puțină vizibilitate și prestigiu social.²⁹

Rezultatele studiului scot în evidență faptul că **47% (15) dintre organizații își instruiesc formatorii programelor**, în timp ce restul aleg să își selecteze formatori deja formați.

Ei chiar sunt buni în domeniu și dispun de tot arsenalul de informații de care este nevoie. Noi nu influențăm la formarea lor. Dar în unele cazuri venim cu sugestii la terminologie. (IA3. Prestator)

Din cei 15 prestatori, 9 au o **experiență mai mare** (3-9 ani) în domeniul educației parentale și 6 desfășoară **programe de formare a educatorilor parentali**. O problemă identificată în raport cu educatorii parentali este fluctuația acestor specialiști, fapt ce conduce la un efort suplimentar în instruirea acestora.

²⁹ Cojocaru Șt., Cojocaru D. Educația parentală în România. București, 2011, pag. 50.

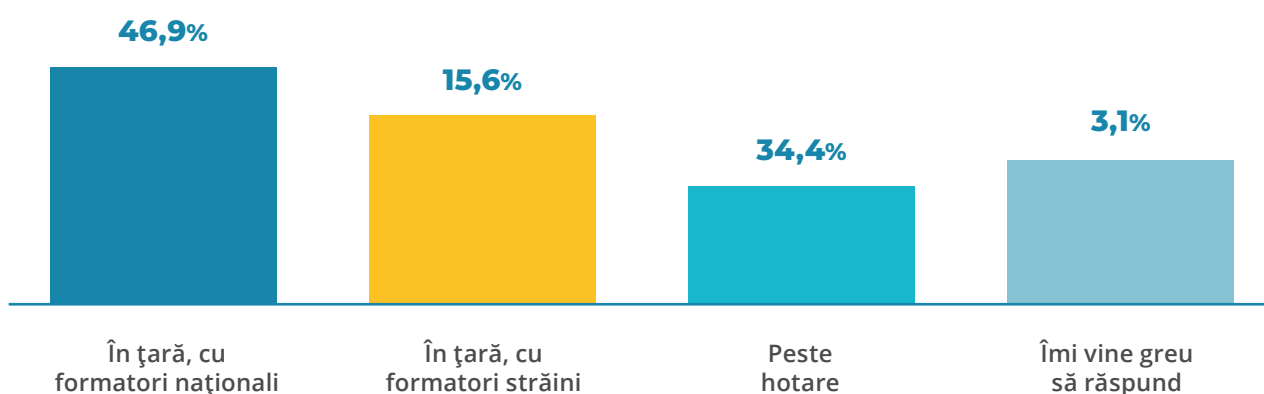
În programul prestat de *organizația noastră*, avem doi formatori care au instruit, în perioada 2012-2019, 370 de educatori parentali (facilitatori ai programului). (IA9. Prestator)

Noi am instruit 37 de practicieni facilitatori; timp de 5 ani au fost instruiți cei 37, însă ca și o problemă e normal că știu situația... deoarece în domeniul protecției copilului, adică pe piața noastră locală, lumea nu se reține foarte mult și pleacă. Și de aceea este o nevoie, o unicitate constantă de a forma de practicieni noi. (IA4. Formator)

Din totalul de 15 prestatori care organizează instruirea propriilor formatori, 9 au, în calitate de formatori, persoane cu studii superioare de masterat sau doctorat, iar 5 (33,3%) formatori au studii superioare de licență.

Din datele studiului cantitativ rezultă că **procesul de pregătire a formatorilor are loc, cel mai frecvent, în țară**. Astfel, instruiți de experți naționali s-au declarat 44% (14) dintre prestatori, iar 38% (12) dintre ei recurg la antrenarea experților străini. În același timp, 22% (7) organizează instruirii pentru formatori peste hotarele țării. (vezi Figura 15).

Figura 15. Distribuția răspunsurilor cu privire la cursurile de formare a formatorilor

Formarea de formatori în cadrul instruirii lor organizate în țară (cu experți naționali/străini) sau peste hotare nu depinde de vârsta sau nivelul de educație al persoanelor care urmează a fi instruite. Rezultatele studiului calitativ arată că antrenarea experților străini în instruirea formatorilor naționali este dictată de tematica și originea programului. Astfel, programele de educație parentală implementate în Republica Moldova sunt, **în mare parte, dezvoltate în țări europene**, precum România, Marea Britanie, Austria etc.

Am fost instruiți de un trainer special... o organizație de peste hotare. (IA3. Formator)

Formarea mea a fost în Marea Britanie ca parte a proiectului, dar ulterior am avut instruirea practicienilor deja aici în țară, în Moldova. (IA4. Formator)

Programul cu care lucrăm de mai mulți ani în cadrul centrului se numește "Fără palme" Am făcut formarea chiar în Polonia, după care și am început să-l aplicăm în Republica Moldova. (IA5. Formator)

Erau 3 experți din România și unul din Austria. Doar (formatori) străini. Era în cadrul unui proiect, probabil că asta era și cerința de la finanțatori, deoarece ei au fost cei care au elaborat curricula. Cei care au elaborat curricula au și implementat-o. (IA8. Prestator)

Practicile de formare individuală ale formatorilor, în special prin cursuri în afara țării (de ex, România etc.), se realizează în funcție de interesul profesional al formatorului. În acest caz, costurile sunt acoperite de către formator.

Eu am umblat pe la câteva workshop-uri la un psiholog, el e discipolul lui Adler din România. De la dânsul am învățat foarte multe despre relația părinte-copil: abordarea individuală a problemei, trauma din copilărie, amintiri le timpurii. Când mergeam în România, eu mergeam din contul meu... Sau dacă știam că vin careva formatori care mie-mi plac, eu achitam. (IA2. Formator)

Studiul calitativ stabilește faptul că, de cele mai multe ori, pregătirea formatorilor se desfășoară în cadrul unor **proiecte**, în urma cărora s-au dezvoltat programe de parenting în Republica Moldova. Spre exemplu, instruirea formatorilor unei organizații a avut loc în cadrul unui program-pilot desfășurat în mai multe țări din regiune.

A venit acest proiect la noi, a fost interesat și au făcut niște legături și s-a implementat. Un studiu-pilot care se implementează în România, Macedonia și Moldova. (IA3. Formator)

Pregătirea formatorilor în parenting se desfășoară pe mai multe nivele, în funcție de sarcinile care urmează să fie îndeplinite. Astfel, au fost stabilite câteva roluri ale formatorilor: cel de **facilitator** - care lucrează cu beneficiarii (părinți sau fie profesori), și cel de **supervizor**.

Eu am fost supervizor la facilitatorii care au venit. Și iarăși, am fost instruită deja ca supervizor, al treilea training. Adică încă o dată am făcut training-ul de facilitator, apoi încă unul, ca supervizor. (IA3. Formator)

În calitate de **material didactic și de suport** pentru formatori servesc ghidurile elaborate pentru fiecare program. Ghidurile cuprind tematicile programului, cu instrucțiuni privind aplicarea tehnicilor.

Da, ghidul... o carte care ni s-a dat la prima sesiune. De la primul pas, de dimineață până la revedere, era totul minuțios scris și, respectiv, te pregăteai pentru activitate și veneai pregătit. (IA3. Formator)

Studiul a stabilit că **durata formărilor** depinde de fiecare program în parte și de nivelul ales pentru formare. Spre exemplu, un program de formare al unui formator durează 40 de ore, desfășurat pe durata unei săptămâni, iar în cazul formării supervizorilor – 80 de ore.

Cinci zile, de dimineață de la 9:00 până la 17:00, aproximativ așa, cu pauze. Asta numai la primul training, iar următorul training - 80 de ore, plus și supervizarea, cam se adună. (IA3. Formator)

Aproximativ 40 ore durează instruirea unui grup de facilitatori. Asta înseamnă 5 zile, de preferat acestea să fie consecutive, fiindcă aici este vorba de prelucrarea și schimbarea de atitudine. După ce facem instruirea, ei merg, împreună cu noi... încercă să aplice în practică cunoștințele câpătate. (IA5. Prestator)

Unele programe au întrunit un număr mai mic de ore de contact direct dintre formatorul de formatori și audienți (potențialii formatori), spre exemplu, 21 ore academice (2 zile a câte 8 ore astronomice). Însă întreg programul de formare a cuprins o serie de activități care urmăreau formarea abilităților de formator în parenting: activități practice, evaluare, discuții cu formatorii de formatori, monitorizare.

În Polonia, a durat două zile la rând, vreo 16 ore astronomice. După care a fost o perioadă de explicare a acestui program, analiza rezultatelor, discuții cu cei care ne-au format, raportarea lor despre ceea ce a fost (IA5. Formator).

Durata formărilor poate să fie determinată, de asemenea, și de formarea profesională inițială a formatorilor. Astfel, instruirea celor care au o pregătire în domeniul dezvoltării copilului poate fi redusă cu 8 ore, echivalentul la o zi de instruire.

Instruirea/formarea practicienilor sau a facilitatorilor, celor care desfășoară instruirea grupurilor durează așa 4-5 zile, dar în funcție de pregătirea practicienilor și experiența lor în domeniu. Sigur că e bine ca practicienii să aibă cunoștințe în domeniul dezvoltării

copilului, în domeniul atașamentului. Lucrurile astea, dacă nu le au dezvoltate, nu le au câpătate, se mai adaugă o zi de instituire unde se discută, unde se predau aceste subiecte. (IA4. Formator)

Studiul a relevat faptul că unele organizații prestatoare de programe de parenting desfășoară, de asemenea, și **activități de coaching** pentru educatorii parentali, cel puțin 3 vizite de coaching per educator parental. Aceste vizite sunt planificate în funcție de nevoile educatorului parental.

Noi oferim coaching, cel puțin 3 vizite de coaching pentru fiecare educator parental. Iar la necesitate facem și formare complementară: noi îi mai invităm la o instruire adăugătoare și le explicăm cum poate fi rezolvată situația dată. (IA5. Prestator)

Autoinstruirea este o activitate la care recurg formatorii, în condițiile în care nu întotdeauna au acces la diverse forme instituționalizate de formare, în special în Republica Moldova. Un factor motivațional pentru autoinstruire sunt cerințele și așteptările părinților față de programele de parenting. De cele mai dese ori, sunt consultate lucrări și studii realizate în alte țări, care sunt actualizate și conțin date relevante pentru domeniu. De asemenea, sursele naționale reprezintă referințe pentru autoinstruirea formatorilor.

Informații citim, căci asta este specialitatea psihologului. Vin părinți cu copii, cu cerințe mari. (IA3. Formator)

Surse naționale, surse străine, mai multe, nu pot să zic. Sigur că preponderent străine,

pentru ca au mai multe cercetări în acest domeniu care sunt așa, care-s actualizate, dar multe și naționale la fel. Acum domeniul acesta este în dezvoltare și sunt destul de multe surse, resurse la care pot apela. (IA4. Formator)

În cazul autoinstruirii, formatorii se confruntă cu **dificultăți**, precum:

- lipsa unui timp suficient pentru selectarea surselor disponibile de informare ;
- lipsa resurselor financiare pentru a accesa sursele de informare și formare, inclusiv pe subiecte care depășesc domeniul educației parentale, însă care contribuie la prestarea ulterioară calitativă a serviciilor. Datele furnizate de o parte dintre formatori relevă faptul că unele cursuri de formare sunt prea costisitoare pentru a putea fi acoperite de aceștia. Spre exemplu, calculele atestă o costificare a programelor, inclusiv a celor online, care variază de la 150 euro la 400 dolari, preț care nu include costurile de transport, cazare, alimentare etc.

Unica dificultate în ceea ce privește formarea este căutarea ofertelor, surselor, informațiilor, organizațiilor sau modurile în cadrul cărora pot fi informat. Aceasta este o dificultate, necesită mult timp pentru a găsi spațiul potrivit de informare. Și alt lucru care poate să limiteze chiar uneori este costul formărilor. Dar și uneori, după descriere, ei au o formare atractivă, dar, după cost, cam scumpă. Și atunci se începe a măsura ce pot la moment să fac... Sau, mai târziu, poți să mai aduni ceva bani sau... O sesiune de formare poate fi 150, 200, 300 de euro. Plus costurile de transport, trai, asta da, inclusiv și altele. Da, am avut și formarea online și, vă zic, că aproape de 400 de dolari am achitat, pentru formare online. (IA5. Formator)

- în urma autoinstruirii, unii formatori au menționat faptul că modalitățile și tehnicile elaborate de diverși specialiști nu pot fi aplicate în cazuri individuale, fiind în situația de a le adapta sau chiar de a-și dezvolta propriile metode și tehnici.

Eu citesc cărți, studiez tot ce mă interesează pe mine în parenting, dar le selectez... pentru că nu toate tehnicile poți să le aplici în practica de zi cu zi... Să spun că am pe cineva pe care eu urmăresc, întotdeauna, eu știu că uneori este problemă cu dreptul de autor, nu cumva să copiez de la cineva și chiar nu vreau să copiez de la nimeni, dacă sincer. Adică absolut tot ce facem noi - metodici, tehnici, abordare pe care o avem în cadrul academiei - cumva este una individualizată, noi am pornit-o practic de la zero. (IA2. Formator)

În aceste condiții, formarea de formatori și a educatorilor parentali este dependentă, în mare parte, de disponibilitatea unor proiecte internaționale.

Certificarea

Frecventarea diverselor cursuri de formare profesională se finalizează, de obicei, cu **obținerea unui certificat**. De regulă, absolvirea unor astfel de formări în străinătate oferă avantajul de a beneficia de certificate recunoscute la nivel internațional.

Am primit certificate valabile, înregistrate la Colegiul Psihologilor și Psihoterapeuților din România, acreditat. (IA2. Formator)

Un certificat eliberat de organizatori, împreună cu finanțatorii. Adică este insigna ambelor părți participante. (IA3. Formator)

Îi certificăm, noi avem o bază de date a noastră internă cu număr de ieșire - și sunt certificate eliberate de organizație cu siglele donatorilor. Am avut experiența când au fost și cu sigla MECC, dar nu-i putem certifica la nivel național, doar în cadrul proiectului. (IA5. Prestator)

În unele cazuri, certificarea se realizează pe nivele: **nivelul de participare** (1), **nivelul de practician** (2) și **nivelul de formator** (3). Pentru obținerea certificatului de formator, este necesară parcurgerea tuturor nivelelor anterioare.

Am primit și un certificat de participant al instruirii. După ce am inițiat desfășurarea grupurilor și am trecut prin evaluare, am primit și un certificat de practician acreditat. Așa, deci, mai întâi, certificatul de participant, am un certificat de practician acreditat și după aia am urcat pe treapta de formator. (IA4. Formator)

Certificarea formatorilor în cadrul unor programe internaționale se desfășoară în conformitate cu standardele internaționale. Astfel, pentru obținerea statutului de formator certificat internațional, unii formatori au efectuat un program complex de activități: **instruirea** (1), **facilitarea unui număr anumit de grupuri de beneficiari** (4-5 grupuri), fiind dovada experienței în domeniu (2), **supervizarea reflexivă** (monitorizare și evaluarea din partea partenerilor de proiect) (3) și **testarea abilităților** (4). Spre exemplu, în Republica Moldova au fost certificați internațional 2 formatori, în cadrul unui program prestat de una dintre organizațiile eșantionate.

Ca să poți să devii un formator acreditat, trebuie să ai, să participi, să desfășori programul ăsta și să ai experiență de prestare a programului de educație parentală. Adică, în alte cuvinte, trebuie să fii în calitate de facilitator pentru părinții, care participă la grupurile programului. Deci, e o condiție ca să ai 4-5 grupuri desfășurate, pentru că, ulterior, să poți să înaintezi în calitate de formator în cadrul programului. În afară de aceasta, trebuie să treci printr-un sistem de monitorizare și evaluare, prin așa numitele supervizări reflexive, care sunt prestate de către colegii noștri, adică partenerii noștri din Marea Britanie. Dacă calitatea și standardele sunt menținute, poți să devii și formator, după ce treci un curs de formare. Deci, eu am devenit formator acreditat anul trecut, în luna noiembrie. Am trecut și cursul de formare care a durat 3 zile și e vorba, de fapt, de niște discuții, de niște teste, prezentări din partea celor care pledează să devină formatori. Acum, sunt oficial acreditată în calitate de formator. (IA4. Formator)

Până la moment, **în Republica Moldova nu sunt dezvoltate standarde minime de calitate sau proceduri de certificare/acreditare a formatorilor de parenting.** Chiar și în cazul unor organizații care au preluat programe de parenting, acestea nu sunt mandatate cu certificarea formatorilor sau practicienilor la nivel național. În acest caz, certificarea specialiștilor se desfășoară în cadrul organizațiilor dezvoltatoare de programe la nivel internațional.

Ei (cei care doresc certificare) trebuie să recurgă la serviciile organizației internaționale care să le ofere cursuri de formare pentru obținerea statutului de formator. Deocamdată, acesta-i procesul. (IA4. Formator)

În această situație, unele organizații consideră că este necesară dezvoltarea mecanismelor de certificare a formatorilor și a educatorilor parentali. În condițiile în care, pe parcursul anilor, au fost formați un număr de formatori și educatori parentali și se înregistrează o extindere a programelor de acest tip, unele organizații își propun dezvoltarea mecanismului de certificare.

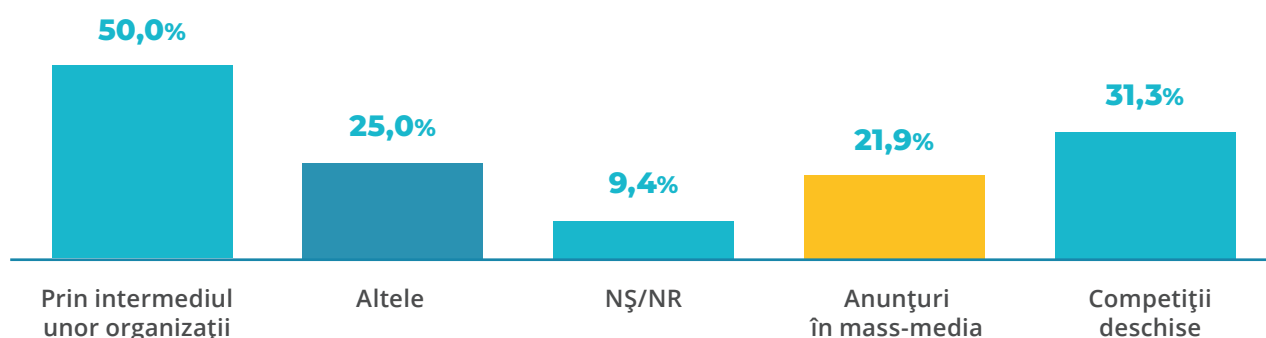
Încă nu este mecanismul acesta (de certificare), însă noi ne gândim la elaborarea, la stabilirea unui asemenea mecanism, deoarece considerăm că, odată cu extinderea programului, este necesar să fie o unitate de acest fel și în Republica Moldova, deoarece

avem mai multe programe și mai mulți practicieni. (IA4. Formator)

II.3. Recrutarea formatorilor: modalități și dificultăți

Recrutarea pentru programele dezvoltate de organizațiile eșantionate reprezintă una din dificultățile identificate în cadrul studiului. În procesul de recrutare a formatorilor, cel mai frecvent organizațiile apelează la **alte organizații** - 50% (16) dintre prestatori. Nici o organizație, însă, nu apelează la universități, chiar dacă unii formatori sunt și cadre didactice universitare sau sunt formați în cadrul învățământului superior. (vezi Figura 16).

Figura 16. **Modalități aplicate în recrutarea formatorilor**

De asemenea, o practică a recrutării este organizarea **competițiilor deschise**: fiecare a 3-a organizație (31,3% (10)) aplică o astfel de modalitate. În același timp, 22% (7) dintre organizații recurg la plasarea de **anunțuri în mass-media**. Printre alte modalități aplicate sunt: **instruirea unui membru al staff-ului** - 12,5% (4 organizații), și **discuții individuale cu potențiali formatori** - 6,2% (2 organizații).

Da, dar mai descoperim și alții noi. Ca, de exemplu, vine cineva la un training și se manifestă bine în timpul atelierului, sau se manifestă bine în alte activități care au tangență cu activitatea noastră. Dar mai sunt din acei care au aplicat pentru funcția de formator atunci când am anunțat concurs. (IA2. Prestator)

De cele mai dese ori, facem concurs, fiindcă acestea sunt și cerințele donatorilor, pentru ca să fie totul transparent. (IA5. Prestator)

De obicei, organizațiile comerciale desfășoară selecția formatorilor în baza unor recomandări și discuții individuale cu formatorii, fără a fi desfășurată o selecție în baza de proceduri formalizate. O condiție obligatorie pentru formatori este deținerea abilităților de comunicare în fața unui public și, de asemenea, prezența unei motivații.

Nu facem concurs, reieșind din faptul că noi suntem o organizație comercială. Nu activăm în bază de proiecte și nu trebuie să raportăm nimănui. Noi nu trebuie să respectăm nici un fel de procedură, noi mergem pe recomandări: ne întâlnim cu persoana dată, discutăm, îi povestim ce dorim, el ne spune ce poate, facem niște probe simple, să vedem dacă persoana se simte confortabil în fața publicului, după care stabilim o relație de colaborare. (IA1. Prestator)

De cele mai multe ori, alegem persoanele care dispun de o artă oratorică bună, fiindcă ne-am convins că atunci când persoana vorbește monoton, pierdem publicul la un moment dat și ei încep să iasă din sală. Iar dacă este cineva care știe cum să interacționeze cu publicul, se vede cum se schimbă atmosfera în sală. (IA3. Prestator)

O modalitate de recrutare aplicată, în special, în cazul educatorilor parentali este **delegarea formatorilor de către instituții educaționale sau sociale**.

Inițial, aveam descris un profil al facilitatorului, cum el trebuia să fie, și mergeam în localitățile selectate. Iar cei care vroiau să devină facilitatori, noi făceam un fel de evaluare a persoanei sub formă de discuție, fiindcă noi doream să vedem ce motivație are. Noi

am observat că cea mai importantă este atitudinea pe care o are persoana și motivația pe care o are pentru a schimba ceva. Ulterior, am mers la managerii instituțiilor de învățământ ca să delege o persoană, dar oricum toate instituțiile cu care noi suntem parteneri în proiectele noastre sunt instituții care vor să facă, vor să fie parte din proiect. Instruirile obișnuim să le realizăm în afara programului educațional, în vacanțe - și atunci noi mergem direct către beneficiarii noștri și-i invităm la instruire. Ei vin de bună voie și este mai simplu. (IA5. Prestator)

Procesul de recrutare a formatorilor este unul problematic. În baza datelor studiului, au fost identificate o serie de dificultăți cu care se confruntă organizațiile în recrutarea formatorilor pentru programele de educație parentală. Din totalul eșantionului, **doar 3 organizații (9,4%) nu întâmpină dificultăți în procesul de recrutare**. (vezi Figura 17).

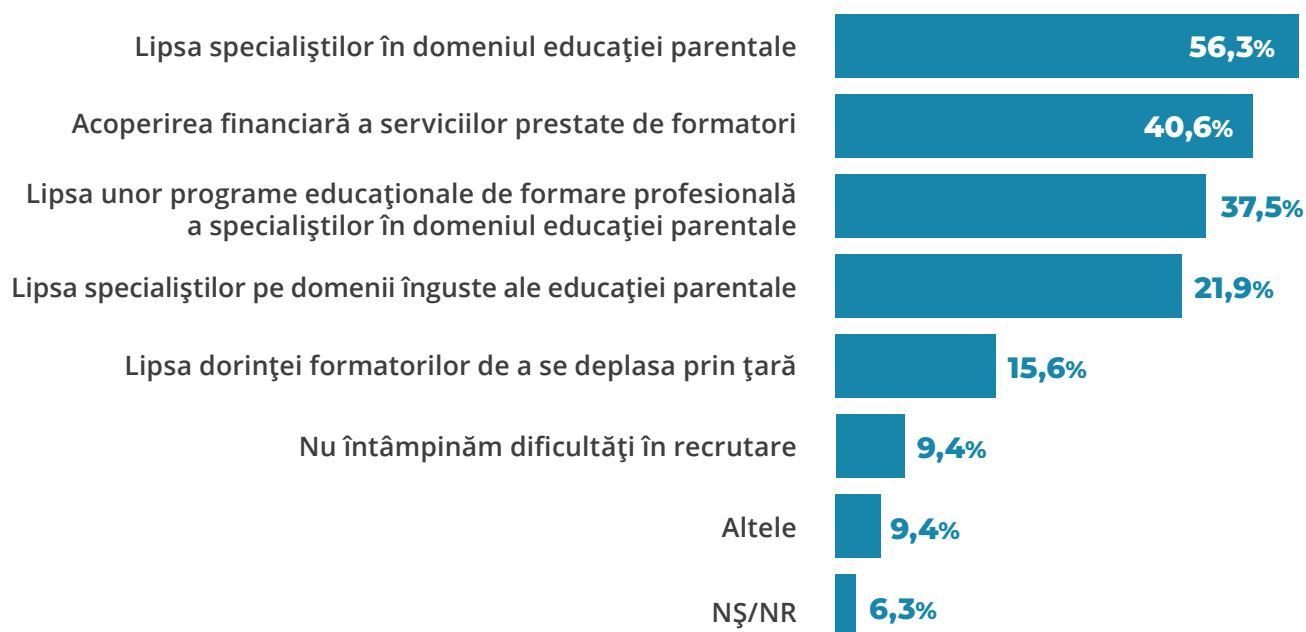
Analiza dificultăților în recrutarea formatorilor în funcție de perioada de timp în care sunt prestate serviciile și programele de educație parentală atestă faptul că organizațiile „cu experiență” au raportat mai frecvent lipsa de dificultăți, comparativ cu organizațiile „tinere”. Astfel, 3 organizații (2 organizații cu o experiență de 7-9 ani și 1 organizație cu mai mult de 10 ani de experiență) au menționat că nu se confruntă cu dificultăți în recrutarea formatorilor versus nici o organizație mai tânără de 6 ani.

Printre **dificultățile** cele mai pregnante care afectează procesul de selecție a formatorilor este **lipsa specialiștilor în educație parentală**. Astfel, mai mult de 62% (20) dintre organizații se confruntă cu această problemă. Dificultatea dată este menționată, în special, de organizațiile

cu o activitate în prestarea programelor de parenting mai mică de 6 ani: 6 organizații (85,7%) cu un stagiul de 3-6 ani, 4 organizații

(80,0%) cu un stagiul mai mic de 1 an și 4 organizații (57,1%) cu un stagiul de 1-2 ani.

Figura 17. **Dificultăți în recrutarea formatorilor**

În același timp, se atestă o dificultate de recrutare a formatorilor bărbați, fiind implicați în formări un număr mic de bărbați. În mare parte, formatorii sunt femei, ținând cont de faptul că domeniul psihologiei în Republica Moldova este feminizat.

Cel mai dificil este să găsim bărbații. Noi, practic de fiecare dată, apelăm la aceiași experți, dacă femeile cu studii în psihologie sunt mai multe, care mai dețin și o artă oratorică bună, care știm că vor oferi o informație corectă. În rândul bărbaților este foarte greu să-i găsim. Practic, avem 3-4 experți de gen masculin cu care lucrăm de fiecare dată. (IA3. Prestator)

Problema lipsei specialiștilor în educație parentală este dependentă de **lipsa unor**

programe educaționale de formare profesională a acestor specialiști în Republica Moldova, situație enunțată de jumătate dintre organizațiile eșantionate - 50,0% (16 organizații), și de **lipsa specialiștilor pe domenii înguste ale educației parentale** - 46,9% (15 organizații). Această dificultate este raportată, în special, de organizațiile cu o activitate mai mare de 3 ani: 5 organizații (71,4%) cu o activitate de 3-6 ani, de 4 organizații cu 7-9 ani (57,1%) și mai mult de 10 ani (66,7%), comparativ cu cele cu o perioadă de activitate mai mică de 2 ani (doar 2 organizații (28,6%)) și niciuna cu o activitate de până la 1 an.

În același timp, mai mult de jumătate din organizațiile eșantionate - 56,3% (18) menționează faptul că se confruntă cu **probleme de ordin financiar în acoperirea costurilor pentru serviciile prestate de formatori**, în special fiind afectate de această

problemă organizațiile cu o activitate în domeniu de până la un an (4 organizații).

În condițiile în care unele organizații desfășoară programe de parenting în localitatea beneficiarilor, o problemă în recrutarea formatorilor este **lipsa dorinței formatorilor de a se deplasa prin țară**: aproximativ 22% (7) dintre organizații au menționat această dificultate.

O dificultate sesizată de unii dintre prestatori se referă la **caracteristicile formatorilor**. Chiar dacă sunt identificate persoane competente în anumite domenii, acestea nu dețin abilități de comunicare în public, sunt prea emotive, sunt implicate și în alte programe sau nu împărtășesc cultura organizațională, fapt ce împiedică atragerea acestora în program.

E dificil (de găsit formatori), fiindcă mulți specialiști simt un disconfort să vorbească în fața unui public. Sunt mulți specialiști buni, dar care sunt obișnuiți să stea în cabinet și ei nu vor să iasă în fața publicului, fiindcă au emoții. (IA1. Prestator)

Este dificil, fiindcă formatorii sunt implicați și în alte activități, și în alte forme din alte organizații, astfel că sunt probleme și cu planificarea, și cu găsirea formatorilor. Astfel, formatorii ar trebuie să fie pe aceeași undă cu noi, adică să împărtășească ideile organizației noastre, ei trebuie să țină cont și de aspectul acesta care îl promovăm noi. (IA2. Prestator)

În concluzie, menționăm că în recrutarea formatorilor și a educatorilor parentali sunt aplicate o serie de modalități. Totodată, numărul restrâns de formatori crează anumite dificultăți pentru prestatori în organizarea unor programe.

III. BENEFICIARIII PROGRAMELOR DE PARENTING

III.1. Profilul beneficiarilor

Conform datelor studiului, se poate constata faptul că femeile cu vârsta cuprinsă între 30 și 44 de ani sunt categoria de beneficiari care participă cel mai frecvent la instruirile din cadrul programelor de educație parentală. Prestatorii au menționat că, în cadrul programelor desfășurate de ei, circa 78% (25) dintre beneficiari sunt femei, iar 18,8% (6) dintre prestatori susțin că beneficiari sunt, în egală măsură, femei și bărbați (vezi *Figura 18*). Doar 3,1% (1) dintre prestatorii de programe parentale susțin că, în cadrul programelor lor, sunt prezenți mai mulți bărbați. Participarea, într-o proporție mai mare, a femeilor, în calitate de beneficiari ai programelor, se explică printr-o abordare mai facilă a acestora, rolul de creștere și educare a copiilor în familie fiind exercitat, în mare parte, de către mame.

De obicei, sunt mamele. Bărbații vin câte 1-2, dar de cele mai multe sunt mame de vârstă medie, fiindcă cele foarte tinere nu vin și cele care au peste 40 ani tot nu vin. Prezente sunt majoritatea cu vârsta între 30 și 40 ani. (IA1. Prestator)

Femei. Tați - foarte puțini. Pare-mi-se, au fost 5 în tot eșantionul. Mămicile vin. Sunt interesate mai mult mămicile tinere, care vor toate să cunoască, ceva. (IA3. Formator)

Sigur că am început cu femeile mai întâi, deoarece este mai ușor și, în contextul nostru social-cultural, se consideră că sarcina de educare aparține unei femei. Însă am început să creăm și grupuri pentru tați. (IA4. Formator)

Unii prestatori încearcă să desfășoare programe pentru cuplu, sesizându-se necesitatea de schimbare a comportamentelor în raport cu copilul a ambilor părinți. De asemenea, s-a constatat și o practică de desfășurare a programelor pentru bărbați.

Femei. Dar a fost și o experiență cu o doamnă care avea copil foarte mic și trebuia să fie hrănit; au venit împreună cu soțul. La început, el stătea undeva mai departe și doar asculta, după care a spus că "și eu vreau să particip în acest program" și, mai departe, la toate activitățile veneau deja ambii și participau în diferite activități ale programului. (IA5. Formator)

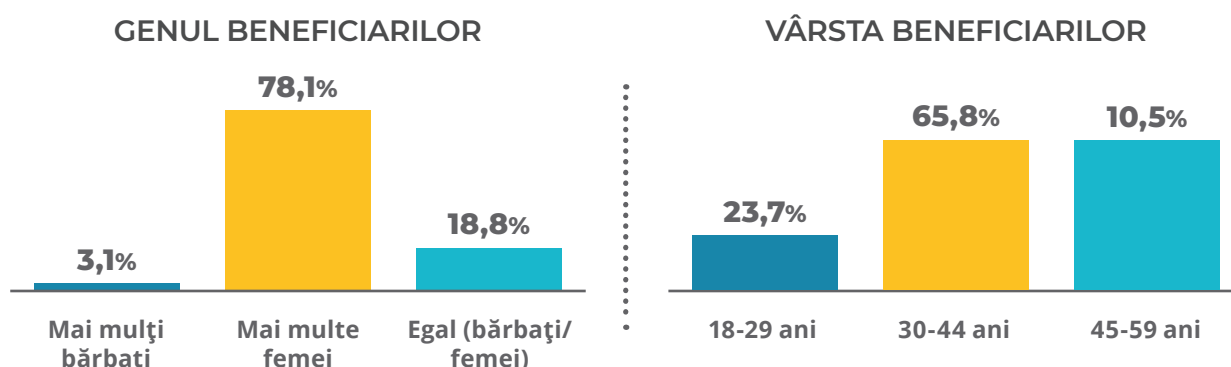
Mai multe femei. Rar când participă bărbați, că eu le zic, când îi văd, că "îmi vine să vă pup,,,. Căci atunci când vine un cuplu, mai simplu se implementează, pentru că ei merg cumva pe același traseu. În educarea unui copil este bine să se refere la o structură foarte clară. (IA2. Formator)

Avem un program de implicare a taților în creșterea și educația copiilor. Este un program de parenting senzitiv la gen. Focusul acestui program este pus pe beneficiile pe care le aduce implicarea taților în educație și beneficiile bilaterale, atât pentru tată, cât și pentru copil. (IA5. Prestator)

Într-adevăr, identificarea și implicarea taților este mult mai dificilă. Avem o experiență pozitivă, am avut și un grup de tați la Ungheni, însă doar unul, deocamdată. (IA4. Formator)

În funcție de vârstă, majoritatea beneficiarilor din cadrul programelor sunt **părinți cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani** - 65,8% (25 prestatori). Aceștia, de obicei, sunt părinți care au copii de vârstă școlară și preșcolară. O altă categorie de beneficiari ai programelor sunt părinții tineri, de 18-29 ani - 23,7% (9), care au copii mici sau preșcolari, sau participanți ai seminarelor pentru viitoarele mămici. Doar 10,5% (4) dintre prestatori au indicat vârsta beneficiarilor ca fiind mai mare de 45 ani. În această categorie se pot regăsi părinții care au copii la școală, la liceu, ai adolescenților sau bunicii care au nepoții în grija lor.

Figura 18. **Profilul beneficiarilor care au participat la programe de educație parentală desfășurate în Republica Moldova, în funcție de gen și vârstă**

Studiul calitativ vine să confirme datele cantitative prezentate în figura de mai sus. Astfel, atât prestatorii, cât și formatorii intervievați au menționat că, preponderent, categoria de beneficiari ai programelor sunt femeile și, în special, cele cu vârstă cuprinsă între 30 și 40 de ani, iar beneficiarii de gen masculin participă foarte rar la aceste activități.

După gen, sunt mai multe femei, dar la instruirile despre dependența de gadgeturi, jumătate din participanți erau bărbați. Dar, de regula, la 100 femei sunt circa 7 bărbați. După vârste, cei mai mulți sunt cei care au vârsta de 35 - 40 ani, apoi urmează categoria tânără, de până la 35 ani, și apoi urmează cei mai în vârstă, de 40 de ani. De asemenea, vin și mulți bunici. (IA3. Prestator)

Mai mult vin mamele, rar când au fost și tați. Uneori, au venit chiar și bunicile, din cauza că părinții sunt plecați peste hotare, dar ca vârstă sunt de vârstă reproductivă. Dacă ne referim la programul pentru copii de vârstă preșcolară, respectiv sunt tineri până la 30 de ani, dar dacă sunt școlari, atunci deja părinții au peste 30 de ani. (IA1. Formator)

Ca vârstă, avem diferite persoane, dar din ceea ce îmi amintesc, în mare parte sunt persoane care au în jur de 40 de ani. Desigur că sunt și participante mai tinere, de obicei, sunt femeii care activează în domeniu educației. (IA2. Prestator)

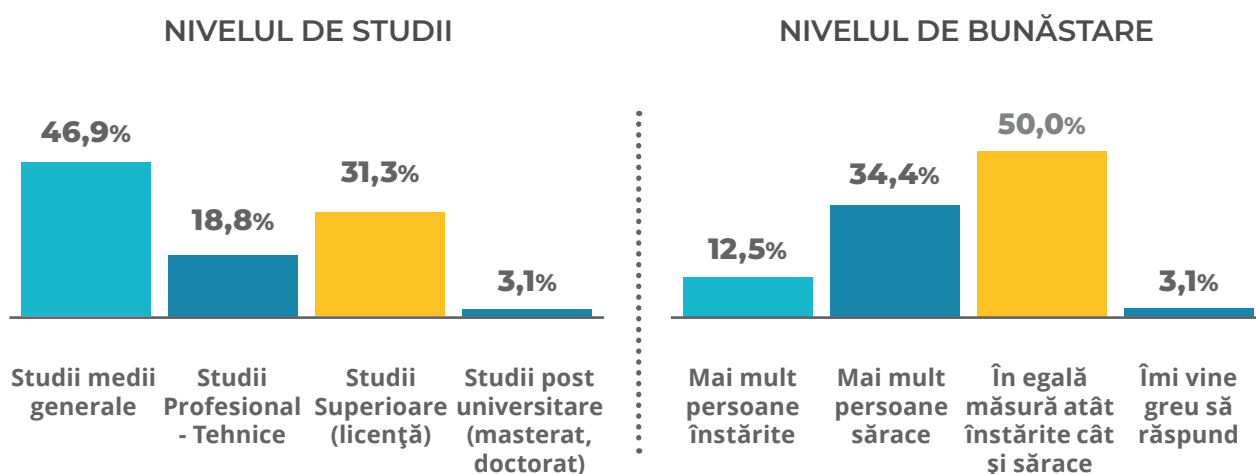
Majoritatea beneficiarilor care participă la programele de educație parentală sunt **persoane care au un nivel scăzut de educație** (medii incomplete sau medii generale). De această părere sunt cam jumătate dintre prestatori – 46,9% (15). Circa 19% (6) dintre prestatori susțin că beneficiari

ai programelor sunt **persoanele cu studii profesional – tehnice**, iar 31,3% (10) dintre ei susțin că beneficiarii care participă la instruire au **studii superioare (licență)** și doar 1 prestator a menționat faptul că beneficiarii săi sunt cu **studii universitare masterat sau doctorat** (vezi Figura 19).

În funcție de nivelul de bunăstare al beneficiarilor, circa 34% (11) dintre prestatori susțin că beneficiarii sunt **persoanele din familii defavorizate (sărace)**, iar jumătate dintre prestatori (16) afirmă că beneficiarii sunt, **în egală măsură, persoane atât din familii defavorizate, cât și din familii înstărite**, și doar 12,5% (4) sunt de părerea că beneficiarii sunt din **familiile înstărite**, fiind, în cea mai mare parte, beneficiarii serviciilor/programelor contra plată.

Dacă ar fi să zic așa, eu cred că majoritatea oamenilor au posibilitatea, adică sunt puțini părinți din categoria asta mijlocie, dar sunt persoane, părinți destul de... (IA2. Formator)

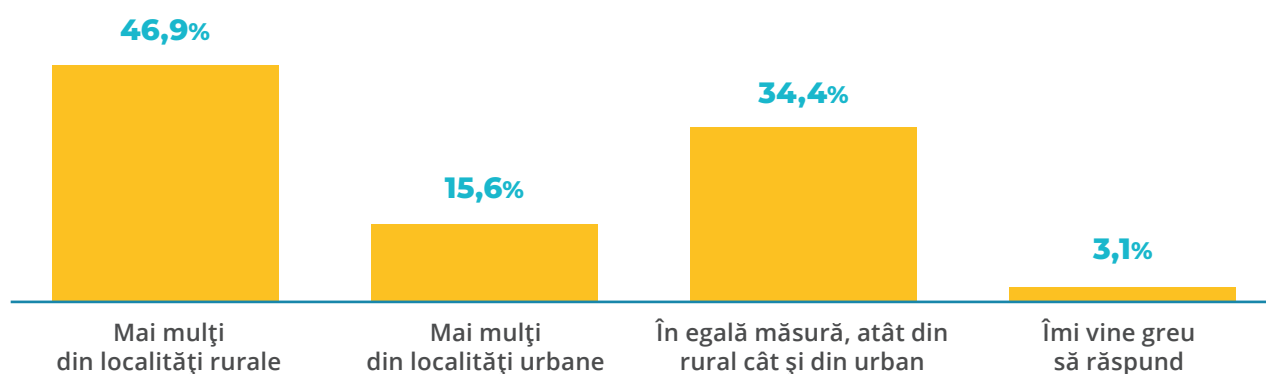
Figura 19. **Profilul beneficiarilor care au participat la programele de educație parentală desfășurate în Republica Moldova, în funcție de nivelul de studii și bunăstare**

În contextul celor analizate mai sus, aproape jumătate dintre prestatori susțin că beneficiarii programelor de educație parentală sunt mai mulți din mediul rural – 46,9% (15) (vezi Figura 20). Circa 34% (11) dintre prestatori consideră că

beneficiarii sunt, în egală măsură, din mediul rural și din mediul urban. Doar pentru 15,6% (5) dintre prestatori majoritatea beneficiarilor sunt din mediul urban.

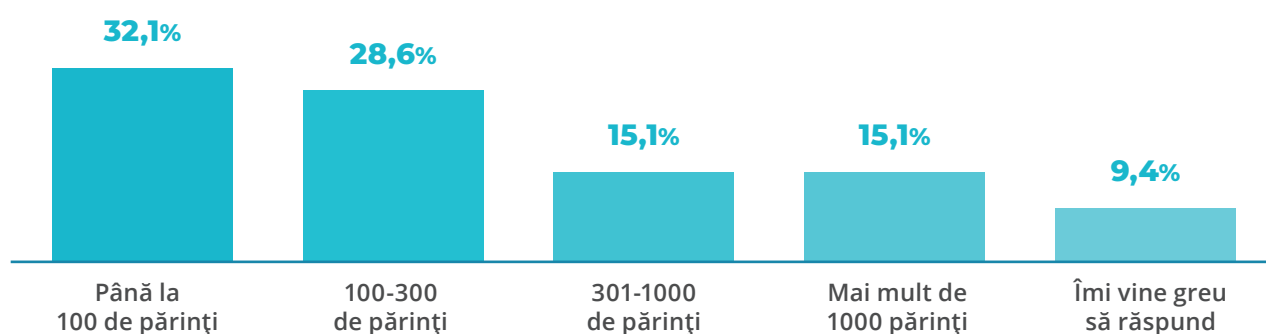
Figura 20. **Mediul de reședință al beneficiarilor care au participat la instruirile din cadrul programelor de educație parentală**

Fiecare prestator își desfășoară activitățile din cadrul programului în funcție de proiect și de bugetul de care dispune. Circa 32% (17) dintre prestatori au reușit să desfășoare activități cu **până la 100 de beneficiari** (vezi Figura 21).

Aproximativ 28,3% (15) dintre prestatori au instruit, în cadrul programului, **între 100 și 300 de beneficiari**, iar 15,1% (5) dintre prestatori au instruit **între 301 și 1000 de beneficiari** și **mai mult de 1000 de beneficiari**.

Figura 21. **Numărul beneficiarilor care au participat la programe de educație parentală**

Studiul a stabilit că **eficiența activităților este influențată de mărimea grupului de beneficiari**. De obicei, grupurile de părinți formate în cadrul programelor de educație parentală sunt de 8-12 persoane. Astfel, cu cât

grupurile sunt mai mici, cu atât interacțiunea dintre părinți și formatori este mai mare, fiind posibilă abordarea fiecărei întrebări sau a preocupărilor individuale.

Activitățile față în față permanent sunt mai eficiente, pentru că persoana are interacțiune constantă cu formatorul, poate să adreseze întrebări, iar noi le organizăm în grupuri formate de maxim 10 persoane. (IA1. Prestator)

Majoritatea sesiunilor sunt în grupuri de câte 10 persoane, dar la necesitate se poate organiza și ceva mai special. (IA8. Prestator)

Noi facem grupurile de maximum 12-14 părinți, fiindcă, dacă sunt mai mulți, este dificil să acorzi atenția la fiecare și să fii atent la nevoile fiecăruia. (IA1. Formator)

Totuși, studiul a relevat faptul că unii prestatori, în cadrul programelor de scurtă durată, desfășoară activități cu câte 20-25 persoane, cu participarea a 2 formatori, pentru a reuși să stabilească și să mențină contactul cu toți beneficiarii.

Activitățile de scurtă durată sunt de 20-25 persoane. Pentru ei este foarte comod. Noi, de obicei, suntem 2 formatori, fiindcă un formator se epuizează repede. Astfel, suntem 2 formatori la 25 persoane și este o interacțiune constantă. (IA1. Prestator)

Studiul a stabilit următoarele caracteristici ale beneficiarilor programelor: sunt, mai des, femei, cu vârsta cuprinsă între 30 și 44 de ani, cu studii medii generale, în special din mediul rural. În contextul creșterii implicării taților în educarea copiilor, apare necesitatea intensificării măsurilor de promovare și implementare a programelor de educație parentală în rândul bărbaților.

III.2. Modalități și dificultăți în recrutarea de beneficiari ai programelor

Recrutarea părinților și îngrijitorilor este cel mai mare obstacol pe care trebuie să-l depășească orice organizație prestatoare de programe de educație parentală. Mai multe studii realizate în Republica Moldova și România arată că părinții ar fi deschiși să participe la astfel de programe pentru a căpăta noi cunoștințe și abilități de educare a propriului copil. Totuși, practica prestatorilor de programe parentale arată că, în organizarea programelor, se confruntă cu probleme din cauza reticenței părinților care găsesc diferite motive pentru a nu participa la astfel de programe.

Pentru a evita, într-o oarecare măsură, această problemă, prestatorii de programe utilizează o gamă mai largă de **metode de recrutare a părinților și îngrijitorilor** pentru a participa la instruirii (vezi Figura 22):

- **prin intermediul altor organizații din teritoriu, cu care colaborează prestatorul** - 59,4% (19) dintre prestatori;
- **adresarea directă a beneficiarilor** - 56,3% (18) dintre prestatori;
- **prin intermediul APL, cu care prestatorul de program parental colaborează în teritoriu** (primar, asistent social, profesori) - 56,3% (18) dintre prestatori.

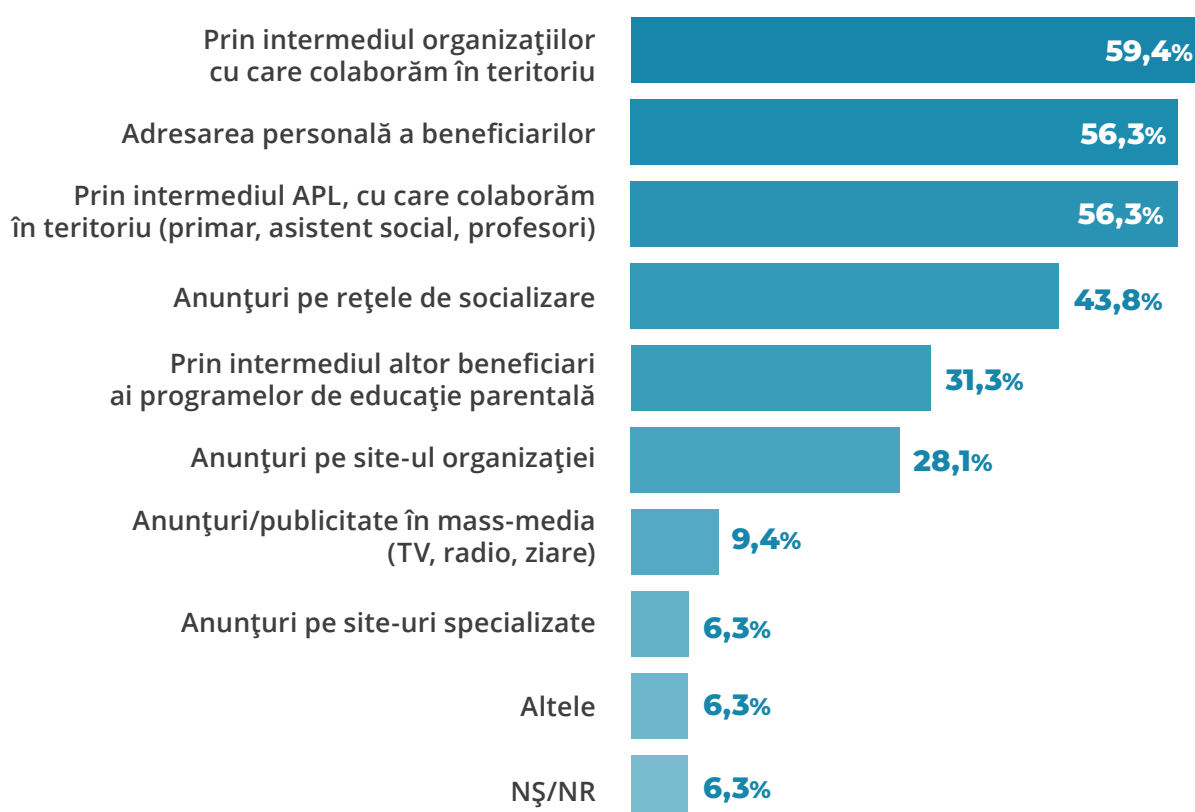
În cazul dat, apelăm la toate instituțiile din localitate: primărie, consiliul raional, direcția raională de educație și asistență socială, școlile și grădinițele din localitate. Noi contactăm fiecare instituție de învățământ, expedim invitații inclusiv la biblioteci, centre de tineret, ONG-uri locale. (IA3. Prestator)

Ne duceam la școli, la grădinițe, rugam vicedirectorii, dar mai mult așa, pe stâlp și online. (IA3. Formator)

Am încheiat acorduri de colaborare cu un șir de autorități publice în raioane, am selectat și identificat practicieni din cadrul național de asistență socială și protecție a familiei și deja, la rândul lor, practicienii și specialiștii din cadrul direcțiilor fac campanie de sensibilizare, fac campanie de comunicare în acest sens, lucrează cu asistenții sociali comunitari care cunosc comunitatea ca să cunoască detaliile acestui program și să poată să refere beneficiarii. (IA4. Formator)

La nivel local facem anunț, anunțăm administrația instituției, plasăm anunțuri în instituție și invităm părinții la ateliere. La nivel de raion, când lucrăm cu direcțiile de învățământ, tot plasăm anunțuri, ca lumea să se poată înscrie în program sau este cineva responsabil din cadrul unei instituții de învățământ sau din cadrul direcției care să ne organizeze. (IA2. Prestator)

Figura 22. **Modalități de recrutare a părinților/îngrijitorilor în programele de educație parentală**

• **plasarea anunțurilor pe rețelele de socializare** - 43,8% (14) dintre prestatori;

• **prin intermediul altor beneficiari ai programelor de educație parentală** – 31,3% (10);

Evenimentul este creat public pe rețele sociale și cine se înregistrează și dorește să vină, acela vine. (IA4. Prestator)

A doua etapă - persoanele au chemat rudele lor la training. A doua etapă a fost mai ușoară în ceea ce ține de recrutarea părinților, căci

părintele se duce acasă și, când vin oaspeți la vreo sărbătoare sau la ședință la grădiniță sau școală, se laudă că "am fost", că "e bine". (IA3. Formator)

Beneficiarii se anunță între ei și atunci vine familia cu o solicitare directă. În plus, avem ex-beneficiari "Concordia", dat fiind faptul că avem experiență de peste 15 ani. Avem cazuri când, de exemplu, mămici cu pici, toți sunt foști beneficiari "Concordia" care, la moment, au copii mici și au revenit în program. (IA8. Prestator)

Eu am observat așa: părinții se mobilizează atunci când văd rezultat și ei majoritatea sunt cunoscuți, cumetri, vecini. Și dacă unul a participat și le povestește celorlalți că i-a plăcut, atunci îi motivează și pe alții să participe. (IA1. Formator)

- **plasarea anunțurilor pe pagina web a organizației** – 28,1% (9);

Se selectau prin anunțuri, online se înscriau, mai mult așa, pe online. (IA3. Formator)

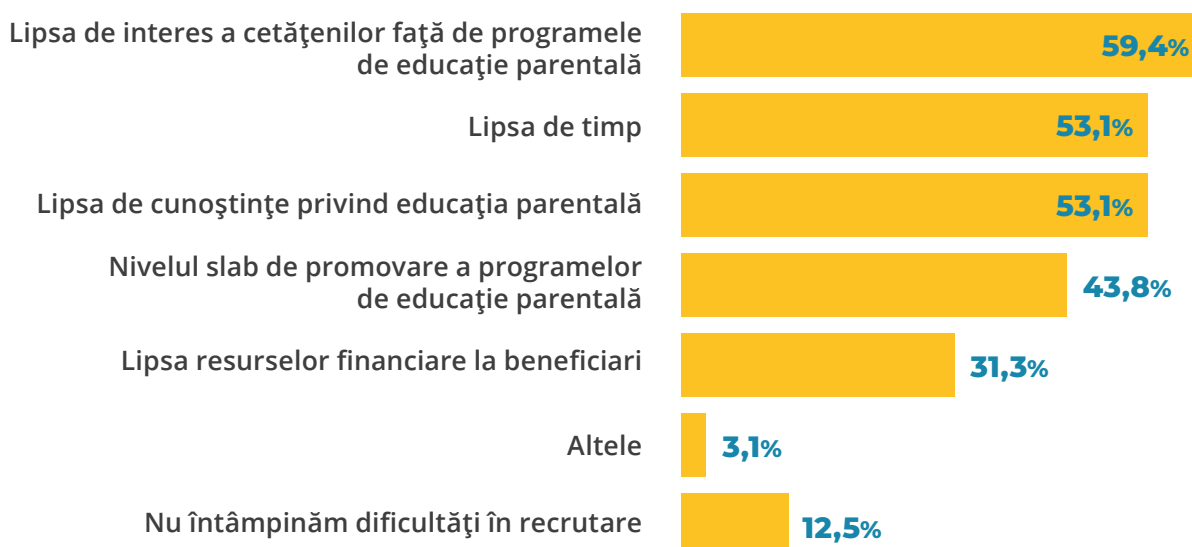
- **plasarea de anunțuri/publicitate în mass-media** (TV, radio, ziare), inclusiv în cea locală/raională – 9,4% (3);

- **plasarea anunțurilor pe site-uri specializate** - 6,3% (2);

- **desfășurarea sondajelor de opinie:** în urma corelării mai multor indicatori necesari, a fost extras un număr anumit de respondenți, care au fost contactați repetat și îndemnați să participe, în calitate de beneficiari, în cadrul programului.

A fost angajată o companie sociologică, care a stabilit mai mulți indicatori, după care să selecteze participanții și să fie din diferite categorii sociale, număr de copii diferit, etc. care să aibă dificultăți în educația copiilor. Mai întâi, s-a realizat un studiu sociologic în localitate, apoi, în urma studiului, conform indicatorilor stabiliți, au fost selectați beneficiarii. Mai întâi s-a realizat la Stăuceni, apoi într-un sat din Strășeni. (IA1. Formator)

Figura 23. **Dificultăți în recrutarea beneficiarilor pentru programele de educație parentală**

În recrutarea beneficiarilor de programe de educație parentală, marea majoritate a prestatorilor se confruntă cu dificultăți; doar 12,5% (4) dintre prestatori declară că nu se confruntă cu careva dificultăți (vezi Figura 23). Printre cele mai frecvent menționate dificultăți sunt:

- lipsa de interes a populației față de programele de acest gen - 59,4% (19 prestatori);
- lipsa de timp - 53,1% (17 prestatori);
- lipsa de cunoștințe în ceea ce privește educația parentală - 53,1% (17 prestatori);
- nivelul scăzut de promovare a programelor - 43,8% (14 prestatori).

În acest context, constatăm necesitatea formării unei culturi în rândul populației cu privire la educația parentală, ceea ce va contribui inclusiv la o creștere a solicitărilor părinților pentru astfel de programe.

III.3. Probleme în motivarea și menținerea interesului beneficiarilor

Menținerea beneficiarilor în programele de educație parentală este o provocare identificată în urma studiului. De obicei, grupurile sunt formate dintr-un anumit număr de beneficiari, dar, până la finele programului, numărul acestora descrește. Motivele pentru care beneficiarii părăsesc programele sunt diferite, la fel cum sunt diferite și motivele pentru care nu doresc să participe la program. Cel mai frecvent invocate **motive** sunt: lipsa de timp, plecarea peste hotare, lipsa abilităților de scriere care face imposibilă exercitarea anumitor sarcini.

Sunt părinți care abandonează, din diferite motive, fie că pleacă sau nu au timp. Am avut o experiență cu părinți de etnie romă în care am învățat o lecție: la o activitate

părinții au fost puși să scrie, dar, din păcat, ei nu știau să scrie și atunci ei au părăsit activitatea, fiindcă au fost puși în situație neplăcută. (IA5. Prestator)

Din grupurile care le avem la moment cu părinții, de asemenea sunt diferiți părinți și este foarte complicat să lucrezi cu părinți din mediul rural, fiindcă ei pleacă permanent la muncă peste hotare pentru anumite perioade și dispar din program. (IA2. Prestator)

Diferite se întâmplă, dar dacă și nu vin, atunci nu vin nu din motivul că nu le-a plăcut programul, dar din motive deja personale. Viața-i viață, diferite se întâmplă. (IA1. Formator)

Pentru menținerea interesului beneficiarilor față de activitățile desfășurate în cadrul programelor de educație parentală, au fost stabilite următoarele aspecte motivaționale:

- **relația formată între beneficiari și formatori** prin utilizarea de către formator a unui limbaj simplu, non-academic, pe înțelesul beneficiarilor. Contactul și relația cu formatorul este un element important în succesul unui program de educație parentală.

Aici depinde mult și de personalitatea formatorului, fiindcă trebuie să vii și să adaptezi mesajul pentru dânsii, să vorbești într-un limbaj accesibil. Atunci când vine cineva de la Catedră și le povestește într-un limbaj super academic și ei stau ca elevii cumiți cu mâinile pe masă, astfel nu se simte impactul. Dar când vorbești pe înțelesul lor, cu exemple, îi pui să exerseze atunci ei sunt mulțumiți, asta îi menține în program. (IA1. Formator)

Este nevoie să fii un pic mai cald, să nu fii autoritar, să nu vii cu universitatea ta, fiindcă nu vii în fața elevilor, dar vii în fața părinților. Și nu oricui i se primește. (IA5. Prestator)

- **modul de expunere a informației:** cu cât formatorul va utiliza mai multe metode de exprimare a informației și va fi mai expresiv și mai interesant, cu atât beneficiarii vor aprecia mai mult și vor aștepta următoarele ședințe.

Utilizăm ca materiale niște suporturi, fiindcă activitatea acolo se desfășura în baza unor povești ilustrate. Inițial lucram cu bannere, unde erau imprimate poveștile acestea ilustrate, așa ca comics-urile, iar acum, ultimul timp, lucrăm cu proiectorul, fiindcă bannerele sunt destul de scumpe. (IA1. Formator)

De asemenea, sunt și filmulețe, spoturi video, teste și resurse informative, didactice în formă de pliante, ghiduri pentru părinți. (IA3. Prestator)

Mai mult prin activități, prin modelare și prin observare se dobândeau cunoștințele și abilitățile, dar și prin informația oferită și materialele utilizate, unele video-uri. (IA4. Formator)

- **distribuirea broșurilor și pliantelor** care conțin informații suplimentare pentru informare personală sau informarea altor părinți.

În toate programele pe care le aplic eu, distribuim broșuri, ghiduri, materiale informaționale și, în funcție de subiectul pe care îl abordăm, multiplicăm anumite materiale mai scurte pentru părinți, ca să

nu aibă mult de citit. Astfel trebuie să le dai ceva scurt și accesibil. (IA1. Formator)

Aceste broșuri le distribuim doar după ce trec beneficiarii prin formări. Fiecare care dorește le poate lua la finele instruirii. (IA2. Prestator)

Pe parcursul programului primeau niște materiale distributive, de informare. (IA4. Formator)

- **stimulente motivaționale pentru beneficiari**, în special achitarea costului pentru transport, asigurarea cu prânz sau pauză de cafea, tichete pentru cumpărături în supermarket, mici cadouri simbolice, certificat de participare la program.

Părinții erau foarte cointeresați și încă dacă frecventau 10 din cele 12 sesiuni, le înmânau certificat părinților pentru absolvirea acestui curs de parenting. Plus aveau câteva stimulente, le era asigurată masa. (IA3. Formator)

După activități, se ia prânzul, unde toți se adună la o masă. Dacă veneau și din diferite sate, li se rambursa cheltuielile de transport. Pentru că ne dam seama că asta este o problemă. (IA4. Formator)

În unele proiecte reușeam să facem și o pauză de cafea pentru părinți, iar pentru cei din familiile defavorizate era o motivație, iar ei așteptau ceaiul și biscuiții din cadrul activității. Asta era pentru a crea atmosferă, ca părinții să înțeleagă că ei nu sunt la lecții, dar sunt la o discuție. (IA5. Prestator)

Programul include o masă pentru părinți. (IA6. Prestator)

Grupul-țintă al programului sunt părinții care aveau dificultate, din familii vulnerabile. Dar noi și bani de transport le dădeam, și tichete la Linella, ca să-și cumpere produse de o anumită sumă. (IA3. Formator)

Noi, în cadrul grupului, facem anumite gesturi de încurajare ca, de exemplu, foarte simbolic dăm ceva pentru suflet. Spre exemplu, un deodorant pentru mămică sau ceva care ea să se simtă mai comod, mai confortabil. (IA4. Formator)

Studiul a permis, astfel, stabilirea faptului că în Republica Moldova populația nu a conștientizat pe deplin necesitatea programelor de educație parentală, fapt ce influențează buna organizare a acestora. În acest sens, mediatizarea, informarea și implicarea populației în activități și programe de educație parentală vor contribui la schimbarea situației.

IV. PROMOVAREA PROGRAMELOR DE PARENTING

IV.1. Finanțarea programelor de parenting

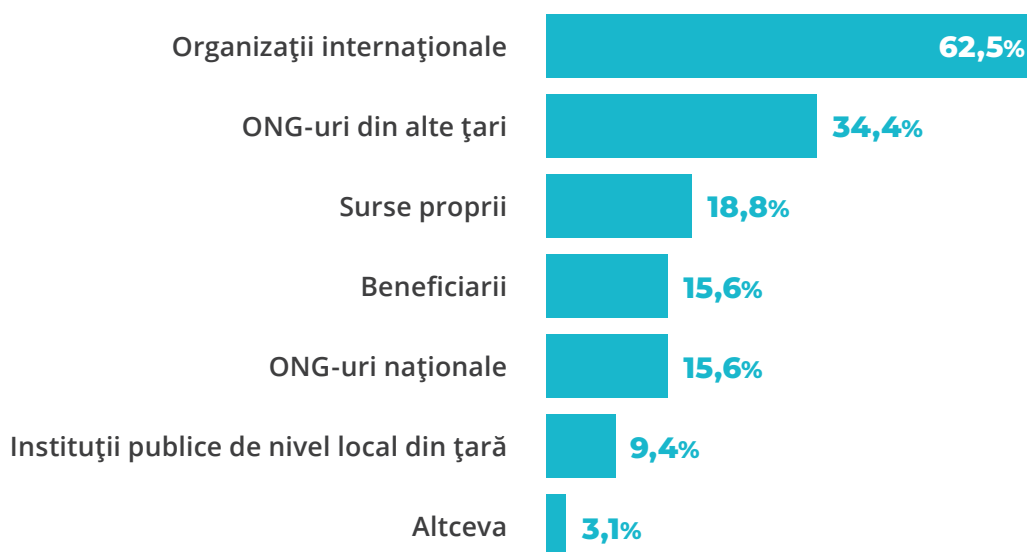
Un factor important în dezvoltarea programelor de parenting este existența surselor de finanțare. În condițiile în care 40,6% (13) dintre prestatori au indicat asupra existenței problemelor financiare în dezvoltarea și organizarea programelor, promovarea în continuare a acestora este realizată cu dificultate și depinde, în mare parte, de proiecte și surse externe.

Noi nu avem resurse continue pentru educația parentală, noi facem în funcție de proiectele pe care le avem. (IA7. Prestator)

Studiul relevă faptul că doar 2 prestatori își finanțează programele **exclusiv din sursele proprii**, organizând, până la moment, a câte 2 programe fiecare (vezi Figura 24). Din restul organizațiilor, încă 4 își finanțează programele de parenting atât din sursele proprii, cât și din alte surse.

În 2013, când am lansat această platformă, noi nu am avut un donator. Asta a fost o activitate în plus a persoanelor cu entuziasm și din necesitatea de a dezvolt ceva, ca ulterior să aplicăm pentru proiecte și să putem cumva demonstra și explica că acest lucru este important, că acest lucru este necesar. (IA4. Prestator)

Figura 24. **Sursele de finanțare ale programelor de parenting**

Totuși, mai mult de jumătate dintre prestatori - 62,5% (20 prestatori) au remarcat faptul că programele desfășurate sunt susținute financiar de către **organizații internaționale**, iar mai mult de 34% dintre prestatori (11) au dezvoltat programe finanțate de **ONG-uri din străinătate**. În categoria organizațiilor finanțate mai des din exterior sunt cele cu o activitate mai mare de 10 ani.

Programul l-am inițiat în anul 2016, în cadrul unui proiect finanțat de Uniunea Europeană. A fost, practic, proiectul implementat cu suportul a 2 donatori. (IA6. Prestator)

Majoritatea cursurilor de instruire în țara noastră sunt realizate în baza proiectelor. (IA7. Prestator)

Un proiect pe care l-am încheiat cu finanțarea Uniunii Europene și am dezvoltat un program de parenting pentru prevenirea discriminării. (IA5. Prestator)

Studiul de față vine să confirme cele menționate în "Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022": programele de educație parentală sunt prestate pe perioade scurte de timp, deoarece sunt finanțate în bază de proiecte de finanțatori/donatori din exterior, dar nu sunt finanțate permanent de către instituțiile statului.³⁰ Astfel, unele **programe de educație parentală sunt prestate pe perioade scurte de timp, cât durează desfășurarea proiectelor finanțate de donatori**. Odată cu finalizarea proiectului (finanțării), se întrerup și activitățile de educație parentală. Puțini prestatori încearcă

să mențină și să promoveze programul de educație parentală care a fost dezvoltat, pentru a obține finanțare din alte proiecte/finanțări.

La început, am fost susținuți doar de UNICEF, iar după finalizarea proiectului, o perioadă am supraviețuit din resursele CMT, iar mai apoi am început să scriem proiecte de grant, iar la moment suntem susținuți de mai multe organizații internaționale. (IA3. Prestator)

Clar că toate activitățile pe care organizația noastră le implementează sunt finanțate de diverși donatori prin proiecte. În 2013, când am lansat această platformă, noi nu am avut un donator, asta a fost o activitate în plus a persoanelor cu entuziasm și de necesitatea dezvoltării a ceva, ca ulterior să aplicăm pentru proiecte și să putem cumva demonstra și a explica că acest lucru este important, că acest lucru este necesar. (IA4. Prestator)

Depinde de proiect, fiindcă noi nu suntem furnizori de servicii, noi, în mare parte, activăm în baza proiectelor. (IA5. Prestator)

Ne-am gândit pentru o durabilitate, pentru că noi nu avem resurse continue pentru educația parentală, noi facem în funcție de proiectele pe care le avem, în funcție de activitățile pe care le planificăm. Noi am încercat în toate proiectele ca să-i includem și să menținem această componentă de educație parentală pentru că ne dădeam bine seama că nimeni nu face. (IA7. Prestator)

Datele studiului stabilesc faptul că **suportul local** în derularea programelor de parenting este modest. Doar 3 prestatori (9,4%) au beneficiat de finanțare din partea unei instituții publice locale.

³⁰ Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, pag. 11.

În unele localități avem contribuția autorităților publice locale de nivel I sau II, dar ei contribuie pentru întreținerea serviciului. Și atunci ei dau o anumită sumă, putem spune și o parte din costurile pentru activitate asta cu părinți sunt acoperite de ei. (IA8. Prestator)

De asemenea, în ultima perioadă, în contextul unei lipse de specialiști bine formați, se atestă un interes al unor autorități publice locale de a solicita suport în formarea specialiștilor de la nivel local în educație parentală. În acest caz, finanțarea acestor programe are loc din bugetul local.

Avem unele oferte și ne bucurăm de faptul că, de exemplu, autoritatea publică locală de la Ungheni a venit cu o solicitare în acest context și acum negociem, să vedem. Să formăm practicieni. (IA4. Formator)

În acest context, putem menționa că educația parentală nu reprezintă un domeniu de interes sporit pentru instituțiile statului, fie centrale sau locale, chiar dacă în Republica Moldova se înregistrează existența unor cunoștințe, atitudini și practici lacunare în îngrijirea, educarea și dezvoltarea copilului. În același timp, susținerea programelor de educație parentală de către stat este o practică a unor țări europene (Spania, Italia, Belgia, Franța etc.),³¹ ale căror modele pot fi analizate și adaptate contextului național.

Un aspect important al studiului se referă la dezvoltarea **programelor contra cost** pentru beneficiari. Din totalul eșantionului, 5 organizații (15,6%) au menționat o astfel de practică - 2 ONG-uri de nivel național și 3 SRL-uri. În funcție de perioada de activitate, 3 organizații au o activitate de 2 ani. În medie, **costul unui program este de 4875 lei, suma minimă fiind de 4500 lei, iar cea maximă - de 5000 lei.**

Totuși, cea mai mare parte a programelor de parenting (27 de prestatori, 84,4%) sunt **prestate gratuit**. Acest fapt se explică prin profilul beneficiarilor de programe care, de obicei, sunt persoane din familii cu riscuri.

Majoritatea cursurilor de instruire în țara noastră sunt realizate în baza proiectelor, unde sunt gratis și oamenii vin acolo. (IA7. Prestator)

Tot ce dezvoltăm pentru copii și tineri este tot gratuit. (IA8. Prestator)

Gratuit în baza proiectelor care sunt în derulare. (IA2. Prestator)

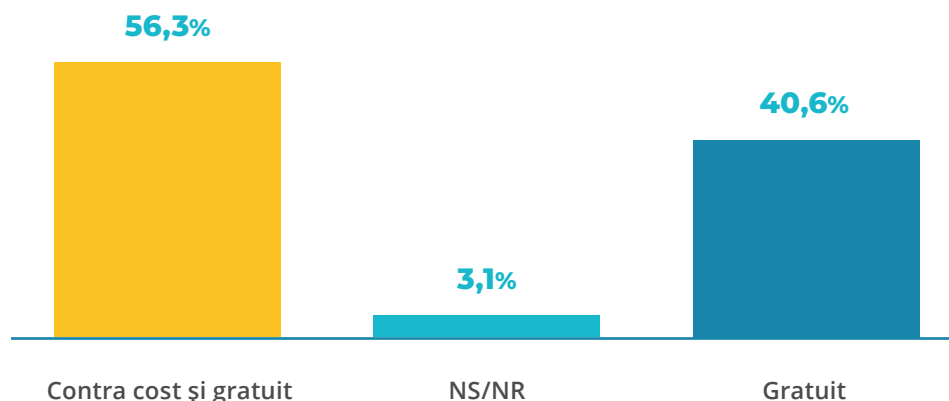
Da, gratuite, în sens că nu este o taxă de participare. (IA4. Prestator)

Studiul a stabilit că mai mult de jumătate dintre prestatori (18 prestatori, 56,3%) consideră ca fiind necesare programe de parenting prestate gratuit, cât și contra cost, în timp ce o altă parte (13 prestatori, 40,6%) sunt adepții programelor gratuite (vezi Figura 25). Totuși, nici un prestator nu este de părerea că aceste programe ar trebui să fie exclusiv contra cost.

³¹ Cara A. Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni. Studiu de politici educaționale. Chișinău, 2019. pag. 12.

Figura 25. **Opinii cu privire la necesarul de programe în funcție de implicarea financiară a beneficiarilor**

În concluzie, putem menționa faptul că marea majoritate a prestatorilor de programe de educație parentală își desfășoară activitatea în funcție de sursa de finanțare externă. În plan național, lipsesc mecanisme de contractare a prestatorilor privați de către stat și nu există o cultură de participare a părinților la programe de educație parentală contra cost, fiind determinată de paupertatea populației, nivelul de educație al acesteia etc.

IV.2. Modalități de promovare a programelor

Reușita unui produs, indiferent de natura acestuia, depinde de nivelul de informare al consumatorilor cu privire la avantajele acestuia în raport cu alte produse.

Studiul atestă necesitatea de a informa părinții despre programele de parenting. În contextul în care o parte dintre părinți nu cunosc despre aceste programe, ei recurg la diverse mijloace de informare care pot să nu ofere informații complete despre programe.

Este necesar de informat părinții că sunt așa programe, pentru că eu cunosc părinți care

vor să-și dezvolte capacitățile lor părintești, dar nu știu unde să se adreseze. Și ei încep a căuta prin Internet, prin Facebook, prin diferite organizații. (IA5. Formator)

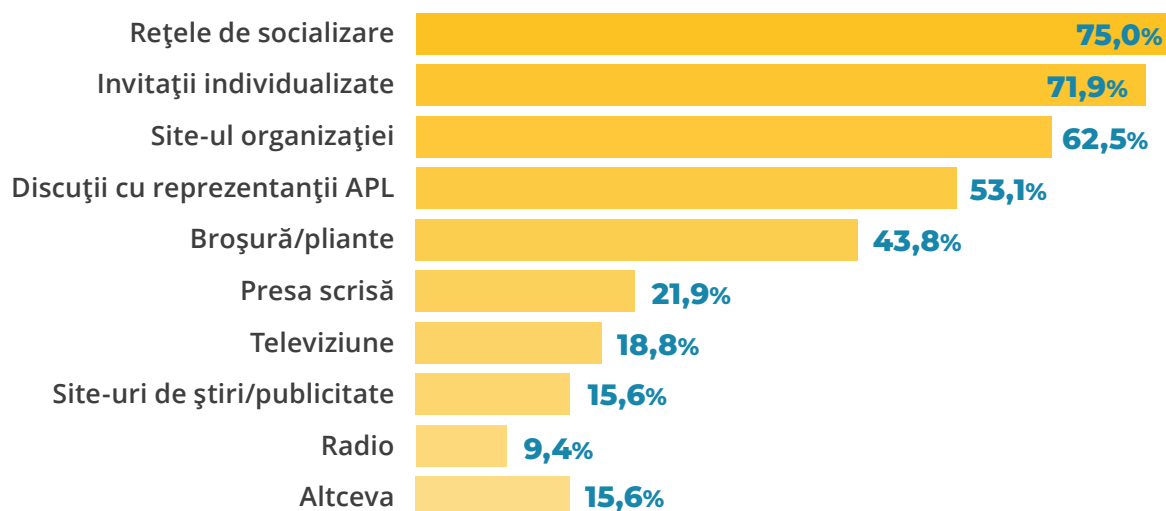
Informarea beneficiarilor și potențialelor beneficiari poate fi realizată prin utilizarea și aplicarea unui șir de mecanisme. Studiul a permis stabilirea următoarelor mijloace aplicate în strategiile de promovare a programelor (vezi Figura 26):

- **rețele de socializare** - 75% dintre prestatori (24);

În primul rând, creăm pagina programului pe Facebook, unde adunăm publicul, în special acel din localitatea în care urmează să mergem. Iar după eveniment, facem reportaje de atmosferă, video, fotografii, pe care le încărcăm pe Facebook. (IA3. Prestator)

Îl promovăm și online. Avem pagină pe Facebook, ea este dedicată părinților. (IA4. Prestator)

Figura 26. **Mijloace de promovare a programelor de parenting**

• **invitații individualizate** - 71,9% (23) din totalul de prestatori, în special din partea celor cu mai mult de 10 ani de activitate în domeniu;

• **paginile web ale instituției** - 62,5% (20 prestatori);

• **reprezentanți ai administrației publice locale (APL)** - 53,1% (17) dintre prestatori, în condițiile în care aproximativ jumătate din programe (46,2%, (24)) sunt desfășurate direct în localitățile beneficiarilor. În același timp, participarea APL în promovarea programelor corelează și cu implicarea acestora în recrutarea beneficiarilor. De asemenea, la promovarea programelor participă și cadrele didactice din localitățile în care se desfășoară programele.

• **distribuirea materialelor informative** (broșuri, pliante, anunțuri) este menționată în cazul a 44% (14) dintre prestatori. Dintre ei, 78,1% (25) oferă beneficiarilor materiale informative **în formă tipărită**, iar 37,5% (12) - le pun la dispoziția beneficiarilor materiale **în format electronic**. Aceste materiale suplimentare constituie drept suport informațional pentru audienții programelor de parenting, dar, în același timp, au și funcția de promovare a acestor programe.

• **surse mass-media** - 21,9% (7) dintre prestatori menționează această modalitate, cel mai frecvent fiind publicate/difuzate materiale informative **în presa scrisă, la TV** - 18,8% (6) și **la radio** - 9,4% (3) prestatori.

Ea se face nemijlocit în localitățile în care au loc activitățile. Sunt diferite modalități: prin intermediul diriginților de clasă, prin intermediul directorului, la ședințele generale pe școală. (IA5. Prestator)

În cazul în care există presă locală, atunci le scriem și lor, iar ei plasează pe pagina lor materiale. Presa locală scrie de fiecare dată materiale. (IA3. Prestator)

• **formatorii** - fiind cei care referă părinții spre formatori și/sau programe solicitate în funcție de nevoile acestora.

Încep a mă întreba pe mine și atunci eu încep a întreba pe alți colegi dacă ei au ceva astfel de programe pentru, sau altceva, spre exemplu pentru părinții adolescenților - și așa se transmite informația. (IA5. Formator)

• **integrarea aspectelor de parentalitate în regulamentele unor servicii sociale nou create** care, astfel, reprezintă inclusiv o modalitate de asigurare a durabilității programelor pilotate în Republica Moldova. Unul dintre servicii este cel de sprijin familial, prestat de asistenții sociali. O problemă în acest aspect este, însă, insuficienta finanțare a acestui serviciu – situație caracteristică la nivel național, căci serviciul depinde de bugetul local.

Noi, în primul rând, pentru a asigura cumva durabilitatea lui, am reușit să revizuim,

să integrăm în regulamentul de sprijin familial programul de educație parentală - la partea asta de sprijin familial primar. Asistența socială trebuie să ofere suport sau să faciliteze oferirea suportului. Și atunci, în sprijinul familial primar este integrat programul de educație parentală pentru familii cu copii și, inclusiv, și partea asta financiară. Sunt raioane care sunt ok, care au preluat și au finanțat, dar sunt raioane care spun că ele au nevoie de norme metodologice. (IA6. Prestator)

În epoca digitalizării, se atestă utilizarea largă a instrumentelor IT pentru promovarea și chiar prestarea de servicii de parenting. În condițiile izolării determinată de pandemii, platformele și instrumentele online sunt o resursă care necesită a fi dezvoltată și implementată pentru a asigura consolidarea abilităților parentale.

V. EVALUAREA ȘI MONITORIZAREA PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

V.1. Practici de evaluare a programelor

Evaluarea programelor de educație parentală este o sarcină importantă pentru stabilirea necesarului de intervenții realizate prin astfel de programe. Eficiența programelor poate fi atinsă în condițiile desfășurării unor evaluări pre și post a activităților de formare a abilităților parentale.

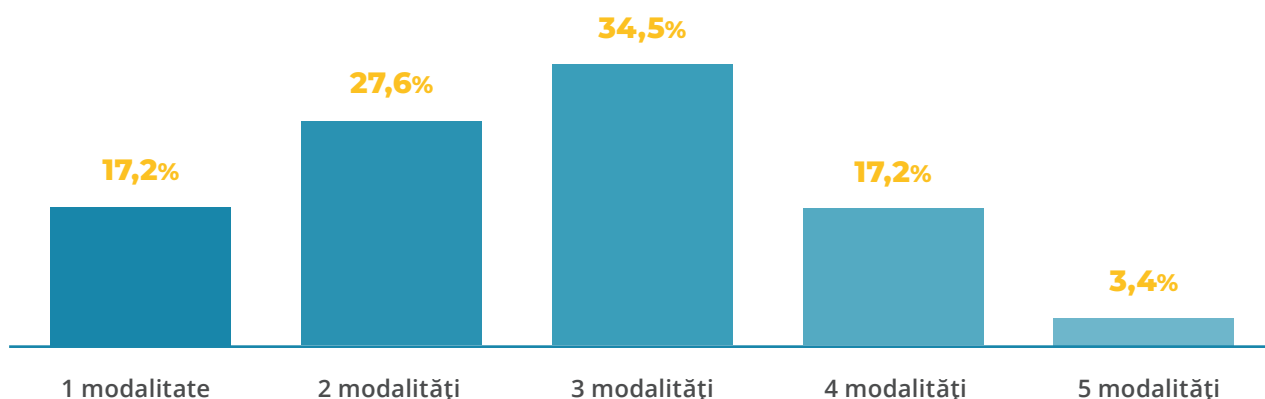
Studiul de față a permis stabilirea spectrului de practici de evaluare care sunt aplicate de prestatori. Din totalul prestatorilor, doar 2 (6,3%) nu fac evaluări, fiind organizații cu o activitate în parenting de 2 ani, în timp ce

29 de prestatori (90,6%) aplică cel puțin o modalitate de evaluare a programului.

Din totalul prestatorilor care își evaluează programele, 17,2% (5) aplică o singură modalitate, iar 27,6% (8) – 2 modalități (vezi Figura 27).

În același timp, 34,5% dintre prestatori (10 din totalul celor care evaluează programele) aplică 3 modalități, 17,2% (5) dintre prestatori – 4 modalități, iar 1 prestator (3,4%) – 5 modalități. Astfel, din totalul eșantionului de prestatori care desfășoară evaluarea programelor, 58,6% (17) aplică mai mult de 3 modalități de evaluare.

Figura 27. Numărul modalităților de evaluare a programelor de educație parentală aplicate de prestatori

Datele au permis stabilirea faptului că mai frecvent se recurge la evaluări post-formare, decât la practici de evaluare pre-program.

Astfel, 82,7% dintre prestatori (24 din totalul prestatorilor care evaluează programele) aplică teste sau chestionare de evaluare la

finalul programelor de parenting (**post-evaluare**), în timp ce ponderea prestatorilor care organizează **evaluări pre-program** (în baza de teste sau chestionare) este mai mică: 72,4% (21) prestatori. Datele cercetării relevă faptul că, din totalul eșantionului de prestatori care evaluează programele, 69% (20) dintre prestatori aplică ambele tipuri de evaluări. În același timp, studiul a stabilit aplicarea practicilor de evaluare a programelor prin intermediul instrumentelor online.

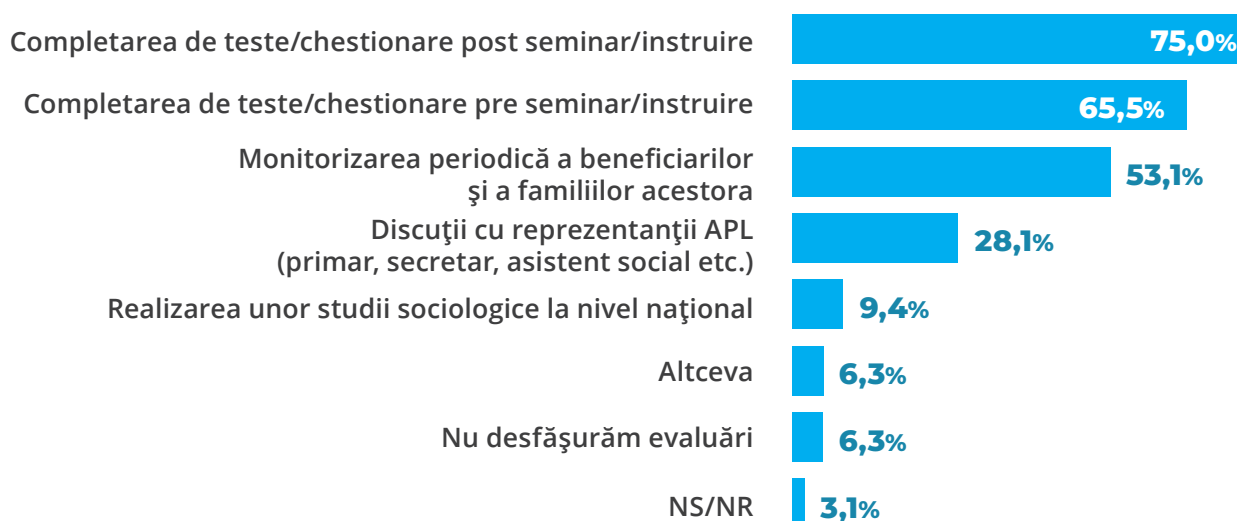
la pre... chestionar de evaluare a nevoilor și necesităților... (IA 8 Prestator)

Fiecare persoană primea câte un chestionar de evaluare, după care am văzut că este o risipă mare de hârtie și am hotărât că, începând cu anul 2020, vom realiza un formular online, iar la sfârșitul evenimentului fiecare părinte să acceseze link-ul și să completeze online, ca să economisim cât mai multă hârtie. (IA3. Prestator)

Este un chestionar de evaluare aplicat de cel care face activitatea, nu este ceva sofisticat, complicat. Avem mai mult post,

Am avut programe în care se făcea evaluare inițială și una finală, tot din perspectiva beneficiarilor de programe. (IA5. Prestator)

Figura 28. **Modalități de evaluare a programelor de parenting**

În același timp, în calitate de modalități de evaluare a programelor mai sunt aplicate (vezi Figura 28):

prestatori. Această modalitate este, în toate cazurile, una complementară altor modalități de evaluare;

- **monitorizarea periodică a beneficiarilor și a familiilor acestora** - menționată de mai mult de jumătate dintre prestatori - 53,1% (17); realizată, în special, de prestatorii cu o experiență mai mare de activitate;
- **desfășurarea discuțiilor cu reprezentanți ai APL** - întâlnită în cazul a 28,1% (9) dintre

- **desfășurarea studiilor sociologice la nivel național** - este o practică a 3 dintre prestatori (9,4%);
- **colectarea observațiilor** pe durata programului, fără a se aplica un instrument cantitativ.

În unele activități, se desfășoară observații de la colegii noștri, ca să nu fie utilizat chestionarul de evaluare a nevoilor. (IA8. Prestator)

Evaluăm în baza obiectivelor care ni le-am propus și evaluăm concret schimbarea pe care noi am vrut să o atingem, utilizând, în mare parte, metoda observației, discuțiilor, dar sunt și niște formulare. (IA5. Prestator)

Aplicarea unor modalități de evaluare în defavoarea altora constă în eficiența acestora în procesul de evaluare.

V.2. Modalități de monitorizare a programelor de parenting

Studiul a stabilit aplicarea a două modalități de monitorizare a programelor de parenting. Prima modalitate este **monitorizarea externă**, efectuată de către finanțatorii/comanditarii programelor sau de formatorii internaționali. Acest tip de monitorizare are scopul de a stabili reușita programului și acreditarea formatorilor naționali. În cazul dat, scopul acestui tip de monitorizare este dublu. De asemenea, s-a stabilit că monitorizarea externă se realizează, în special, în cadrul programelor aflate în proces de pilotare, monitorizarea contribuind la ajustarea și dezvoltarea ulterioară a programului.

Programul este monitorizat în Scoția continuu, adică tot ce facem noi aici, tot se documentează, în bază de focus-group, interviuri, totul se traduce și se analizează de ei acolo, se fac concluzii. (IA6. Prestator)

Într-un fel, vizite de monitorizare... activitate de intervizare. Ceea ce avem la moment,

grupul din România de supervizori și din Republica Moldova se întrunește periodic, pentru ca să discute cazuri, să se schimbe cu experiența...și dacă au nevoie de un profesionist care să-i ajute îl avem și pe asta. (IA8. Prestator)

În cadrul unor programe parentale, la procesul de monitorizare a beneficiarilor participă și specialiști de la nivel local, precum asistenții sociali, psihologi, șef servicii sociale. Acest tip de monitorizare îl putem considera ca fiind **monitorizare internă**. Activitatea dată este desfășurată, de obicei, sub supravegherea prestatorului de program.

Asistentul social îi monitorizează... Da, ar trebui să monitorizeze, așa cum toți beneficiarii se monitorizează. Ei (asistenții sociali) spun că da, noi încercăm să-i monitorizăm... (IA 6 Prestator)

Prin intermediul asistentului social și psihologului din echipa de sprijin familial... Și, în plus, managerii de centre din localitate. (IA8. Prestator)

VI. PROGRAMELE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ ÎN VIITOR

VI.1. Tematici necesar de abordat în cadrul programelor de educație parentală

Importanța programelor de parenting în formarea abilităților parentale este de necontestat. În acest context, constatăm necesitatea dezvoltării de programe într-un număr suficient, astfel încât să răspundă necesităților părinților, asigurându-se tot spectrul de teme pentru formarea abilităților parentale. În același timp, atestăm necesitatea dezvoltării programelor și implementarea lor la nivel național, fapt care va asigura accesul la programe pentru toți părinții, indiferent de zona lor de reședință.

Dar primul lucru care trebuie să fie făcut - programe elaborate (de dezvoltat) în toată țara. De ce sunt unii mai favorizați decât alții?! (IA5. Formator)

Necesitatea este foarte mare. Noi asta o simțim, noi asta vedem - și nu numai pentru părinții copiilor, dar și a persoanelor care deja sunt adulte (persoane cu dizabilități). (IA7. Prestator)

Fiecare grup de părinți care se confruntă cu dificultatea X - este potrivit pentru ei acest program de parenting... și să se organizeze, pentru că și părinții au nevoie. Părinții tuturor copiilor, celor care au copii cu probleme de comportament sau copil cu dizabilitate, sau

un copil obișnuit, dar care este într-o criză de vârstă - el tot are nevoie de suport. Părintele nu știe la care ușă poate să bată și nici nu știe cum să reacționeze. De obicei, se reacționează prin a pune la punct sau a fi mai agresiv, sau mai strict, sau... (IA8. Prestator)

Un aspect relevant al promovării se referă la **dezvoltarea integrată și structurarea sistemului de educație parentală**. Unii intervieuați consideră necesară integrarea elementelor de parenting la toate ciclurile și nivelurile educaționale, pentru a se dezvolta unele abilități generale. În același timp, programele de parenting ar trebui să aibă caracter obligatoriu, inclusiv în cadrul unor servicii sociale adresate familiei și copilului sau serviciilor medicale prin prestarea programelor prenatale.

Sistemul de educație parentală trebuie să meargă încă din grădiniță... până sus la adolescență, tineri, ... elemente care sunt integrate în curriculum în grădiniță, elementele care sunt integrate în curricula școlară, în funcție de vârstă a copilului. (IA6. Prestator)

Cert e faptul că trebuie să le acordăm mai mare atenție decât le acordăm la moment... Ele ar trebui să se regăsească undeva, ca și ceva obligatoriu, dar nu... cumva e la libera alegere, da? Pentru că nu avem nici un act normativ ca să ne oblige, doar dacă de

exemplu luăm casa de copii de tip familial sau asistența parentală profesionistă scrie expres că trebuie să aibă loc instruirea continuă a specialistului. Dar instruirea continuă a specialistului și dezvoltarea unor abilități parentale cumva... atunci când vorbim de femeile însărcinate trebuiau să treacă obligatoriu prin cursul prenatal. (IA8. Prestator)

Educația parentală necesită, însă, să fie continuată prin inițierea și implementarea unor programe axate pe anumite probleme și categorii de beneficiari: gravide, părinți cu copii cu dizabilități sau părinți de adolescenți, căci în funcție de vârsta copilului este necesară formarea noilor abilități la părinți.

Eu cam așa le-aș vedea construite: există elemente generale, integrate în tot sistemul care interacționează cu vârsta copiilor, și deja țargetate în funcție de faptul că-i mamă gravidă, că-i mamă cu copil mic, cu dizabilitate, că-i adolescent etc. (IA6. Prestator)

Studiul a stabilit că programele de educație parentală necesare la moment necesită a fi dezvoltate din perspectiva tematicilor, precum (vezi Tabelul 8):

- **modul sănătos de viață** – 31,3% (10) dintre prestatori;
- **metode pozitive de educație** – 28,1% (9) dintre prestatori;
- **inteligența emoțională** – 25% (8 prestatori);
- **dezvoltarea cognitivă a copilului**, propusă de 21,9% (7) dintre prestatori.

Tabel 8. **Tematici necesare pentru a fi dezvoltate în cadrul programelor**

TEMATICA	Număr	%
Modul sănătos de viață / Educație pentru sănătate	10	31,3%
Parentalitate pozitivă / Metode pozitive de educație	9	28,1%
Inteligența emoțională	8	25,0%
Cunoștințe elementare despre dezvoltarea cognitivă a copilului	7	21,9%
Comunicare pozitivă părinți-copii	6	18,8%
Distribuția responsabilităților în familie pentru creșterea copiilor	4	12,5%
Competențe de responsabilizare a copilului/ Implicarea copiilor în luarea de decizii	3	9,4%
Gestionarea emoțiilor la părinți și a furiei la copil/Disciplinare pozitivă	3	9,4%
Nevoile copiilor și soluționarea acestor nevoi	3	9,4%
Programe de intervenție timpurie în cazul părinților cu copii cu dizabilități	2	6,3%
Petrecerea timpului liber cu familie / Importanța jocului	2	6,3%
Diversificarea alimentației la copil	2	6,3%
Motivație pentru învățare	2	6,3%
Adaptarea copilului la grădiniță/clasa I / Parenting în situație de bullying	2	6,3%
Viața de familie / viața de cuplu	2	6,3%

Dezvoltarea abilităților de autonomie personală și trai independent pentru tinerii cu dizabilități	1	3,1%
Soluționarea conflictelor	1	3,1%
Programe de consolidare a relațiilor interpersonale	1	3,1%
Parenting în situații de divorț	1	3,1%
Nu știu	9	28,1%

• **comunicarea pozitivă** dintre părinți și copii, cu o pondere de peste 18% în totalul răspunsurilor (6 prestatori).

De asemenea, o serie de tematici propuse se referă la consolidarea relațiilor familiale, precum: distribuirea sarcinilor în familie, viața de familie, soluționarea conflictelor etc. Unii prestatori au menționat necesitatea dezvoltării unor programe separate, care să fie axate pe nevoile familiei și ale persoanei cu dizabilități, mai ales în contextul formării unor abilități de autoîngrijire și trai independent a persoanelor cu dizabilități.

Cu regret, avem foarte mulți părinți care au venit și solicită suport și noi încercăm toate programele să le adaptăm pe drepturile persoanelor cu dizabilități, îi greu, pentru că la bun început, în majoritatea cazurilor părinții nu au încredere, nu au încredere în persoana că se va descurca... nimeni nu le-a spus cum să îngrijească de persoanele cu dizabilități. (IA7. Prestator)

Mulți zic că cei care au copii adolescenți, cei care au copii care deja sunt de la vârsta de 10 ani, 12 ani care au anumite, se dezvoltă, este vorba de dezvoltare hormonală și fiziologică, apar unele probleme și ei au dificultăți în gestionarea comportamentului și au nevoie de niște seminare, programe de acest fel. (IA4. Formator)

Ei ar vrea programe de educație sexuală pentru ei, programe psihologice în care să înțeleagă cum mai bine să stabilească legătura aceasta părinte-copil; în special adolescenții este un subiect foarte interesant pentru ei și de neînțeles cel mai mult. Astfel încât să-i fie aproape copilul, deci ei au nevoie de anumite seminare informative care să le ajute să fie părinte bun. (IA3. Prestator)

Dragostea necondiționată față de copil, delimitarea comportamentului de situație și folosirea mai puțin a interdicțiilor "nu fugi", "nu fă ceea..." - trebuie să îi spui direct ce să facă, la modul afirmativ. (IA5. Formator)

Un domeniu de interes în parenting este **comportamentul deviant al copiilor și bullying-ul**. Dezvoltarea unor programe speciale la aceste tematici derivă din percepțiile greșite ale părinților cu privire la fenomenele date și consecințele acestora.

Cred că este nevoie de dezvoltat programe în domeniul justiției. La moment, mult se vorbește despre copiii cu comportamente deviante, că sunt agresivi. Aici cred că este nevoie de programe atât pentru specialiști, cât și pentru părinți, fiindcă nici unii și nici alții nu știu cum să gestioneze situațiile respective, inclusiv este nevoie pe bullying, fiindcă din punctul nostru de vedere este o

percepție eronată a fenomenului și i se dă o importanță prea mică pentru consecințele pe care le are acest fenomen. Noi acum suntem în proces de elaborare a unui astfel de program, avem câteva activități pe care le testăm în comunități. (IA5. Prestator)

Necesitatea dezvoltării programelor de parenting este determinată și de fenomenul migrației.³² În opinia unor formatori, aceste familii se confruntă cu probleme de comunicare părinte-copil, având o înțelegere greșită asupra relației părinte-copil. Programele de parenting ar putea urmări să pună accent pe formarea unor abilități parentale în scopul depășirii acestor dificultăți.

Avem foarte multe situații când părinții se întorc de peste hotare și ei cred că ei au contact cu copil pentru că vorbeau pe Skype sau cumva la telefon. În realitate, ei sunt foarte distanțați unul de altul și nu au trecut aceste schimbări. Și ei când se întâlnesc, se întâlnesc cu persoane diferite decât au fost cândva, de când s-au despărțit, chiar dacă au trecut trei luni, chiar dacă a trecut jumătate de an și, mai ales, un an și mai mult. Părinții aceștia au nevoie de formare specializată adăugătoare pentru a face față dificultăților - pentru că vor avea dificultăți. (IA5. Formator)

Studiul atestă că activitățile de educație parentală în Republica Moldova sunt realizate sporadic. Programele dezvoltate până la moment nu acoperă tot spectrul de tematici și categorii de beneficiari. În dezvoltarea

programelor de educație parentală ar fi necesar să se țină cont de cele 3 nevoi fundamentale a copilului³³:

- a) **nevoia de securitate afectivă**, care constituie baza autonomiei în procesul de asumare a independenței copilului;
- b) **nevoia de diferențiere**, de recunoaștere a identității copilului, construirea imaginii de sine, care se stabilește doar în măsura în care el experimentează;
- c) **nevoia de explorare**, de stăpânire a mediului, în contextul în care nevoile afective și de diferențiere sunt satisfăcute.

VI.2. Necesități de intervenție pentru dezvoltarea parenting-ului în Republica Moldova

Studiul a scos în evidență existența unor arii de intervenție care să asigure dezvoltarea și implementarea programelor de educație parentală în Republica Moldova. Una dintre acestea se referă la **necesitatea dezvoltării standardelor minime de calitate și a mecanismului de validare/certificare/acreditare a programelor de educație parentală.**

În opinia unor intervievați, **colaborarea intersectorială** în plan național încă nu este funcțională pe deplin, fapt care face necesară dezvoltarea unui mecanism clar de cooperare pe domeniul parenting-ului, inclusiv programe intersectoriale.

---

³² Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022. pag. 4.

³³ Preda V. Studiu de cercetare cu privire la educația parentală și nevoia de servicii de sprijin pentru părinți. București, 2016. http://www.fonpc.ro/downloads/programe/strategia-pt-educatie-parentala/studiu_educatie_parentala.pdf. pag.12.

Sigur ca avem mai multe probleme la acest capitol: și ca și referire, ca și colaborare intersectorială, oricum mai este. (IA4. Formator)

Ar trebui de creat un mecanism de dezvoltare și acreditate a unui program intersectorial de formare a abilităților. Dar cum poți să delimitezi de unde până unde e educația, de unde până unde e socialul și de unde până unde e sănătatea? (IA6. Prestator)

Unele programe naționale au suferit eșecuri din cauza implicării cadrelor didactice în calitate de formatori. În același timp, cadrele didactice nu au pregătirea profesională suficientă pentru a putea realiza activități și programe complexe.

Programul dezvoltat este un program pentru copiii din familiile afectate de alcool, pentru copiii din aceste familii și părinții care nu sunt dependenți.. iarăși timp de 14 săptămâni s-a lucrat... Problema cu școala a fost că ea este discriminatorie, și nu a lucrat implicarea profesorilor ca formatori... pentru că exista asta undeva... în subconștientul nostru, că vrem noi, acceptăm noi sau nu acceptăm asta, că ne place sau nu ne place...stigmatizarea, prejudecățile astea... și nu a mers... (IA6. Prestator)

Profesorii nu au pregătirea suficientă ca să livreze programe de calitate. Ei pot să facă activități cu părinții, dar programele integre sunt un pic mai complexe și să poată răspunde părinților la multe întrebări din punct de vedere științific. (IA5. Prestator)

Una din cauzele acestei situații se referă la neînțelegerea semnificației parenting-ului și lipsa unei abordări unice în privința programelor date.

În situația în care instituțiile statului întâmpină dificultăți în dezvoltarea programelor de parenting, este un context pentru dezvoltarea **mecanismului de contractare a serviciilor de educație parentală**. În condițiile în care sectorul asociativ prestează aceste gen de servicii și sectorul public solicită programele, pot fi dezvoltate modalități prin care autoritățile publice locale să poată contracta serviciile, punându-se accent pe calitate.

Valorificarea organizațiilor neguvernamentale de la nivel local tot este un lucru care trebuie dezvoltat. Să fie o organizație, de exemplu, de la nivel local care să fie contractată de stat pentru a dezvolta, desfășura programe... În țările cu care colaboram din țările dezvoltate, au un sector asociativ foarte bine dezvoltat și este finanțat de către stat și pe fiecare direcție aparte. (IA4. Formator)

Un domeniu al intervenției ar fi **dezvoltarea unor programe de formare continuă a formatorilor**, ținând cont de cercetările în domeniu și necesitatea de noi cunoștințe. În acest caz, se conturează nevoia de a dezvolta abilități parentale profesioniștilor din domeniul educației, fapt ce ar contribui la îmbunătățirea serviciilor prestate de aceștia.

Învățarea este una continuă și oricum apar și anumite descoperiri, cercetări noi. Acum, din

propria inițiativă, urmez un curs de sănătate mintală a copilului mic, a pruncului, deci sunt anumite lucruri care la momentul de față nu sunt cunoscute și este foarte folositor de cunoscut, ce se petrece la nivel fiziologic dar și neurologic cu creierul copilului și cum asta se răsfrânge asupra comportamentului și asupra relației dezvoltării copilului. Da și ar fi bine să fie și formatori pe anumite cursuri din partea autorităților naționale, fie ca și formare continuă să fie organizate. (IA4. Formator)

Cel mai des când începem să lucrăm cu profesioniștii din Educație, înțelegem că însăși ei nu au abilități parentale dezvoltate și pentru multe lucruri sunt noi, indiferent începând de la nevoile pe care le are un copil, terminând cu aceeași metodă de educație care cumva ar trebui să vină natural, dar ea nu poate fi aplicată atâta timp cât omul nu cunoaște ce este un copil și de ce are nevoie un copil de oricare vârstă. (IA2. Prestator)

În scopul fortificării acestui domeniu, s-a stabilit, în același timp, necesitatea de a fi **publicate și aplicate programele elaborate de mediul academic**. În Republica Moldova, unele programe de parenting sunt dezvoltate în urma desfășurării unor cercetări științifice în cadrul studiilor de doctorat. În acest caz, s-a stabilit necesitatea de a susține în continuare cercetarea științifică în domeniul educației parentale.

Eu cunosc unele teze de doctor care au fost susținute și rămâne ca programele elaborate de către doctori să fie și publicate și oferite pentru aplicare, asta doar. (IA5. Formator)

Un aspect discutat în multiple alte studii se referă la **instituțiile care ar trebui să dezvolte programele de educație parentală**. Deseori această sarcină este atribuită sectorului privat sau asociativ. Totuși, în condițiile unui interes sporit față de educație, în general, și dezvoltarea armonioasă a generațiilor, în particular, domeniul necesită a fi dezvoltat de către toți actorii, publici, privați, din sectorul guvernamental sau neguvernamental. O parte dintre intervievați consideră că autoritățile statului au atribuit această sarcină sectorului asociativ și s-a axat mai puțin pe dezvoltarea unor programe naționale în domeniu, cu finanțare din bugetul de stat. Totuși, în cazul implicării atât a sectorului public, cât și privat, este importantă stabilirea clară a sarcinilor și modalităților de dezvoltare, prestare, evaluare, monitorizare, acreditare și contractare a acestui gen de servicii. În situația în care există capacități în sectorul privat/neguvernamental, atunci aceste servicii pot fi contractate de către instituțiile statului.

Toți care au resurse metodologice să-și dezvolte programe; spațiul universitar, ministerul, organizații neguvernamentale. (IA5. Formator)

Oricum, ar trebui să fie și la nivel de stat, să fie făcute programe cel puțin pentru adolescenți, fiindcă ei sunt viitorii părinți, fiindcă pentru cei maturi este foarte greu să faci o schimbare. (IA2. Prestator)

Este regretabil faptul că o mare parte din activitatea pe care trebuie să o facă unele instituții ale statului abilitate în domeniu, trebuie să le facă ONG-urile, pentru că noi, la rândul nostru, depindem de finanțarea organizațiilor internaționale, pentru că, datorită lor, noi trăim și avem posibilitatea să mergem și să instruim gratuit părinții. (IA3. Prestator)

La moment, din punctul meu de vedere, ele sunt cele mai importante, fiindcă din ceea ce am văzut și cunoaștem, în mare parte doar ONG-urile au programe bune de parenting, programe care au fost testate în afara țării și adaptate la contextul nostru. ONG-urile sunt o resursă bună, pentru astfel de programe, inclusiv, probabil la planul de acțiuni care se vrea să fie elaborat pe strategia de parenting își au aici de spus și ONG-urile. Dar probabil statul ar trebui să-și asume rolul de leadership în domeniu acesta. (IA5. Prestator)

Totuși, unii prestatori consideră că programele de parenting ar trebui să fie dezvoltate de societatea civilă, unul din motive fiind sporul de calitate al programelor, fiind ulterior contractați de către stat.

Ele, în general, la noi s-au dezvoltat de către societatea civilă. Totuși, aș vedea pentru buna calitate, ca societatea civilă să fie subcontractate de către stat. (IA6. Prestator)

În cazul în care autoritățile statului ar fi interesate de educația parentală, o modalitate propusă este preluarea sarcinii de realizare a programelor de parenting de către psihologul școlar sau **instituirea unei funcții de pedagog educațional în parenting**, prin asigurarea tuturor instituțiilor educaționale cu asemenea specialiști. În același timp, se propune ca instituția responsabilă de monitorizarea și organizarea programelor să fie Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, o instituție care dispune de resurse umane și metodologice.

Cred că ideal ar fi dacă psihologul în fiecare școală, care ar putea să preia atribuția asta, ar fi bine să existe orice altă persoană din domeniul educației care să aibă funcție de pedagog educațional pe parenting, care să preia activitatea dată - ar fi foarte bine. Dacă în Chișinău există psiholog în școli, în gimnaziile din sate nu există. Există câte 1-2 per raion și ei sunt în licee. Probabil CRAP-ul (instituția responsabilă de realizarea programelor) – aici este concentrată toată resursa metodologică, în ceea ce ține de psihologie și tot ce înseamnă comportament, incluziune etc. (IA5. Prestator)

În același timp, pe lângă dezvoltarea programelor, se constată necesitatea unei **informări largi în rândul părinților cu privire la programele de parenting**, pentru a se asigura dreptul la alegere.

Părinții trebuie informați despre existența acestor programe unde pot fi aplicate, și, adică să aibă posibilitatea să-și aleagă . (IA5. Formator)

În concluzie, conchidem că domeniul educației parentale necesită a fi fortificat atât din perspectiva cadrului normativ, instituțional, cât și a resurselor umane și metodice, fapt ce va avea impact asupra comportamentului părinților față de propriii lor copii.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Studiul privind cartografierea programelor de educație parentală a stabilit că domeniul educației parentale este un domeniu care necesită a fi dezvoltat și promovat, fapt ce va contribui la crearea unei noi culturi parentale, în condițiile în care se atestă prezența și manifestarea în mediul familial a unor comportamente deviante în raport cu copiii, determinate inclusiv de lipsa unor abilități și competențe parentale.

Principalul **document de politici în domeniu**, *Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*, necesită o revizuire, inclusiv din perspectiva noțiunilor-cheie ale domeniului (formator, facilitator, program, servicii, certificare, validare, acreditare etc.). Totodată, sunt necesare intervenții în alte acte normative: "Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei" (CAEM-2) și "Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova", care vor consolida domeniul educației parentale.

Privitor la **prestatorii de programe**, studiul relevă faptul că aceștia dețin cunoștințe limitate cu privire la spectrul de programe în domeniul educației parentale și se atestă o reticență în comunicarea informațiilor cu privire la programele furnizate. Lipsa unei baze de date cu privire la prestatori și, inclusiv, programe crează dificultăți în identificarea și monitorizarea acestora. În mare parte, prestatorii programelor de educație parentală sunt organizații neguvernamentale. Totuși, în ultimii ani s-a evidențiat un interes al sectorului privat în dezvoltarea afacerilor în educație parentală.

Implementarea **programelor de educație parentală** în țară datorită unor proiecte arată o dependență a prestatorilor față de resursele financiare externe, fapt ce nu asigură o durabilitate a programelor. În același timp, cota programelor structurale este mai mică comparativ cu cele nestructurale, fapt care se reflectă asupra calității programelor prestate. Desfășurarea programelor în format online se află în fază incipientă, dar care poate fi valorificată, ca modalitate, în viitor în scopul de a mări aria de beneficiari.

În ultimii ani, se observă unele inițiative de **contractare** a serviciilor de educație parentală de către autoritățile publice locale, dar în lipsa unui mecanism clar de contractare. Impulsionarea dezvoltării programelor la nivel național, dar și a cercetărilor în domeniu ar putea fi determinate de promovarea unor programe naționale de subvenționare a prestatorilor de programe de educație parentală, fapt ce va contribui la schimbarea modelelor educaționale.

Desfășurarea programelor de educație parentală se realizează în afara unui cadru coerent cu privire la **validare și acreditarea acestora**, fapt care nemulțumește prestatorii. Marea majoritate a programelor structurale sunt validate la nivel internațional.

Una dintre dificultățile cu care se confruntă prestatorii ține de identificarea **formatorilor**, fiind aplicate diverse mecanisme de recrutare. În plan național, se atestă o lipsă a specialiștilor în domeniul educației parentale (62,5%) și lipsa unor programe de formare

profesională a specialiștilor în domeniul educației parentale (50%), ceea ce determină suprasolicitarea formatorilor deja consacrați de diferiți prestatori de servicii. Certificarea formatorilor se realizează, în mare parte, doar în cadrul programelor validate la nivel internațional, deoarece nu există standarde naționale de certificare în domeniul educației parentale.

Recrutarea de **beneficiari** ai programelor de educație parentală este o altă dificultate

menționată de prestatori, care este cauzată de lipsa de cunoștințe cu privire la educația parentală, interesul scăzut al populației față de aceste programe etc. De cele mai multe ori, beneficiarii acestor programe sunt femei, situație care relevă o implicare mai mare a acestora în îngrijirea și creșterea copiilor. Situația dată impune o regândire a programelor pentru o implicare mai mare a bărbaților în exercitarea sarcinii de îngrijire și educare a propriilor copii.

RECOMANDĂRI:

- Elaborarea și aprobarea planului de acțiuni pentru implementarea *"Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022"*;
- Definirea clară a termenilor aferenți domeniului educației parentale;
- Includerea educației parentale ca domeniu economic în *"Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei"* (CAEM-2);
- Completarea *"Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova"* cu ocupația de "educator parental";
- Clarificarea mecanismului de acreditare a programelor de educație parentală, inclusiv a instituțiilor mandatate cu acreditarea și monitorizarea în acest domeniu;
- Dezvoltarea unei baze de date cu privire la prestatori, formatori, programe, servicii și activități de educație parentală;
- Fortificarea colaborării intersectoriale, ținând cont de faptul că educația parentală este un domeniu multidisciplinar;
- Dezvoltarea mecanismului de contractare a serviciilor de educație parentală prestate de furnizorii privați;
- Dezvoltarea unor programe de formare continuă a formatorilor;
- Desfășurarea cercetărilor științifice care vor contribui la dezvoltarea programelor de educație parentală;
- Dezvoltarea de programe complexe și structurale de educație parentală, adresate tuturor categoriilor de părinți;
- Promovarea educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere;
- Introducerea unității de "pedagog educațional în parenting,, în instituțiile de educație;
- Integrarea aspectelor de educație parentală în formarea profesională a cadrelor didactice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. CARA A. Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni. Studiu de politici educaționale. Chișinău, 2019. Disponibil: <http://ipp.md/wp-content/uploads/2019/06/Studiu-Cara-Angela.pdf>
2. Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2). Disponibil: <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=385>
3. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-14). Disponibil: <http://www.angajat.md/files/Clasificatorul%20ocupatiilor%20%281%29%20ro.pdf>
4. COJOCARU Șt., COJOCARU D. Educația parentală în România. București: Alpha MDN, 2011. ISBN 978-973-139-204-2. Disponibil: <https://www.unicef.org/romania/sites/unicef.org.romania/files/2019-09/Educatia-Parentala-in-Romania.pdf>
5. Combaterea violenței împotriva copiilor. Disponibil: <https://www.unicef.org/moldova/ce-facem/protec%C5%A3ia-copilului/combaterrea-violen%C5%A3ei-%C3%AEmpotriva-copiilor?fbclid=IwAR10kVsbBERv8G6Z1eEBFisS5m9T2qdKTck1JQnKG5EafG4Kef0UUB8U8Io>
6. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Observații finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova (2017). Disponibil: https://www.unicef.org/moldova/sites/unicef.org.moldova/files/2019-08/INT_CRC_COC_MDA_29111_E_EngRom.pdf
7. Council of Europe Recommendation Rec(2006)19 on policy to support positive parenting. Disponibil: <https://archive.crin.org/en/library/legal-database/council-europe-recommendation-rec200619-policy-support-positive-parenting.html>
8. Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021). Disponibil: https://childhub.org/ro/system/tdf/library/attachments/strategy_2016_2021_web_a4.pdf.pdf?file=1&type=node&id=20377
9. Hotărârea Guvernului nr. 1106/2016 cu privire la aprobarea "*Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*". În: "*Monitorul Oficial*", nr. 347-352, art. 1198, 2016.
10. Hotărârea Guvernului nr. 38/2019 pentru aprobarea "*Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului de instruire inițială și continua a personalului din domeniul asistenței sociale*". În: "*Monitorul Oficial*", nr.59-65, art.118, 2019.
11. Hotărârea Guvernului nr. 616/2016 pentru aprobarea "*Metodologiei de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de*

studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă” și a ”Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calității programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă”. În: ”*Monitorul Oficial*”, nr.134-139, art.671, 2016.

12. Opinion of the European Economic and Social Committee on ”Preventive measures for the protection of children against sexual abuse” (additional opinion), 2012/C 24/33. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2012.024.01.0154.01.ENG
13. PREDA V. Studiu de cercetare cu privire la educația parentală și nevoia de servicii de sprijin pentru părinți. București, 2016. Disponibil: http://www.fonpc.ro/downloads/programe/strategia-pt-educatie-parentala/studiu_educatie_parentala.pdf
14. Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea ”*Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”*”, aprobat în 10 iunie 2020. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect38_2.pdf
15. Proiectul ”Planului național de acțiuni pe anii 2018-2022 privind implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022”. Disponibil: http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_5188_Planul-national-de-actiuni-pe-anii-2018-2022.pdf
16. Registrul de stat al unităților de drept după genurile de activitate declarate. Disponibil: http://asp.gov.md/node/1659?fbclid=IwAR1IL1_rhfq6eaf87VdIElBYxyAqdP9QJ-vlf8XS7dc2r_kqoG5LfsvK2HY
17. Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale. Disponibil: <https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/18516-date-din-registrul-de-stat-al-unitatilor-de-drept-privind-organizatiile-necomerciale>
18. Statistica gender. Disponibil: <https://genderpulse.md/ro/abilitare-economica/munca-platita-si-lucrul-casnic/participarea-la-activitati-casnice>
19. Studiu național. Cunoștințele, atitudinile și practicile familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării timpurii a copiilor. Chișinău, 2009. Disponibil: <https://www.unicef.org/moldova/media/1411/file/ECD-KAP-study-2010-RO.pdf>
20. Suportul de curs „Program de educație parentală”. Disponibil: https://tdh-moldova.md/media/files/files/programul_de_edu_parentala_8234388.pdf
21. VLĂDICESCU N. Nevoile părinților de adolescenți în comunicarea, educarea și disciplinarea acestora. Studiu sociologic calitativ. Chișinău, 2018. Disponibil: http://cnpac.org.md/uploaded/Amicel/Studii/Studiu_nevoile%20parintilor%20de%20adolescenti_CNPAC-CBS%20AXA.pdf
22. VLĂDICESCU N. Studiu sociologic calitativ. Opinii și percepții privind educația parentală pentru părinții / îngrijitorii adolescenților din Republica Moldova. Chișinău, 2018.

ANEXĂ LISTA PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

Nr. ord	Denumirea organizației/instituției	Denumire programului de educație parentală	Profilul părintelui beneficiar	Categoria de vârstă a copiilor	Durata programului	Tipul programului	Validare
1	Academia Părinților de Invidiat	Educație Parentală pozitivă	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Structural	-
2		Educație Parentală pozitivă	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Structural	-
3	Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului	Educație fără violență	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Structural	-
4	Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii	Programul pentru părinți "Fără palme"	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Structural	Validat
5	Parteneriate pentru Fiecare Copil	Programul "Mellow Parenting"	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Structural	Validat
6	Terre des Hommes Moldova	Parentaj conștient sensibil la gen	Tați	Adolescenți	Lungă durată	Structural	Validat
7		Suport de curs „Program de educație parentală”	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Structural	Validat
8		Educarea și promovarea toleranței, egalității de gen, diversității și incluziunii copiilor.	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Structural	Validat
9	Filiala din Moldova a Fundației "Stichting Dorcas Aid International"	Suportul social și emoțional, susținerea copiilor în procesul de educație	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Structural	Validat

Nr. ord	Denumirea organizației/instituției	Denumire programului de educație parentală	Profilul părintelui beneficiar	Categoria de vârstă a copiilor	Durata programului	Tipul programului	Validare
10	Asociația Obștească "Sănătate pentru Tineri"	Programul 15	Populație generală de părinți	Adolescenți	Lungă durată	Structural	Validat
11		Clubul părinților adolescenți	Populație generală de părinți	Adolescenți	Lungă durată	Structural	Validat
12		Programul PLH RISE	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Structural	Validat
13	A.O. Filiala din Moldova a Asociației "Amici dei Bambini"	Pregătirea viitorilor părinți adoptivi	părinți adoptatori	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	Validat
14	AO "Budești – CASA PĂRINTEASCĂ"	Identificarea practicilor legate de gospodărie și îngrijirea copiilor	Tați	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Nestructural	Validat
15		Promovarea paternității și partajării responsabilităților casnice și de îngrijire a copiilor	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Nestructural	Validat
16	AO „Viitor, Integrare, Perspectivă - VIP CENTRU”	Promovarea tatilor în educația copiilor și divizarea treburilor casnice.	Tați	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	-
17	AO Asociația pentru Abilitarea Copilului și Familiei "AVE Copiii"	"Școala bunelor mămici"	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	Viitori părinți (perioada prenatală)	Lungă durată	Nestructural	Validat
18	Keystone Moldova	Suport informațional și psiho-terapeutic pentru părinți copiii cu dizabilități	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	-
19	A.O. PRINCIPII SĂNĂTOASE	Școala paternității	Tați	Copii de vârstă școlară	Scurtă durată	Nestructural	Validat

Nr. ord	Denumirea organizației/ instituției	Denumire programului de educație parentală	Profilul părintelui beneficiar	Categoria de vârstă a copiilor	Durata programului	Tipul programului	Validare
20	AO "SOS Autism"	Tehnici Moderne de intervenție în autism și alte dizabilități asociate	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
21		Metode de lucru cu copilul meu cu autism	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	-
22	Academia "Nicolae Dumitrescu"		Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Nestructural	-
23	A.O "Concordia. Proiecte sociale"	Dezvoltarea abilităților parentale îngrijitorilor din servicii de plasament de tip familial	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
24		Dezvoltarea abilităților parentale a persoanelor din medii defavorizate în scopul prevenirii abandonului și instituționalizării copiilor	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
25		Programul de parenting al Uraniei Cremene	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
26	Fundația Creștină Titus	Ce este parenting-ul	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Scurtă durată	Nestructural	-
27	AO Lumos Foundation Moldova	Grup de suport pentru părinții copiilor mici cu dizabilități	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	Validat
28		Seminare informaționale pentru părinți cu copii mici	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	Validat
29	Centrul de tineret Orhei	Părinți informați - Părinți relaxați	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	-

Nr. ord	Denumirea organizației/instituției	Denumire programului de educație parentală	Profilul părintelui beneficiar	Categoria de vârstă a copiilor	Durata programului	Tipul programului	Validare
30	Fundația de Binefacere „Caritas Moldova”	Parenting pozitiv, practici sănătoase și probleme de protecție a copilului	Populație generală de părinți	Copii de vârstă școlară	Lungă durată	Nestructural	Validat
31	Centrul Internațional „La Strada”	Siguranța online a copiilor	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
32	Suntparinte.md, fondat de AO „Centrul Media pentru Tineri”	Prevenirea/combaterea violenței în familie și a celei în bază de gen. Egalitatea de gen	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	-
33		Educația sexuală în familie	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	-
34		Dependența de gadgeturi: autismul virtual și demența digitală	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	-
35	AO Centrul de Intervenție Precoce “Voinicele”	Fortificarea capacităților de relaționare a membrilor familiei	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Nestructural	Validat
36		Fortificarea capacităților parentale în comunicare/logopedie	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Nestructural	Validat
37		Fortificarea capacităților parentale în kinetoterapie	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Nestructural	Validat
38	AO “Femeia și Copilul – Protecție și Sprijin”	Incluziunea educațională a copiilor cu cerințe educaționale speciale în grădiniță	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	Validat
39		Instruirea părinților care educă copii cu necesități speciale în modalități eficiente de recuperare și îngrijire	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
40		Promovarea avantajelor incluziunii socio-educative la nivel de comunitate	Părinți ai copiilor cu dizabilități	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat

Nr. ord	Denumirea organizației/ instituției	Denumire programului de educație parentală	Profilul părintelui beneficiar	Categoria de vârstă a copiilor	Durata programului	Tipul programului	Validare
41	AO "Didactica Aplicată"	Ecologia Gândirii	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	Validat
42		Ateliere parenting cu subiecte diferite	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	-
43	AO Centrul de Asistență Socială „Casa Speranțelor”	Rolul familiei în educația copilului	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	-
44	Montestudium SRL	Școala Părinților Responsabili	Viitori părinți	Viitori părinți (perioada prenatală)	Lungă durată	Structural	-
45		Școala de educație	Populație generală de părinți	Toate categoriile de vârstă	Lungă durată	Nestructural	-
46	Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale (IFIS)	Copilul și separarea	Părinți în proces de separare	Toate categoriile de vârstă	Scurtă durată	Nestructural	-
47		Disciplinare pozitivă	Părinți din categoria grupurilor vulnerabile	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	-
48	AO Centrul de Resurse pentru Tineret DACIA	Atelier pentru părinți de adolescenți	Populație generală de părinți	Adolescenți	Lungă durată	Nestructural	-
49		Școala mamelor - Școala Taților	Tați	Copii de vârstă școlară	Scurtă durată	Nestructural	-
50	Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF)	Educație Parentală timpurie	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Structural	Validat
51		Dezvoltarea copilului mic și practicile pozitive parentale	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Scurtă durată	Nestructural	Validat
52		Comunicăm eficient cu familia	Populație generală de părinți	Copii de vârstă preșcolară	Lungă durată	Nestructural	Validat

